

Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:180 Nya rättsmedel på upphandlingsområdet med tillhörande följdmotion. Utskottet behandlar även 65 yrkanden från allmänna motionstiden hösten 2009.

I propositionen föreslås både mer kännbara påföljder när regelverket inte följs och förenklingar i systemet och ett nytt upphandlingsförfarande. Ändringar föreslås i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, förkortad LUF.

Regelverket skärps genom att en avtalsspärr i 10 eller 15 dagar införs från det att beslutet om att tilldela en leverantör ett kontrakt har meddelats. Det gör att en upphandlande myndighet eller enhet hindras från att ingå avtal i syfte att förhindra en överprövning. För att upphandlande myndigheter och enheter inte ska avstå från att annonsera upphandlingar när lagstiftningen ställer krav på det föreslås att en domstol ska kunna ogiltigförklara ett avtal som ingåtts genom en sådan otillåten direktupphandling.

Enligt förslaget ska Konkurrensverket kunna föra talan i en allmän förvaltningsdomstol. Domstolen ska kunna påföra en upphandlande myndighet eller enhet en särskild avgift, s.k. upphandlingsskadeavgift, bl.a. vid otillåten direktupphandling. Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kr och högst 10 000 000 kr, dock högst 10 % av kontraktsvärdet.

För att tydliggöra gränsen för direktupphandling ersätts den nuvarande lagstiftningen om lågt värde med specificerade direktupphandlingsgränser på 15 % av ett tröskelvärde, vilket motsvarar ca 287 000 kr i LOU och ca 577 000 kr i LUF.

I syfte att underlätta för framför allt små och medelstora företag att delta i upphandlingar föreslås att upphandlade myndigheter och enheter ska begära in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten i stället för att företagen gör det på egen hand. Ett företag ska också kunna åberopa en annan leverantörs kapacitet vid upphandlingar under tröskelvärdena.

Ett nytt upphandlingsförfarande, konkurrenspräglad dialog, föreslås i syfte att underlätta vid upphandling av särskilt komplicerade kontrakt. Även bestämmelser om elektronisk auktion förs in i upphandlingslagarna. Regeringen föreslår dessutom en bestämmelse om att miljöhänsyn och sociala hänsyn bör beaktas vid upphandling.

I och med förändringarna genomförs det nya rättsmedelsdirektiv som antogs i december 2007 och delar av två förfarandedirektiv från 2004.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2010.

Utskottet tillstyrker propositionen med vissa redaktionella korrigeringsändringar i lagtexterna och avstyrker samtliga motionsyrkanden, vilka bl.a. handlar om kommunala inköpskarteller, upphandling av hälso- och sjukvård och tolktjänster, utmaningsrätt och frågor om miljöhänsyn.

I betänkandet finns fem reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	12
Regeringens proposition	12
Miljöhänsyn vid upphandling	24
Upphandling av hälso- och sjukvård	28
Upphandling av tolktjänster	30
Kommunala inköpskarteller	31
Lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling	33
Utmaningsrätt	36
Krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94	38
Avknoppning	43
Krav på djuromsorg och kvalitet i livsmedel	45
Innovativ upphandling	50
Direktupphandling	52
Oseriösa anbud	54
Uppdelning av upphandlingar och information om kommande upphandlingar	55
Översyn av lagen om offentlig upphandling	57
Omsättningskrav	58
Reservationer	60
1. Regeringens proposition, punkt 1 (s, v, mp)	60
2. Miljöhänsyn vid upphandling, punkt 2 (s, v, mp)	61
3. Lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling, punkt 6 (v, mp)	62
4. Krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94, punkt 8 (s, v, mp)	63
5. Innovativ upphandling, punkt 11 (v)	65
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	66
Propositionen	66
Följdmotionen	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	66
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	74
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	151

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens proposition

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling med den ändringen att 2 kap. 10 a § ska betecknas 2 kap. 9 b § samt att 12 kap. 2 § och 13 kap. 5 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
2. lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster med den ändringen att 15 kap. 23 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:180 punkt 3, bifaller delvis proposition 2009/10:180 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2009/10:Fi12 av Thomas Östros m.fl. (s).

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Miljöhänsyn vid upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi233 av Olle Thorell (s),

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 105,

2009/10:N336 av Jan Lindholm (mp) yrkande 2 och

2009/10:N338 av Per Bolund m.fl. (mp) yrkande 3.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Upphandling av hälso- och sjukvård

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi224 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkandena 1 och 3 samt

2009/10:Fi249 av Margareta B Kjellin (m).

4. Upphandling av tolktjänster

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi229 av Curt Linderöth (m) och

2009/10:Fi300 av Siw Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s).

5. Kommunala inköpskarteller

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi296 av Sven Yngve Persson (m).

6. Lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi219 av Håkan Juholt (s),
2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1,
2009/10:Fi253 av Krister Örnfjäder m.fl. (s),
2009/10:Fi281 av Marie Weibull Kornias (m) och
2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 18.

Reservation 3 (v, mp)

7. Utmaningsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi211 av Hans Backman (fp),
2009/10:Fi222 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) och
2009/10:Fi251 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda m).

8. Krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi216 av Lennart Axelsson (s),
2009/10:Fi230 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (båda s),
2009/10:Fi252 av Alf Eriksson m.fl. (s),
2009/10:Fi256 av Jan Björkman m.fl. (s),
2009/10:Fi276 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s),
2009/10:Fi286 av Fredrik Olovsson (s),
2009/10:Fi287 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s),
2009/10:Fi292 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (båda mp),
2009/10:Fi305 av Ronny Olander m.fl. (s),
2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4,
2009/10:C498 av Karin Svensson Smith (mp) yrkandena 2 och 4,
2009/10:N282 av Kerstin Lundgren och Per Lodenius (båda c) yrkande 2,
2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3,
2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 4,
2009/10:A210 av Torbjörn Björlund m.fl. (v) yrkande 3,
2009/10:A213 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3 och
2009/10:A334 av Agneta Berliner m.fl. (fp) yrkande 3.

Reservation 4 (s, v, mp)

9. Avknoppning

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi206 av Katarina Brännström (m) och
2009/10:Fi224 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 2.

10. Krav på djuromsorg och kvalitet i livsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi271 av Cecilia Widegren (m),
2009/10:Fi303 av Christer Winbäck (fp),

2009/10:Fi309 av Ulrika Carlsson i Skövde och Sven Bergström (båda c),
2009/10:C440 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 3,
2009/10:Ub261 av Rossana Dinamarca m.fl. (v) yrkande 3,
2009/10:MJ215 av Sten Bergheden (m) yrkande 2,
2009/10:MJ312 av Olle Thorell (s),
2009/10:MJ329 av Betty Malmberg och Sven Yngve Persson (båda m) yrkande 2,
2009/10:MJ358 av Helena Leander m.fl. (mp) yrkande 33,
2009/10:MJ369 av Ulf Nilsson (fp) yrkande 2 och
2009/10:MJ370 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 12.

11. Innovativ upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 2 och 3 samt
2009/10:Sk244 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 3.

Reservation 5 (v)

12. Direktupphandling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi274 av Gunnar Sandberg m.fl. (s) och
2009/10:A379 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3.

13. Oseriösa anbud

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi218 av Birgitta Eriksson och Jan-Olof Larsson (båda s)
yrkandena 1–5.

14. Uppdelning av upphandlingar och information om kommande upphandlingar

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi209 av Sten Bergheden (m) yrkandena 1 och 2 samt
2009/10:Fi250 av Margareta B Kjellin (m).

15. Översyn av lagen om offentlig upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi208 av Magdalena Andersson (m) och
2009/10:Fi263 av Eliza Roszkowska Öberg (m).

16. Omsättningskrav

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi267 av Karin Granbom Ellison och Gunnar Andrén (båda fp).

Stockholm den 25 maj 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s) och Mats Pertoft (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet antog den 11 december 2007 ett direktiv (2007/66/EG) om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (ändringsdirektivet). Medlemsstaterna ska ha genomfört direktivet den 20 december 2009.

Upphandlingsutredningen 2004 lämnade i sitt slutbetänkande Nya upphandlingsregler 2 (SOU 2006:28) bl.a. förslag på införande av ett nytt upphandlingsförfarande – konkurrenspräglad dialog – och bestämmelser om elektronisk auktion samt regler om att en upphandlande myndighet och enhet bör ställa miljökrav och sociala krav i sina upphandlingar i den utsträckning det är motiverat med hänsyn till upphandlingens art. Utredningen föreslog även att bestämmelser om inköpscentraler skulle föras in i upphandlingslagarna. Upphandlingsutredningens förslag har remissbehandlats (dnr Fi2006/1649). Regeringen avser att återkomma till utredningens förslag om ett dynamiskt inköpssystem.

Inom Finansdepartementet har man tagit fram en departementspromemoria, Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (Ds 2009:30). I promemorian lämnades förslag på genomförande av ändringsdirektivet i svensk rätt. Vidare lämnades dels förslag om införande av en särskild avgift, marknads-skadeavgift, dels förslag som syftar till att förenkla upphandlingsförfarandet i vissa delar. Slutligen lämnades ett förslag om inköpscentraler. Departementspromemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2009/4872).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 17 december 2009 att begära in Lagrådets yttrande.

Lagrådet har i sitt yttrande föreslagit att 16 kap. LOU och LUF ska redigeras om i väsentliga delar. Lagrådet har ansett att de viktiga reglerna om avtalsspärr bör lyftas fram och sammanföras i ett särskilt avsnitt som lämpligen kan placeras först i kapitlet. Lagrådet har vidare ansett att man i ett följande avsnitt bör ta in regler om dels överprövning av upphandling, dels överprövning av ingångna avtals giltighet. Kapitlet bör, enligt Lagrådets mening, avslutas med regleringen av rätten till skadestånd.

Regeringen har uttalat att den ser fördelar med Lagrådets förslag till disposition av 16 kap. LOU och LUF. Förslaget skulle emellertid innebära stora förändringar i ett sent skede av lagstiftningsprocessen och behöver övervägas ytterligare. Regeringen anser därför att frågan bör övervägas i ett annat sammanhang.

Lagrådets synpunkter i övrigt har i allt väsentligt beaktats.

I förhållande till lagrådsremissen har regeringen i propositionen lagt till förslag till ändringar i LOU och LUF i syfte att anpassa dessa till Lissabonfördraget. De föreslagna lagändringarna är av sådan saklig och lagtekniskt enkel beskaffenhet att regeringen har gjort bedömningen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts i förhållande till lagrådsremissen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Förslagen innehåller bestämmelser om bl.a. nya rättsmedel (ogiltighet och sanktionsavgift), konkurrenspräglad dialog, elektronisk auktion, miljöhänsyn och sociala hänsyn samt regelförenklingar.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (ändringsdirektivet) genomförs i svensk rätt. Bestämmelser om avtalsspärr införs, dvs. en period under vilken avtal inte får ingås. Avtalsspärren gäller i 10 eller 15 dagar, beroende på kommunikationssätt, från det att den upphandlande myndigheten eller enheten skickat en underrättelse om tilldelningsbeslutet till anbudssökandena och anbudsgivarna. Bestämda tidsfrister för att komma in med en ansökan om överprövning av en upphandling införs. Tidsfristen sammanfaller med avtalsspärren. När en ansökan om överprövning kommit in till förvaltningsrätten förlängs avtalsspärren och gäller, som huvudregel, till dess att förvaltningsrätten prövat upphandlingen, s.k. förlängd avtalsspärr. För att säkerställa möjligheten till överklagande får avtal inte heller ingås förrän tio dagar gått från det att förvaltningsrätten avgjort målet.

Leverantörer ges möjlighet att föra talan om ogiltighet av ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet eller enhet och en annan leverantör. Ogiltigförklaring av ett avtal ska kunna ske bl.a. vid s.k. otillåten direktupphandling och vid överträdelse av bestämmelserna om avtalsspärr i kombination med överträdelse av någon annan bestämmelse i LOU eller LUF. Ett avtal som är drabbat av en ogiltighetsgrund ska få bestå om det föreligger tvingande hänsyn till ett allmänintresse. I överensstämmelse med vad som i dag gäller för att ansöka om överprövning av upphand-

lingar föreslås att mål om överprövning av avtals giltighet ska prövas av de allmänna förvaltningsdomstolarna. Bestämda tidsfrister för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet införs. För att undgå att ett avtal i vissa fall kan komma att förklaras ogiltigt föreslås att upphandlande myndigheter och enheter ska kunna offentliggöra sin avsikt att upphandla och iakttä en särskild avtalsspärr om tio dagar innan avtal ingås, s.k. förhandsinsyn.

Bestämmelser om avtalsspärr och om ogiltighet av avtal föreslås även gälla vid upphandlingar som inte omfattas av direktivens tillämpningsområde.

En tidsfrist införs för att komma in med en ansökan om överprövning av beslut att avbryta en upphandling.

I enlighet med ändringsdirektivet införs en alternativ sanktion till att ogiltigförklara avtal för vissa situationer. Dessa situationer är när ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse och när ett avtal består trots bristande iakttagelse av en avtalsspärr. Det föreslås att en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) ska påföras upphandlande myndigheter och enheter i dessa fall. Därutöver lämnas förslag om att en upphandlingsskadeavgift ska kunna påföras upphandlande myndigheter och enheter även i ett annat fall, nämligen vid otillåten direktupphandling. Det föreslås att tillsynsmyndigheten, dvs. Konkurrensverket, ska ansöka om att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en upphandlingsskadeavgift hos en allmän förvaltningsdomstol. Upphandlingsskadeavgiften föreslås uppgå till lägst 10 000 kr och högst 10 000 000 kr. Avgiften får dock inte överstiga 10 % av kontraktsvärdet. Avgiften föreslås tillfalla staten.

Tillsynsmyndigheten föreslås få befogenhet att förelägga en upphandlande myndighet eller enhet och den som kan antas vara en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgifter och handlingar.

I propositionen föreslås även att ett nytt upphandlingsförfarande, konkurrenspräglad dialog, ska få användas och att det införs bestämmelser om elektroniska auktioner. Vidare föreslås att det införs en möjlighet att inrätta och nyttja inköpscentraler för upphandling. I och med förslagen genomförs bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 (det klassiska direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 (försörjningsdirektivet).

Vidare föreslås en bestämmelse som anger att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta.

Slutligen föreslås förenklande åtgärder när det gäller att begära in uppgifter om leverantörers kapacitet och redlighet. En upphandlande myndighet eller enhet ska bl.a. ansvara för att begära in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten om huruvida en leverantör betalar skatter och socialförsäkringsavgifter.

Fasta direktupphandlingsgränser föreslås motsvarande 15 % av ett tröskelvärde i respektive lag (ca 287 000 kr i LOU och ca 577 000 kr i LUF). Förslaget kompletteras med bestämmelser för beräkning av värdet av ett avtal som en upphandlande myndighet eller enhet avser att direktupphandla. Värdet ska enligt förslaget uppskattas till det totala belopp som kan komma att betalas enligt avtalet, exempelvis ska options- och förlängningsklausuler betraktas som om de utnyttjas.

En form av direktupphandling över EU:s tröskelvärden är förhandlat fortfarande utan föregående annonsering. Möjligheten att direktupphandla enligt någon av dessa grunder ska enligt förslaget införas för upphandlingar även under tröskelvärdena.

Vid upphandling under tröskelvärdena föreslås även att en leverantör ska få åberopa andra företags kapacitet.

I propositionen föreslås slutligen lagändringar i syfte att anpassa LOU och LUF till Lissabonfördraget.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2010.

Utskottets överväganden

Regeringens proposition

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling med den ändringen att 12 kap. 2 § och 13 kap. 5 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3. Riksdagen antar vidare regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster med den ändringen att 15 kap. 23 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Riksdagen bifaller således delvis regeringens proposition om nya rättsmedel på upphandlingsområdet och avslår följdmotion 2009/10:Fi12.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Bakgrund

Den 1 januari 2008 ersattes lagen (1992:1528) om offentlig upphandling, förkortad ÄLOU, av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, förkortad LUF.

Genom LOU genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster (det klassiska direktivet).

Genom LUF genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet).

LOU reglerar förfarandena m.m. för offentliga upphandlingar som görs av myndigheter, kommuner, landsting samt bolag, föreningar, delägarförvaltningar, samfälligheter och stiftelser som tillgodoser ett behov i det allmännas intresse under förutsättning att behovet inte är av kommersiell eller industriell karaktär (offentligt styrda organ).

LUF reglerar förfarandena m.m. för upphandling som görs av myndigheter och offentligt styrda organ men också av dels företag vilka en myndighet har ett bestämmande inflytande över (offentliga företag), dels privata företag som bedriver verksamheter med stöd av en särskild rättighet eller ensamrätt inom försörjningssektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster.

Upphandlingsdirektivens bestämmelser är inte tillämpliga på alla offentliga upphandlingskontrakt. Vissa kontrakt omfattas inte alls eller endast delvis av bestämmelserna. Det gäller exempelvis kontrakt vars värde understiger de tröskelvärden som anges i direktiven och kontrakt som avser B-tjänster (vissa slag av tjänster som räknas upp i bilaga 3 till LOU och LUF, t.ex. juridiska tjänster och utbildning). Byggkoncessioner omfattas däremot av det klassiska direktivet men inte av försörjningsdirektivet.

Enligt Europeiska kommissionen är det de enskilda upphandlande myndigheternas och enheternas ansvar att avgöra om en planerad upphandling kan vara av intresse för ekonomiska aktörer i andra medlemsstater. Kommissionen har uttalat att ett sådant beslut grundas på en bedömning av de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. föremålet för kontraktet, kontraktets uppskattade värde, de särskilda förhållandena inom den berörda sektorn (marknadens storlek och struktur, handelspraxis osv.) och den geografiska lokaliseringen för utförandet. Om den upphandlande myndighetens eller enhetens slutsats är att kontraktet i fråga är av betydelse för den inre marknaden ska det tilldelas i enlighet med de *grundläggande principerna*.

Vissa av de grundläggande friheterna och principerna framgår av direktiven om upphandling; övriga framgår av fördragen eller EU-domstolens praxis. I artikel 2 i det klassiska direktivet anges att upphandlande myndigheter ska behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt förfara på ett öppet sätt. Artikel 10 i försörjningsdirektivet innehåller en motsvarande bestämmelse. Artiklarna är genomförda genom 1 kap. 9 § LOU respektive 1 kap. 24 § LUF.

Principerna om likabehandling och icke-diskriminering

Principen om icke-diskriminering förutsätter att anbudssökande och anbudsgivare från andra orter behandlas på samma sätt som t.ex. företag med verksamhet på en viss ort eller i den egna kommunen. Kommissionen nämner i ett tolkningsmeddelande om upphandling under tröskelvärdena och av B-tjänster att principen om icke-diskriminering exempelvis medför att kravspecifikationerna på en vara eller tjänst inte får innehålla uppgifter om tillverkare, ursprung eller särskilt framställningsförfarande, och inte heller någon hänvisning till varumärke, patent eller typ, ursprung eller tillverkning, såvida detta inte motiveras av föremålet för upphandlingen och åtföljs av orden ”eller likvärdig”. Enligt kommissionen är det under alla omständigheter lämpligt att använda mer allmänna beskrivningar av utförande och funktioner.

Öppenhetsprincipen

Enligt EU-domstolen medför principerna om likabehandling och icke-diskriminering att det finns en skyldighet att lämna insyn i upphandlingsförfarandet. Detta krav på öppenhet syftar till att garantera varje tänkbar anbudsgivare att förfarandet är öppet för konkurrens och att det går att

kontrollera om det är opartiskt. Kravet på öppenhet innebär att ett företag som är beläget i en annan medlemsstat ska ha tillgång till relevanta uppgifter om upphandlingen innan kontraktet har tilldelats, så att detta företag, om det så önskar, har möjlighet att uttrycka sitt intresse för att få kontraktet.

Principen om ömsesidigt erkännande

Om anbudssökanden eller anbudsgivaren ombeds lämna in certifikat, examensbevis eller andra slag av dokument för att styrka behörighet gäller principen om ömsesidigt erkännande. Principen innebär att den upphandlande myndigheten eller enheten ska godta utländsk dokumentation för att styrka kvalifikationskrav m.m. om de utfärdats av andra medlemsstaters behöriga organ.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen förutsätter att kraven på upphandlingsförfarandet står i rimlig proportion till de mål som eftersträvas. Upphandlingens art och värde ska därför beaktas exempelvis när villkoren för att få delta i upphandlingen fastställs. Uppställda krav får inte heller vara onödiga eller oproportionerliga. Vidare ska tidsfristerna för en intresseanmälan och för att lämna anbud vara tillräckligt långa för att företag från andra medlemsstater ska kunna göra en tillfredsställande bedömning och kunna utarbeta ett anbud.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 2009/10:180 att riksdagen antar förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den sistnämnda ändringen motiveras av att bestämmelser om elektroniska auktioner införs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli i år och innehåller i korthet nedanstående förslag.

Avtalsspärr

Om en upphandlande myndighet eller enhet enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling respektive lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster är skyldig att skicka en underrättelse om tilldelningsbeslut ska den upphandlande myndigheten eller enheten inte få ingå avtal förrän tio dagar har gått från det att den upphandlande myndigheten eller enheten skickat en underrättelse om tilldelningsbeslut med ett elektroniskt medel (avtalsspärr). Om underrättelsen skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare ska avtal inte få ingås förrän 15 dagar har gått.

En underrättelse om tilldelningsbeslut enligt LOU och LUF ska inkludera information om avtalsspärrens längd. Om en längre avtalsspärr än den lagstadgade minimifristen angetts ska avtal om upphandling inte få ingås förrän den angivna perioden har gått.

Avtalsspärr ska gälla såväl för upphandlingar inom det direktivstyrda området som för upphandlingar som inte omfattas av direktivet.

Ändringsdirektivet medger dock vissa undantag från bestämmelsen om avtalsspärr.

Vid en ansökan om överprövning ska en avtalsspärr efter underrättelse om tilldelningsbeslut eller en avtalsspärr vid förhandsinsyn fortsätta att gälla under handläggningen i förvaltningsrätten (förlängd avtalsspärr). Rätten ska få besluta att någon förlängd avtalsspärr inte ska gälla.

När en förlängd avtalsspärr gäller ska avtal inte få ingås förrän tio dagar har gått från det att förvaltningsrätten har avgjort målet.

När en förvaltningsrätt eller en kammarrätt har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, ska avtal inte få ingås förrän tio dagar har gått från det att domstolen har avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.

När Regeringsrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås och beslutar att visa målet åter till en lägre instans, ska avtal inte få ingås förrän tio dagar har gått från beslutet om återförvisning.

Rätten ska kunna förordna att tiodagarsfristen inte ska gälla.

Överprövning av avtals giltighet

Ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet eller enhet och en leverantör ska kunna förklaras ogiltigt av allmän förvaltningsdomstol

- om avtalet har slutits utan att upphandlingen annonserats enligt bestämmelserna i LOU respektive LUF
- om en underrättelse om tilldelningsbeslut inte skickats enligt bestämmelserna i LOU respektive LUF eller vid överträdelse av bestämmelserna om avtalsspärr, interimistiskt beslut eller tiodagarsfrist i kombination med viss annan överträdelse om detta medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada
- vid överträdelse av bestämmelserna om förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal och om detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada.

Bestämmelserna om ogiltighet av avtal ska gälla såväl upphandlingar inom det direktivstyrda området som upphandlingar som inte omfattas av direktivet. Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse, ska domstolen besluta att avtalet får bestå.

Vid förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal ska en upphandlande myndighet i samband med underrättelsen om tilldelningsbeslutet kunna iakttä en avtalsspärr om 10 eller 15 dagar, beroende på vilket kommunikationsmedel som används för att skicka underrättelsen. Om en sådan avtalsspärr har iakttagits ska ett ingånget avtal inte kunna ogiltigförklaras.

Upphandlande myndigheter och enheter ska till Europeiska kommissionen få skicka en annons om sin avsikt att upphandla ett kontrakt utan föregående annonsering enligt 4 kap. 5–9 §§ LOU eller 4 kap. 2 och 3 §§ LUF samt iakttä en särskild avtalsspärr genom att inte ingå avtal förrän tio dagar gått från det att annonsen har publicerats (förhandsinsyn). När förfarandet med förhandsinsyn har iakttagits ska ett avtal som slutits mellan den upphandlande myndigheten eller enheten och en leverantör inte kunna förklaras ogiltigt.

Vissa domstolsfrågor och tidsfrister

Rätten bör i enlighet med nu gällande ordning, vid bifall till ett yrkande om överprövning av en upphandling, få besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. Efter det att ett avtal har slutits bör rätten i ett mål om överprövning enbart kunna besluta om ogiltigförklaring av avtalet.

Rätten ska kunna fatta ett interimistiskt beslut med innebörden att en upphandlande myndighet eller enhet inte får ingå avtal eller att ett avtal inte får fullgöras innan något annat har beslutats.

I likhet med vad som gäller i dag ska det anges särskilt att rätten får låta bli att fatta ett interimistiskt beslut när den skada eller olägenhet som beslutet skulle medföra kan bedömas vara större än skadan för leverantören.

Bestämmelsen i LUF om möjlighet för rätten att vid vite förbjuda en upphandlande enhet att fortsätta en upphandling utan att avhjälpa bristerna ska upphävas.

En ansökan om överprövning av en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten före utgången av avtalsspärren. En ansökan om överprövning av ett beslut att avbryta en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten innan tio dagar har gått från det att den upphandlande myndigheten eller enheten med ett elektroniskt medel har skickat en underrättelse om beslutet att avbryta upphandlingen. Om underrättelsen skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare, ska en ansökan om överprövning ha kommit in till förvaltningsrätten innan 15 dagar har gått från utskickandet.

En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts. En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet ska dock ha kommit in till förvaltningsrätten innan 30 dagar har gått

- från det att Europeiska kommissionen har publicerat en efterannons eller ett meddelande om resultatet av en upphandling

- från det att anbudssökandena och anbudsgivarna skriftligen har underrettats om att ett avtal har slutits, inbegripet avtal som ingås genom förnyad konkurrensutsättning enligt 5 kap. 7 § LOU, under förutsättning att underrättelsen innehåller en sammanfattning av sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 § LOU respektive LUF.

Vid beräkningen av avtalsspärrens och tiodagarsfristens längd samt tidsfrister för ansökan om överprövning ska vad som gäller enligt den s.k. söndagsregeln i 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid tillämpas.

En ansökan om överprövning av en upphandling ska inte prövas efter den tidpunkt då avtal har slutits mellan en upphandlande myndighet eller enhet och en eller flera leverantörer.

Om den upphandlande myndigheten eller enheten under pågående överprövning av en upphandling ingår ett avtal i strid mot ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, en avtalsspärr eller ett förbud mot att ingå avtal efter förvaltningsrätts avgörande eller efter upphävande av ett interimistiskt beslut ska rätten, på yrkande av en leverantör, överpröva avtalets giltighet.

Särskild avgift

En möjlighet att påföra upphandlande myndigheter och enheter en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) ska införas.

Upphandlingsskadeavgiften ska påföras en upphandlande myndighet eller enhet om rätten i ett lagakraftvunnet avgörande har slagit fast att ett avtal får bestå trots att avtalet har slutits utan att avtalsspärren iakttagits eller på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

Upphandlingsskadeavgiften ska vidare få påföras när en upphandlande myndighet eller enhet och en eller flera leverantörer har slutit avtal utan att upphandlingen har annonserats på så sätt som är föreskrivet i LOU eller LUF.

Upphandlingsskadeavgiften ska kunna tas ut oberoende av om överträdelsen har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Strikt ansvar ska alltså gälla.

Avgiften ska uppgå till lägst 10 000 kr och högst 10 000 000 kr, dock maximalt 10 % av kontraktsvärdet. Avgifterna ska tillfalla staten. I LOU och LUF ska det införas bestämmelser om betalning av upphandlingsskadeavgifter som innebär att tillsynsmyndigheten får ansvaret för att hantera inbetalningarna och möjlighet att lämna ärenden för indrivning. Betalning ska ske inom 30 dagar från det att ett avgörande vunnit laga kraft.

Vid fastställande av avgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till sanktionsvärdet. I ringa fall ska någon avgift inte påföras. Om det finns synnerliga skäl kan avgiften efterskänkas.

En ansökan om att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en upphandlingsskadeavgift ska, när ansökan grundas på 17 kap. 2 § 1 eller 2, ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då det beslut vilket ansökan grundas på har vunnit laga kraft.

Det ska även införas en möjlighet för domstolen att besluta om att betalning av avgiften får ske senare än inom trettio dagar efter det att avgörandet har vunnit laga kraft.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning.

Ett krav på upphandlingsskadeavgift ska falla bort om verkställighet inte har skett inom fem år från det att avgörandet har vunnit laga kraft.

Tillsynsfrågor

Tillsynsmyndighetens möjlighet att hämta in upplysningar från upphandlande myndigheter och enheter ska kompletteras med en möjlighet att hämta in upplysningar även från den som kan antas vara en upphandlande myndighet eller enhet. Även bestämmelserna om upphandlande myndigheters och enheters skyldighet att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär ska omfatta den som kan antas vara upphandlande myndighet eller enhet.

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn ska myndigheten kunna förelägga dem som är eller kan antas vara upphandlande myndigheter eller enheter att lämna uppgift, att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet ska kunna överklagas hos en allmän förvaltningsdomstol.

Tillsynsmyndigheten ska vara motpart i domstol men bör inte ges några ytterligare möjligheter att ingripa vid upphandlingar.

Skadestånd

Reglerna om skadestånd i LOU ska kompletteras med en bestämmelse som anger att anbudsgivare och anbudssökande som deltagit i en upphandling är berättigade till ersättning för kostnader för att förbereda anbud och i övrigt delta i upphandlingen, om den upphandlande myndigheten har åsidosatt bestämmelserna i LOU och detta har menligt påverkat anbudsgivarnas eller de anbudssökandes möjligheter att tilldelas kontraktet.

Bestämmelserna i LOU och LUF om inom vilken tid en talan om skadestånd ska väckas ska kompletteras så att en skadeståndstalan med anledning av att ett avtal har ogiltigförklarats ska väckas inom ett år från den tidpunkt då avtalet har förklarats ogiltigt genom ett avgörande som har vunnit laga kraft.

Konkurrenspräglad dialog

Upphandlingsförfarandet konkurrenspräglad dialog ska införas i LOU.

Förfarandet ska kunna användas vid upphandling såväl inom som utanför det direktivstyrda området. Den upphandlande myndigheten ska annonsera en upphandling som ska göras genom konkurrenspräglad dialog.

Konkurrenspräglad dialog ska få användas vid tilldelning av särskilt komplicerade kontrakt om öppet eller selektivt upphandlingsförfarande, alternativt förenklat förfarande eller urvalsförfarande, inte medger tilldelning av kontrakt.

När det finns förutsättningar för konkurrenspräglad dialog och den upphandlande myndigheten beslutat att använda sig av förfarandet ska den inleda en dialog med de anbudssökande som har valts ut. Dialogens syfte ska vara att identifiera och bestämma hur den upphandlande myndighetens behov bäst kan tillgodoses. Under dialogen ska myndigheten få diskutera alla aspekter av kontraktet med de utvalda anbudssökandena.

Den upphandlande myndigheten ska kunna bestämma att dialogen ska genomföras i successiva steg för att begränsa antalet lösningar som ska diskuteras under dialogen. Detta ska anges i annonsen eller i det beskrivande dokumentet.

Den upphandlande myndigheten ska fortsätta dialogen fram till dess att myndigheten har funnit den eller de lösningar som tillgodoser dess behov, och dialogen ska då förklaras avslutad.

En upphandlande myndighet ska vara skyldig att underrätta de anbudssökande om att den konkurrenspräglade dialogen har avslutats.

Den upphandlande myndigheten ska få uppmana en deltagande anbudsgivare att klarlägga och precisera ett anbud. Detta får dock inte innebära att grundläggande delar av anbudet eller inbjudan att lämna anbud ändras så att det snedvrider konkurrensen eller leder till diskriminering.

Den upphandlande myndigheten ska värdera anbudet på grundval av tilldelningskriterierna, som ska anges i annonsen eller i det beskrivande dokumentet, och anta det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Den upphandlande myndigheten ska kunna uppmana den anbudsgivare vars anbud har identifierats som det ekonomiskt mest fördelaktiga att precisera vissa aspekter i anbudet eller att bekräfta åtaganden som anges där. Det är inte uteslutet att andra anbudsgivare kan få lägga anbud på konkurrerande anbudsgivares förslag till lösning. Detta förutsätter dock att den konkurrerande anbudsgivaren ger samtycke till att tillräcklig information om lösningen lämnas som underlag för anbudsgivningen.

En myndighet bör ges i uppdrag att ta fram en vägledning för förfarandet konkurrenspräglad dialog.

Elektronisk auktion

Bestämmelser om elektroniska auktioner ska införas i LOU och LUF.

Elektronisk auktion ska kunna användas såväl vid upphandling inom det direktivstyrda området som vid upphandling som faller utanför direktivens tillämpningsområde.

En definition av begreppet elektronisk auktion ska tas in i LOU och LUF. En upphandlande myndighet eller enhet ska, om förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig exakthet, få använda elektronisk auktion vid

- öppet förfarande
- selektivt förfarande
- förhandlat förfarande med föregående annonsering enligt LUF
- förhandlat förfarande med föregående annonsering enligt LOU, om de anbud som lämnats vid ett öppet eller ett selektivt förfarande är ogiltiga eller inte kan godtas
- förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal enligt LOU
- förenklat förfarande
- urvalsförfarande.

En upphandlande myndighet eller enhet som avser att använda elektronisk auktion ska ange det i annonsen om upphandling.

En elektronisk auktion ska möjliggöra en rangordning på grund av automatiska utvärderingsmetoder och ska grundas på

- pris, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som erbjudit det lägsta priset
- pris eller nya värden på de delar av anbuderna som angetts i förfrågningsunderlaget, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

Av förfrågningsunderlaget ska bl.a. framgå

- de delar av anbuderna, vars värden kan kvantifieras och uttryckas i siffror eller procenttal, som kommer att vara föremål för den elektroniska auktionen
- de eventuella gränserna för de värden som kan presenteras, baserade på en bedömning av specifikationerna för föremålet för upphandlingen
- vilka uppgifter som kommer att göras tillgängliga för anbudsgivarna under den elektroniska auktionen och, i förekommande fall, när detta kommer att ske
- relevanta uppgifter om genomförandet av den elektroniska auktionen
- på vilka villkor anbudsgivarna kan lämna anbud, däribland de minsta skillnader mellan anbuderna som kan ha bestämts
- relevanta uppgifter om den elektroniska utrustning som används och om anslutningen till denna utrustning.

Innan en upphandlande myndighet eller enhet inleder en elektronisk auktion ska myndigheten eller enheten genomföra en första fullständig utvärdering av anbuderna i enlighet med tilldelningskriterierna och den fastställda viktningen för dessa.

I LOU och LUF ska det tas in bestämmelser om inbjudan att delta i och inledande av en elektronisk auktion samt om vilka upplysningar som ska eller får lämnas till anbudsgivarna under varje etapp i en elektronisk

auktion. Vidare ska det införas bestämmelser om avslutande av en elektronisk auktion och om att den upphandlande myndigheten eller enheten, efter att ha stängt den elektroniska auktionen, ska tilldela kontraktet på grundval av resultatet av densamma.

I offentlighets- och sekretesslagen ska det införas bestämmelser som vid en elektronisk auktion möjliggör utlämnande av uppgifter om plats i rangordningen och även uppgifter om priser eller värden och antalet deltagare i den elektroniska auktionen.

Inköpscentraler

Bestämmelser om inköpscentraler ska införas i LOU och LUF. Med inköpscentral ska avses en upphandlande myndighet som ingår ramavtal om byggtreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för andra upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter, eller som medverkar vid en upphandling i egenskap av ombud åt flera upphandlande myndigheter eller enheter. En upphandlande myndighet eller enhet ska få anskaffa byggtreprenader, varor eller tjänster med hjälp av en inköpscentral.

Den myndighet som tecknar ramavtal ska vara ansvarig och bli motpart vid en eventuell domstolsprövning. Om myndigheten är ombud i upphandlingen ska det däremot vara den myndighet som anlitar inköpscentralen som är ansvarig för att bestämmelserna iakttas.

Miljöhänsyn och sociala hänsyn

Bestämmelser ska införas i LOU och LUF som anger att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta.

Regelförenklningar i upphandlingslagarna

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska ansvara för att begära in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten om huruvida en leverantör sköter sina skatter och socialförsäkringsavgifter.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska få begränsa kontrollen av intyg, certifikat, betyg och andra handlingar som rör anbudssökandes och anbudsgivares kapacitet och redlighet till

- den eller de anbudsgivare som den upphandlande myndigheten eller enheten valt att tilldela kontraktet eller ramavtalet i ett öppet förfarande
- de anbudssökande eller anbudsgivare som har bjudits in att delta i anbudsgivning eller förhandling i ett selektivt eller förhandlat förfarande.

Bevis enligt den första punkten ska tillhandahållas den upphandlande myndigheten eller enheten innan anbudsgivarna underrättas om tilldelningsbeslutet. Bevis enligt den andra punkten ska tillhandahållas den upphandlande myndigheten eller enheten innan inbjudan till anbudsgivningen eller förhandlingen sker.

En leverantör som inte tillhandahåller relevanta bevis på den upphandlande myndighetens eller enhetens begäran inom en angiven tidsfrist kan komma att uteslutas från att delta i upphandlingen.

Bestämmelsen i 10 kap. 2 § första stycket 6 LOU och 10 kap. 3 § första stycket LUF, som ger den upphandlande myndigheten eller enheten rätt att utesluta en leverantör som i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar, ska ändras till att omfatta även bevis om registrering, ekonomisk ställning samt teknisk och yrkesmässig kapacitet.

Tidsfristen för att lämna in bevis ska vara skälig.

Begreppet direktupphandling ska i LOU och LUF definieras som en upphandling utan krav på anbud i viss form.

I LOU ska direktupphandling få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde som gäller för kommuner och landsting vid upphandling av varor och tjänster, som i dag uppgår till 1 919 771 kr, dvs. ca 287 000 kr. I LUF ska direktupphandling få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde som gäller vid upphandling av varor och tjänster som i dag uppgår till 3 849 489 kr, dvs. ca 577 000 kr. Direktupphandlingsgränserna gäller vid upphandling av såväl byggtreprenader som varor och tjänster.

Kravet på upphandlande myndigheter och enheter att vid behov införa riktlinjer för direktupphandling ska tas bort.

Värdet av ett kontrakt som omfattas av 15 kap. LOU och LUF ska, vid tillämpning av de föreslagna reglerna om fasta direktupphandlingsgränser, uppskattas till det totala beloppet som ska betalas enligt kontraktet. En upphandling ska inte få delas upp i avsikt att kringgå bestämmelserna i lagen. Options- och förlängningsklausuler ska beaktas som om de utnyttjats.

Vid beräkningen ska de upphandlande myndigheterna och enheterna beakta direktupphandlingar av samma slag gjorda av myndigheterna respektive enheterna under räkenskapsåret.

Vid behov ska en leverantör, när det gäller ett visst kontrakt, få åberopa andra företags kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska ansvara för att hämta in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten om huruvida en leverantör sköter sina skatter och socialförsäkringsavgifter.

Bestämmelserna om ramavtal i 15 kap. LOU ska ändras så att ramavtal där alla villkor är fastställda ska kunna ingås med ett valfritt antal leverantörer.

Andra stycket i 15 kap. 22 § LOU och LUF om upphandling som rör rikets säkerhet m.m. ska upphävas. Försvarsmakten ska i vissa fall få besluta om undantag från bestämmelserna i 15 kap., om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kr.

Bestämmelserna om krav på att det ska framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling och om rätt för en leverantör att på begäran få förfrågningsunderlaget på samma villkor som andra leverantörer ska, liksom några andra onödiga regler, upphävas.

En upphandlande myndighet eller enhet ska få bestämma att anbudsansökningar och anbud ska lämnas med ett elektroniskt medel eller på något annat sätt.

Motionen

I *följdmotion 2009/10:Fi12 av Thomas Östros m.fl. (s)* anför motionärerna att offentlig upphandling bör användas som ett verktyg för att genomföra sociala förbättringar i samhället och förbättra miljön i väsentligt högre grad än vad som görs i dag. Den offentliga upphandlingens stora omfattning gör att den har stor potential att styra den offentliga konsumtionen i mer miljövänlig riktning.

I propositionen föreslås att bestämmelser ska införas i LOU och LUF som anger att upphandlande myndigheter och enheter *bör* beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta. Motionärerna anser att upphandlande myndigheter och enheter inte bara *bör*, utan *ska* ta sådana hänsyn.

Utskottets ställningstagande

För att skapa goda förutsättningar för konkurrens, ett effektivt resursutnyttjande och förmånliga inköpsvillkor för den offentliga sektorn föreslår regeringen ändringar i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Utskottet konstaterar inledningsvis att regelverket kring den offentliga upphandlingen är komplext. Utskottet välkomnar därför alla åtgärder för att förbättra förutsättningarna för en effektiv offentlig upphandling och för att underlätta för företag att delta i upphandlingar.

Utskottet anför dock följande i frågan om tvingande regler för uppställande av krav på miljöhänsyn och sociala hänsyn. Det kan konstateras att gemensamt för samtliga typer av krav som kan ställas i en upphandling är att de ska vara förenliga med principerna för offentlig upphandling enligt 1 kap. 9 § LOU och 1 kap. 24 § LUF. Myndigheterna och enheterna bör säkerställa att de villkor som de avser att ställa upp är uppföljningsbara och kontrollerbara. Krav som inte följs upp och kontrolleras av den upphandlande myndigheten eller enheten är inte förenliga med EU-domstolens praxis.

Utskottet delar regeringens bedömning av att det inte skulle vara möjligt att införa en sådan skyldighet som anförs i *följdmotionen*. Någon möjlighet att följa upp och kontrollera om de upphandlande myndigheterna eller enheterna har tagit sådana hänsyn torde inte vara genomförbar.

Utskottet tillstyrker regeringens proposition med vissa redaktionella korrigeringar i lagtexten enligt utskottets förslag i bilaga 3 och avstyrker följdmotion 2009/10:Fi12.

Miljöhänsyn vid upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljöhänsyn vid offentlig upphandling. Regeringen har i sin proposition föreslagit en generell målsättningsparagraf som innebär att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta miljöhänsyn om upphandlingens art motiverar detta.

Ett motionsyrkande om upphandling av miljöbilar avstyrks med hänvisning till bl.a. ett direktiv om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon som kommer att genomföras i svensk rätt.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionerna

I partimotion 2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 105 anføres att den nuvarande lagstiftningen för statens köp av miljöbilar började gälla den 1 januari 2006 varefter det skett regelbundna uppdateringar. De regelbundna uppdateringarna är viktiga för att möjliggöra för staten att flytta fram kraven på vad som är en rimlig definition av en miljöbil. Det är nu enligt motionärerna dags att ändra kraven så att alla bilar som statliga myndigheter köper in ska vara miljöbilar.

I motion 2009/10:Fi233 av Olle Thorell (s) anføres att EU-rätten inte uppställer några hinder mot att införa bestämmelser som innebär att en upphandlande enhet ställer miljökrav eller sociala krav. Sverige bör enligt motionären vara ett föregångsland och gå ännu längre och kräva att miljöhänsyn ska ingå vid varje kommunal upphandling.

I kommittémotion 2009/10:N338 av Per Bolund m.fl. (mp) yrkande 3 anføres att den offentliga sektorn måste bli bättre på att ställa tydliga krav på energieffektivitet i sin upphandling. Stat, landsting och kommuner är sammantaget en mycket viktig aktör både ekonomiskt och energimässigt. Genom att använda den offentliga upphandlingen på ett sätt som driver fram ny energiteknik kan en mycket snabb omställning av marknaden komma till stånd.

I motion 2009/10:N336 av Jan Lindholm (mp) yrkande 2 anføres att det vore rimligt att regeringen väljer att bejaka teknikupphandling som en metod att minska oljeförbrukningen. Att sätta tydliga mål som att ingen statlig myndighet ska köpa fossilberoende bilar efter 2010 eller att statliga

upphandlingar ska ställa krav på att leverantörer endast använder den fossilsnålaste teknik som går att finna och i många fall en helt fossiloberoende teknik borde enligt motionären vara självklarheter.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motioner om miljöhänsyn vid offentlig upphandling senast våren 2009 (bet. 2008/09:FiU29). Utskottet avstyrkte då motionerna med hänvisning till bl.a. redan gällande möjligheter att beakta miljöhänsyn.

Vidare påtalades i betänkandet att Konkurrensverket i januari 2009 publicerade en forskningsrapport som tar upp frågan om miljökrav vid upphandlingar. Enligt rapporten finns det både för- och nackdelar med att använda miljökrav i upphandlingar som ett miljöpolitiskt styrmedel jämfört med andra alternativa instrument. Ur kostnadseffektivitetssynpunkt kan miljökrav vid upphandling betraktas som ett trubbigt miljöpolitiskt instrument, enligt forskarna. De menar att ekonomiska styrmedel som miljöskatter, miljöavgifter och subventioner ofta kan vara mer kostnadseffektiva, samtidigt som miljökrav vid upphandling ibland kan utgöra ett komplement till sådana ekonomiska styrmedel.

Vissa kompletterande uppgifter

De gällande direktiven 2004/18/EG om offentlig upphandling och 2004/17/EG om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster innehåller bestämmelser som klargör hur miljöhänsyn redan i dag kan integreras i upphandlingsförloppets olika delar. Bestämmelserna har genomförts i LOU och LUF och behandlas i förarbetena till lagarna (prop. 2006/07:128 s. 194 f.).

Miljöhänsyn kan beaktas i olika faser av upphandlingen. Bland annat kan sådana hänsyn anges i de tekniska specifikationerna. Av 6 kap. 3 § LOU framgår att miljöegenskaper kan beaktas i de tekniska specifikationerna. I 6 kap. 7 § anges under vilka omständigheter en upphandlande myndighet eller enhet kan använda sig av miljömärken vid krav om miljöegenskaper. Av andra stycket av bestämmelsen framgår att den upphandlande myndigheten eller enheten kan ställa krav på att specificerade kriterier för miljömärken ska vara uppfyllda och att miljömärket är ett bevis på att kraven är uppfyllda. Dock måste även annat lämpligt bevis godtas av den upphandlande myndigheten eller enheten. Av 6 kap. 4 § framgår i vilken utsträckning en upphandlande myndighet eller enhet kan ställa krav på tillverkningen eller ett särskilt framställningssätt.

Vidare finns i båda lagarna bestämmelser om särskilda villkor för fullgörande av kontrakt (6 kap. 13 § LOU och 6 kap. 14 § LUF). Bestämmelserna medger att den upphandlande myndigheten eller enheten får ställa bl.a. särskilda miljömässiga villkor för hur ett kontrakt får fullgöras.

Vid valet av deltagare i ett upphandlingsförfarande kan den upphandlande myndigheten enligt 11 kap. 11 § andra stycket 7 LOU ställa krav på bevis om de miljöskyddsåtgärder som leverantören kommer att tillämpa när kontraktet fullgörs. Bestämmelsen gäller vid upphandling av byggtreprenader och tjänster. Motsvarande bestämmelse återfinns inte i LUF, men sådana krav kan ställas upp även inom försörjningssektorerna. Av 11 kap. 15 § LOU och 11 kap. 12 § LUF framgår i vilken utsträckning leverantören kan krävas uppfylla standarder för miljöledning.

I 12 kap. 1 § andra stycket båda lagarna anges exempel på kriterier som de upphandlande myndigheterna och enheterna kan använda sig av vid anbudsutvärderingen. Bland annat anges miljöegenskaper som ett sådant kriterium.

Gemensamt för samtliga typer av krav är att de ska vara förenliga med principerna för offentlig upphandling enligt 1 kap. 9 § LOU och 1 kap. 24 § LUF. Myndigheterna och enheterna bör säkerställa att de villkor som de avser att ställa upp är uppföljningsbara och kontrollerbara. Krav som inte följs upp och kontrolleras av den upphandlande myndigheten eller enheten är, som tidigare nämnts, inte förenliga med EU-domstolens praxis.

I en handbok som publicerats av Europeiska kommissionen görs uttalanden om möjligheterna enligt de nya upphandlingsdirektiven att ställa miljökrav vid upphandling.

Konkurrensverket har tagit fram ett informationsmaterial om lagarna om offentlig upphandling och möjligheterna att ställa miljökrav.

Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier består av förslag till miljökrav som kan användas vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader. Under varje kriterieområde finns även relaterad information och vägledning. Rådet arbetar även med andra former av stöd, såsom olika slags utbildningar. Bland annat har de en webbaserad utbildning och helpdesk på sin webbplats samt arrangerar konferenser och seminarier. På Miljöstyrningsrådets webbplats tillhandahålls en webbaserad utbildning om miljöhänsyn i offentlig upphandling.

Många myndigheter, landsting, kommuner och andra upphandlande myndigheter och enheter har antagit en policy eller riktlinjer för miljöhänsyn i upphandlingsverksamheten. För att se i vilken utsträckning miljökrav ställs i offentliga upphandlingar i Sverige låter Naturvårdsverket regelbundet genomföra enkätundersökningar.

I propositionen om nya rättsmedel på upphandlingsområdet föreslår regeringen en generell målsättningsparagraf som innebär att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta bl.a. miljöhänsyn om upphandlingens art motiverar detta. Bestämmelsen införs mot bakgrund av bl.a. den ökade betoningen av miljöaspekter i unionsrätten och Sveriges inställning i dessa frågor. Regeln avser att skapa incitament för de upphandlande myndigheter och enheter som ännu inte prövar möjligheten att integrera miljöhänsyn i sina upphandlingar. Av propositionen framgår att en remissinstans föreslog att det skulle vara obligatoriskt för upphandlande myndigheter och

enheter att göra en bedömning av vilka miljökrav som myndigheten eller enheten ska ställa. Regeringen gör dock bedömningen att det inte skulle vara möjligt att följa upp och kontrollera om den upphandlande myndigheten eller enheten har gjort en sådan bedömning.

När det specifikt gäller statens inköp av personbilar så regleras detta i förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor, vilken gäller från den 1 februari 2009. Enligt förordningen är huvudregeln att de bilar som köps eller leasas ska vara miljöbilar (5 §). Av förordningens 14 § framgår att myndigheterna ska se till att de bilar som myndigheten använder och som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen i största möjliga utsträckning drivs med sådana bränslen.

På EU-nivå finns ett direktiv (2009/33/EG) om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Direktivet ska vara genomfört i svensk rätt senast 18 månader efter att direktivet trädde i kraft den 4 juni 2009, dvs. den 4 december 2010. Direktivet innebär att upphandlande myndigheter och enheter (samt vissa operatörer som tillhandahåller allmännyttiga tjänster inom ramen för avtal om allmän trafik) ska beakta energi- och miljöpåverkan, däribland energiförbrukningen och koldioxidutsläpp, när de köper in vägtransportfordon, t.ex. personbilar. Syftet med direktivet är att främja och stimulera marknaden för rena och energieffektiva fordon och förbättra transportsektorns bidrag till gemenskapens miljö-, klimat- och energipolitik. Vartannat år, med verkan från den 4 december 2010, ska kommissionen sammanställa en rapport om tillämpningen av detta direktiv och om de åtgärder som enskilda medlemsstater vidtagit för att främja inköp av rena och energieffektiva fordon.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis, liksom tidigare, att redan gällande regler gör det möjligt att ställa miljökrav vid upphandlingar och att dessa kan beaktas i upphandlingens olika faser. I och med att regeringen i sin proposition nu föreslår en uttrycklig bestämmelse om att miljöhänsyn bör beaktas vid upphandling betonas än mer vikten av frågan, vilket utskottet välkomnar.

När det gäller statliga inköp av miljöbilar konstaterar utskottet att det i 5 § förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor föreskrivs att de personbilar som köps in eller hyrs som huvudregel ska vara miljöbilar. Även på EU-nivå, skärps regelverket kring vägtransporter. Utskottet konstaterar att miljöfrågorna har hög prioritet, både nationellt och på EU-nivå, och anser inte att några ytterligare åtgärder från riksdagens sida är påkallade. Utskottet avstyrker motionerna 2009/10:T426 yrkande 105, 2009/10:Fi233, 2009/10:N338 yrkande 3 och 2009/10:N336 yrkande 2.

Upphandling av hälso- och sjukvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om upphandling av hälso- och sjukvård. Utskottet vidhåller sin tidigare uttalade mening att reglerna i lagen (2008:962) om valfrihetssystem möjliggör en ökad mångfald och flexibilitet inom bl.a. hälso- och sjukvården.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi224 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 1* anføres att det behövs förnyade och verklighetsanpassade upphandlingsregler som kan skapa utrymme för reell konkurrens och bred mångfald inom sjukvårdens område och där även mindre aktörer inkluderas.

I *samma motion yrkande 3* anføres att reglerna i lagen om offentlig upphandling bör ses över så att hälso- och sjukvården i sin helhet inte omfattas av denna lagstiftning.

I *motion 2009/10:Fi249 av Margareta B Kjellin (m)* påtalas att det förekommer illojal konkurrens inom bl.a. upphandling av hälso- och sjukvård. Motionären anser att det är önskvärt att regeringen motverkar möjligheten för offentligt ägda företag att konkurrera på osunda villkor inom offentlig upphandling.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motioner om upphandling av hälso- och sjukvård senast våren 2009. Utskottet avstyrkte då motionerna med hänvisning till att lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, hade införts och sedan den 1 januari 2009 kan tillämpas vid tillhandahållandet av välfärdstjänster (prop. 2008/09:29, bet. 2008/09:SoU5). I finansutskottets yttrande över lagförslaget noterade utskottet bl.a. att valfrihetssystem enligt den föreslagna lagen avsågs utgöra ett alternativ till offentlig upphandling enligt LOU när det gäller bl.a. hälso- och sjukvårdstjänster samt omsorgs- och stödverksamhet för äldre och personer med funktionshinder. Utskottet tillstyrkte förslaget till lag om valfrihetssystem (yttr. 2008/09:FiU3y), med en avvikande mening (s, v, mp).

Utskottet uttalade i betänkande 2008/09:FiU29 att de nya reglerna möjliggör en ökad mångfald och flexibilitet inom bl.a. hälso- och sjukvården.

Vissa kompletterande uppgifter

Lagen (2008:962) om valfrihetssystem reglerar vad som ska gälla när upphandlande myndigheter konkurransutsätter delar av sin verksamhet genom att överlåta till brukaren att välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem. Lagen gäller för kommuner och landsting när de inför valfrihetssystem för hälsovård och socialtjänster.

Det är frivilligt för kommuner att införa valfrihetssystem men obligatoriskt för landstingen inom primärvården. Från den 1 maj 2010 ska även Arbetsförmedlingen tillämpa LOV vid tillhandahållande av valfrihetssystem med etableringslotsar för nyanlända invandrare.

Valfrihetssystem enligt LOV ska utformas i enlighet med EU-rättens grundläggande principer om likabehandling och icke-diskriminering samt principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. Det innebär bl.a. att alla leverantörer i valfrihetssystemet ska behandlas lika och att kraven som ställs på leverantörerna ska vara rimliga.

LOV ska tillämpas av de kommuner och landsting som beslutat att införa valfrihetssystem i sin verksamhet. Dessa kommuner och landsting kallas i LOV upphandlande myndigheter. Även s.k. offentligt styrda organ kan under vissa förutsättningar ingå i begreppet upphandlande myndigheter. Detta gäller exempelvis vissa bolag och stiftelser.

LOV omfattar tjänster inom hälsovården och socialtjänster som är uppbyggda som B-tjänster i kategori 25 i bilaga 3 till lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU. Som exempel kan nämnas äldreomsorg, social omsorg för handikappade, barnmorsketjänster, tjänster utförda av allmänpraktiserande läkare och tjänster för dagcenter. Lagen gäller däremot inte tjänster inom barn- och ungdomsomsorgen.

I Utredningen om patientens rätts slutbetänkande Regler för etablering av vårdgivare (SOU 2009:84) föreslås en ny lag om vårdgivaretablering som bl.a. innehåller bestämmelser om regler om vårdgivaravgifter och patientersättning. Den föreslagna lagen ska inte gälla när LOU eller LOV är tillämplig. För närvarande är betänkandet under remissbehandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att lagen (2008:962) om valfrihetssystem har införts och sedan den 1 januari 2009 kan tillämpas vid tillhandahållande av hälsovård och socialtjänst. Utskottet vidhåller sin uppfattning att reglerna möjliggör en ökad mångfald och flexibilitet inom bl.a. hälso- och sjukvården.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet enligt lagen och har tagit fram informationsmaterial om regelverket. Utskottet ser i nuläget inte något behov av ytterligare initiativ från riksdagens sida på detta område och avstyrker motionerna 2009/10:Fi224 yrkandena 1 och 3 och 2009/10:Fi249.

Upphandling av tolktjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om upphandling av tolktjänster. Utskottet hänvisar till att de brister som påtalas inte torde kunna lösas genom ändringar i den rättsliga regleringen av upphandlingsförfarandet.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi300 av Siw Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s)* anfördes att tolkservice är en samhällsservice som är mycket svår att upphandla då kompetens på språk är väldigt svår att kvalitetsmärka. Enligt motionärerna borde det vara en självklarhet att det finns en tillsyn över tolkförmedlingar. Man borde se över upphandlingarna av tolkservice och se över de kommunala tolkförmedlingarnas rätt att på lika villkor lägga anbud till myndigheter om de inte på något annat sätt subventioneras av sina huvudmän.

Även i *motion 2009/10:Fi229 av Curt Linderöth (m)* behandlas upphandling av tolktjänster. I motionen tas upp ett exempel på en upphandling där motionären hävdar att ett kommunalt organ lämnat anbud utan att lagligen kunna tillhandahålla tjänsten. Det är enligt motionären angeläget att i de upphandlingsrättsliga regelverken införa regler om diskvalifikation av offentliga aktörer som lämnar anbud i strid med kommunallagen eller annan för dem bindande reglering.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om en översyn av upphandlingen av tolktjänster hösten 2007 och underströk då vikten av att det finns tillgång till tolkning av hög kvalitet inom rättsväsendet, hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Samtidigt ansåg utskottet att de brister i tolktjänsters kvalitet som motionären påtalat inte torde kunna lösas genom ändringar i upphandlingsförfarandet i första hand. Utskottet avstyrkte därför det då aktuella motionsyrkandet (bet. 2007/08:FiU7 s. 42–43).

Utskottet behandlade även under våren 2009 ett motionsyrkande i vilket anfördes att tolktjänster är dåligt anpassade till lagen om offentlig upphandling och bör undantas från upphandling. Även denna motion avstyrktes av utskottet.

Vissa kompletterande uppgifter

Tolkning i domstol och vid myndighet regleras särskilt i flera lagar. Enligt 5 kap. 6 § rättegångsbalken ska en tolk anlitas vid rättegång i allmän domstol, om någon som ska höras inför rätten inte behärskar svenska. Om det

saknas en särskild, till domstolen knuten tolk ska en lämplig person förordnas som tolk. I förvaltningsprocesslagen, som reglerar rättskipning i Regeringsrätten, kammarrätterna och förvaltningsrätterna, återfinns motsvarande bestämmelser i 50 §. Dessutom finns en regel om tolkhjälp i förvaltningslagen, som reglerar myndigheters ärendehandläggning. I lagens 8 § anges att myndigheten vid behov bör anlita tolk när man har att göra med någon som inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Enligt lagens förarbeten bör personer som av olika skäl är i behov av tolk i sina kontakter med myndigheter få sådant bistånd i all rimlig utsträckning (prop. 1985/86:80 s. 27).

Regler om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet finns i 3 kap. 27–32 §§ konkurrenslagen (2008:579).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Kammarkollegiet anordnar prov och auktoriserar tolkar som rätts- respektive sjukvårdstolk och även ger ut en årlig förteckning över de auktoriserade tolkarna. De auktoriserade tolkarna har genomgått kunskapsprov och ska följa god tolksed i sitt arbete. Detta bör enligt utskottets mening borge för en god kvalitet på tolktjänsterna. Upphandlande myndigheter och enheter bör i sina kravspecifikationer i varje enskilt fall ställa de krav som de finner nödvändiga och relevanta. Utskottet anser inte att de problem som omnämns i yrkandena i första hand härrör sig till den rättsliga regleringen på upphandlingsområdet och finner således inte anledning att tillstyrka motionerna 2009/10:Fi300 och 2009/10:Fi229.

Kommunala inköpskarteller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om tillsyn över kommunala inköpskarteller. Utskottet bedömer att eventuella åtgärder bör vidtas av Konkurrensverket som är den myndighet som ansvarar för tillsynen över att statligt, kommunalt och landstingskommunalt inköps-samarbete inte skadar konkurrensen och strider mot förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Något initiativ från riksdagens sida är enligt utskottets mening inte påkallat.

Motionen

I motion 2009/10:Fi296 av *Sven Yngve Persson (m)* påtalas att problem kan uppstå när kommuner samverkar vid en upphandling för att få ett bättre förhandlingsläge och på så sätt sänka sina kostnader. Detta kan i förlängningen leda till kommunala inköpskarteller men även till en alltför stark ställning för stora leverantörer.

Prispress uppåt beroende på monopol och risken för kommunalisering av privat verksamhet gör enligt motionären att kommunala inköpskarteller är något som måste undvikas. Tillsynen över sådana karteller bör därför öka så att upphandlingarna inte blir så stora att de påverkar konkurrensen inom en viss bransch negativt.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motsvarande yrkande från motionären våren 2009 (bet. 2008/09:FiU29).

Vissa kompletterande uppgifter

Konkurrensverket ansvarar för att utöva tillsyn över att konkurrensreglerna följs. I detta uppdrag ingår bl.a. att utöva tillsyn över att statligt, kommunalt och landstingskommunalt inköpssamarbete inte skadar konkurrensen och strider mot förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete.

Vad gäller den statliga inköpssamordningen har regeringen i den förvaltningspolitiska propositionen 2009/10:175 avsnitt 11.4 gjort bedömningen att det finns ett fortsatt behov av en centraliserad inköpssamordning, eftersom verksamheten med största sannolikhet medför betydande besparingar för staten som helhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärens uppfattning om värdet av fungerande konkurrens och att det är viktigt att motverka konkurrensbegränsande samarbeten som i förlängningen kan leda till mindre effektivt resursutnyttjande och att offentliga medel inte används på bästa sätt. Ansvaret för att utöva tillsyn på detta område vilar på Konkurrensverket, som i första hand bör vara den instans som vidtar åtgärder om detta bedöms nödvändigt. Utskottet har tidigare gjort bedömningen att det inte är påkallat med något initiativ från riksdagens sida på detta område. Utskottet finner inte anledning att ändra denna sin ståndpunkt i frågan och avstyrker således motion 2009/10:Fi296.

Lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om lokal upphandling och små och medelstora företags möjligheter att medverka i upphandlingar. Utskottet hänvisar till att flera av de förslag som lämnas i regeringens proposition har till syfte att underlätta för just sådana företag.

Jämför reservation 3 (v, mp).

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 18* anføres att offentlig upphandling är ett underskattat styrinstrument för att gynna lokala matproducenter. Det är enligt motionärerna angeläget att förenkla regelverket, att mer ta fasta på kvalitetskriterier än lägsta pris och att utbilda upphandlare i möjligheterna att ställa andra krav än bara pris vid upphandling.

I *motion 2009/10:Fi219 av Håkan Juholt (s)* anføres att lagen om offentlig upphandling bör förändras i syfte att underlätta för kommuner att stärka de näringsidkare och organisationer som driver varaktig verksamhet på landsbygden.

I *motion 2009/10:Fi253 av Krister Örnfjäder m.fl. (s)* yrkas att lagen om offentlig upphandling bör ses över så att kommuner kan upphandla lokalt producerade livsmedel.

I *motion 2009/10:Fi281 av Marie Weibull Kornias (m)* anføres att upphandlingsprocessen bör förändras så att det underlättar för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling. Nuvarande regler för upphandlingar gynnar enligt motionären stora företag. De krav som ska ställas i offentliga upphandlingar ska vara rimliga och stå i proportion till det som upphandlas.

I *motion 2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1* anføres att många småföretag anser att krångel och administration är ett stort hinder för att delta i anbudsförfarandet vid offentlig upphandling. Det största problemet upplevs vara förfrågningsunderlaget och dess utformning. Det är enligt motionärerna viktigt att de villkor och krav som ställs i förfrågningsunderlaget står i proportion till kontraktets storlek.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motioner om lokal upphandling och små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling senast våren 2009.

När det gäller frågor om lokala hänsyn vid upphandling behandlade utskottet motionsyrkanden på detta område även under hösten 2007. Utskottet hänvisade då till uttalanden vid tidigare behandling av liknande yrkanden i betänkandena 2006/07:FiU13, 2005/06:FiU19, 2004/05:FiU9 och 2001/02:FiU12. Av uttalanden i dessa framgår att det inte är möjligt för en upphandlande enhet att ta lokala hänsyn vid offentlig upphandling, eftersom det strider mot såväl bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling som mot upphandlingsdirektiven och de EU-rättsliga principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering. Utskottet avstyrkte de aktuella motionsyrkandena (bet. 2007/08:FiU7 s. 34–35).

I samma betänkande behandlades även yrkanden om mindre företags möjlighet att delta i upphandlingar. Utskottet underströk vikten av att även små företag har möjlighet att lägga anbud i upphandlingar, samtidigt som det är angeläget att kommuner och landsting samordnar och effektiviserar sina upphandlingar. Utskottet noterade att det inom ramen för upphandlingsreglerna är möjligt att t.ex. dela upp en upphandling i mindre delar, och att den nya upphandlingslagstiftning som då tillstyrktes av utskottet innehöll bestämmelser som kunde underlätta för mindre företag. Med detta avstyrkte utskottet de då aktuella motionerna (bet. 2007/08:FiU7 s. 34–35).

Vissa kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2008 anförde regeringen att en prioriterad uppgift i samband med sammanslagningen av Nämnden för offentlig upphandling (NOU) och Konkurrensverket var att öka förutsättningarna för små företag att delta i offentliga upphandlingar. Regeringen föreslog att Konkurrensverkets anslag skulle ökas med 5 miljoner kronor årligen från 2008 för att de skulle kunna effektivisera arbetet med offentlig upphandling och underlätta för små företag att delta i offentliga upphandlingar (prop. 2007/08:1 utg.omr. 24 s. 39). Riksdagen tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2007/08:NU1).

I budgetpropositionen för 2009 föreslog regeringen att Konkurrensverket skulle ges ökade anslag, bl.a. 3 miljoner kronor årligen för att förstärka och utveckla informationsverksamheten vad gäller upphandlingsreglerna. Riksdagen tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2008/09:NU1). Konkurrensverket har under januari 2009 bl.a. tagit fram informationsmaterial och initierat rundabordssamtal med upphandlare och företagare i syfte att få fler små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

I regeringens nu aktuella proposition föreslås att en leverantör vid behov när det gäller ett visst kontrakt får återropa andra företags kapacitet för att på så sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när ett kontrakt ska fullgöras (15 kap. 15 a §).

I dag får, enligt 11 kap. 12 § LOU och 11 kap. 5 § LUF, en leverantör vid behov och när det gäller ett visst kontrakt, återropa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Leverantören ska genom att

tillhandahålla bevis om ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Bestämmelsen infördes i LOU och LUF i samband med genomförandet av upphandlingsdirektiven. Behovet att stödja sig på en annan leverantörs kapacitet gör sig i lika hög grad gällande vid upphandlingar som *inte* omfattas av direktiven, varför denna möjlighet enligt regeringen uttryckligen bör framgå av lagen.

Konkurrensverket har i en skrivelse den 30 juni 2008 till Finansdepartementet (dnr Fi2008/4209) påpekat att möjligheten att åberopa en annan leverantörs kapacitet även bör tydliggöras i 15 kap. LOU och LUF för att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Europeiska kommissionen lyfter fram upphandlingsdirektivens motsvarande bestämmelser i sitt tjänstemannameddelande inom ramen för småföretagarstadgan som syftar till att öka små och medelstora företags möjligheter att delta i offentlig upphandling. I meddelandet konstateras att den grupp som lämnar ett gemensamt anbud kan förlita sig på gruppmedlemmarnas kapacitet. Detta framgår redan av definitionen av begreppet leverantör i 2 kap. 11 § LOU respektive LUF. Vidare kan gruppen, enligt kommissionens meddelande, förlita sig på ett annat företags kapacitet, dvs. ett företag som inte ingår i gruppen. Kommissionen förordar också att de upphandlande myndigheterna informerar om den aktuella möjligheten i den annons som föregår en upphandling.

Den 25 juni 2008 publicerade kommissionen en Small Business Act (SBA). Bland de tio principer som återfinns i initiativet finns målsättningen att ”anpassa offentliga politiska instrument till de små och medelstora företagens behov, så att det blir lättare för dem att delta i offentlig upphandling och få del av statligt stöd”.

Enligt den nu aktuella propositionen får den upphandlande myndigheten uppgiften att begära in vissa intyg som leverantören i dag ska ta fram. Detta ska underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. I propositionen (avsnitt 18) föreslås vidare regelförenklingar för att minska den administrativa bördan för företag.

I Kammarkollegiets regleringsbrev för 2010 står bl.a. följande: ”Metoder och hjälpmedel som utvecklas inom upphandlingsstödet bör särskilt syfta till att upphandlande myndigheter och enheter bl.a. ska underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingarna.”

Kammarkollegiets nyligen presenterade webbportal, upphandlingsstod.se, där leverantörer och inköpare hittar information om offentlig upphandling, riktar sig framför allt till de inköpare och leverantörer som har begränsad erfarenhet av offentlig upphandling och syftar till att skapa en mer effektiv, kvalitetsmedveten och rättssäker offentlig upphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning att möjligheter bör tas till vara att, inom ramen för gällande regelverk, utforma upphandlingar så att mindre företag får bättre möjligheter att inkomma med anbud. Det ankommer på de upphandlande myndigheterna och enheterna att tillvarata dessa möjligheter.

Utskottet konstaterar att det i propositionen föreslås regelförenklingar för att minska den administrativa bördan för företag, vilket sannolikt betyder mer för små och medelstora företag än för stora företag. Detta välkomnas av utskottet.

När det gäller möjligheter att vid upphandling ta lokala hänsyn konstaterar utskottet, liksom vid flera tidigare tillfällen, att det inte är möjligt för en upphandlande myndighet eller enhet att ta sådana hänsyn vid offentlig upphandling. Ett sådant krav skulle strida mot såväl bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling som mot upphandlingsdirektiven och de grundläggande EU-rättsliga principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2009/10:N388 yrkande 18, 2009/10:Fi219, 2009/10:Fi253, 2009/10:Fi281 och 2009/10:Fi247 yrkande 1.

Utmaningsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om s.k. utmaningsrätt. Lagen (2008:962) om valfrihetssystem ger enligt utskottets mening möjlighet till ökad mångfald och flexibilitet inom bl.a. hälso- och sjukvården.

Motionerna

I motion 2009/10:Fi251 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda m) anfördes att en väl fungerande konkurrens mellan olika verksamheter i olika driftsformer skulle skapa förutsättningar som behövs för bättre resultat inom den offentliga välfärden. Det måste enligt motionärerna införas en tydlig utmaningsrätt för privata och kooperativa företag som vill driva verksamhet inom hälso- och sjukvården. Motionärerna anser att det behövs en ändring så att alla kommuner och landsting börjar arbeta med att införa utmaningsrätt på olika verksamheter. Det är nödvändigt för att förändra och förbättra inte minst vården och omsorgen.

I *motion 2009/10:Fi211 av Hans Backman (fp)* anförts att den offentliga sektorn behöver bli bättre på att öppna upp sig för konkurrens. Inte minst små företag kan stimuleras genom att offentlig verksamhet läggs ut på entreprenad. Att införa utmaningsrätt är enligt motionären ett bra sätt att öppna för nya idéer och nya förslag på hur olika verksamheter kan utvecklas.

Ett led i att öppna upp den offentliga upphandlingen är att införa en utmaningsrätt som ger enskilda entreprenörer eller anställda inom offentlig sektor i hela landet rätt att tvinga fram en upphandling av delar av kommunens och landstingets verksamhet. Enligt motionären kan i princip alla former av tjänster som inte är ren myndighetsutövning läggas ut på entreprenad.

I *motion 2009/10:Fi222 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m)* anförts att det i dag finns många exempel på kommunalt drivna och landstingsdrivna verksamheter som skulle kunna drivas bättre av privata entreprenörer. Huvudprincipen med utmaningsrätt är att den som vill driva en verksamhet åt kommunen på entreprenad har rätt att utmana den kommunala verksamheten och rikta ett önskemål till kommunen om att en del av kommunens verksamhet ska drivas av den privata entreprenören. Det är dock upp till varje kommun att själv bestämma huruvida utmaningsrätt ska införas i kommunen eller inte. Utmaningsrätten omfattar inte heller kommunalt drivna och landstingsdrivna bolag. En ny modell för utmaningsrätten bör därför enligt motionären skapas så att det blir obligatoriskt för kommuner och landsting att införa utmaningsrätt och så att privata aktörer kan få möjlighet att utmana även kommunalt drivna och landstingsdrivna bolag.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade i betänkande 2008/09:FiU29 frågan om utmaningsrätt. Motionsyrkandena avstyrktes då med motiveringen att införande av en sådan rätt skulle innebära ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen och att en sådan lagändring skulle kräva noggranna överväganden avseende komplicerade juridiska frågeställningar.

Vissa kompletterande uppgifter

Utmaningsrätten, eller utmanarrätten som den också kallas, har utformats något olika i de kommuner som har infört den, men huvudprincipen är densamma. Den som vill driva en verksamhet åt kommunen på entreprenad har möjlighet att utmana den kommunala verksamheten. Det kan även finnas möjlighet att rikta ett önskemål till kommunen om att en del av kommunens verksamhet ska säljas.

Utmaningen avser att någon lämnar ett önskemål om att en del av den kommunala verksamheten ska upphandlas eller säljas. Vilka delar av kommunens verksamhet som går att utmana skiljer sig från kommun till kommun – det är alltså upp till respektive kommun att välja vilka delar

som omfattas – dock är det gemensamt för samtliga kommuner som infört utmaningsrätt att myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och vad som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen med egen personal inte kan utmanas.

Verksamheten som är tänkt att utmanas måste vara definierbar och kunna avgränsas från den övriga verksamheten. En utmaning ska riktas till den nämnd som driver den verksamhet som är tänkt att utmanas. Hur en nämnd tar ställning till utmaningen bestäms av de lagar, inriktningsmål m.m. som styr den verksamhet som utmanas. Om nämnden beslutar att utmaningen får avslag ska det beslutet motiveras. Godkänns utmaningen kommer ett upphandlingsförfarande att genomföras, där den som ställde den ursprungliga utmaningen blir en av parterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att små och medelstora företags möjligheter att konkurrera om utförande av t.ex. välfärdstjänster har stärkts i och med införandet av lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Som utskottet påtalat på annan plats i detta betänkande möjliggör de nya reglerna en ökad mångfald och flexibilitet inom bl.a. hälso- och sjukvården. Utskottet anser, i likhet med tidigare uttalanden, inte att det därutöver bör övervägas att i nuläget införa en utmaningsrätt av den typ som motionärerna efterlyser, särskilt med hänsyn till de komplicerade rättsfrågor som en sådan utmaningsrätt skulle aktualisera. Motionerna 2009/10:Fi251, 2009/10:Fi211 och 2009/10:Fi222 avstyrks därmed.

Krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om krav på sociala hänsyn, kollektivavtal vid upphandling och ratificering av ILO:s konvention 94. Regeringen föreslår i sin proposition att möjligheten att beakta sociala hänsyn förstärks, vilket bör tillgodose ett flertal av motionsyrkandena. Utskottet anser det inte lämpligt att ta initiativ i frågan om att ställa upp krav på kollektivavtal vid upphandling då detta torde strida mot gemenskapsrätten. Osäkerheten i rättsläget vad gäller förhållandet mellan ILO-konventionens regler och gemenskapsrätten medför att utskottet även avstyrker motionsyrkanden inom detta område.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Motionerna

I *motion 2009/10:A334 av Agneta Berliner m.fl. (fp) yrkande 3* anføres att hinder för småföretagande behöver undanröjas och utvecklingskraften i de små och medelstora företagen behöver underlättas. Avtalsfrihet och företags-specifika lösningar är bättre lösningar än en och samma standardmodell för alla, med krav på anslutning till kollektivavtal och möjlighet till orimliga stridsåtgärder mot det företag som inte ansluter till kollektivet.

Avtal med fackförbund ska inte få vara ett krav vid offentlig upphandling – då utestängs många små företag från offentliga kontrakt.

I *motion 2009/10:Fi276 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s)* anføres att Sverige bör ratificera ILO:s konvention 94 och att det i lagen om offentlig upphandling uttryckligen ska framgå att leverantörer till stat, landsting och kommuner samt de underleverantörer som dessa använder sig av ska följa gällande svenska kollektivavtal.

Även i *motion 2009/10:Fi256 av Jan Björkman m.fl. (s)* framförs kravet på kollektivavtal vid offentlig upphandling och att Sverige ska ratificera ILO:s konvention 94, som gör klart att offentliga upphandlingar ska innehålla krav som säkrar att t.ex. löner och arbetstid motsvarar de kollektivavtal som finns i branschen där arbetet ska utföras.

I *partimotion 2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4* yrkar motionärerna på att regeringen återkommer med ett lagförslag som innebär att kollektivavtal kan och ska krävas vid offentlig upphandling.

Enligt *motion 2009/10:Fi286 av Fredrik Olovsson (s)* finns det inga hinder för stat, kommuner, landsting och regioner att aktualisera grundläggande sociala krav vid upphandling. Det handlar enligt motionären om att leverantörer ska respektera ILO:s grundläggande konventioner, FN:s barnkonvention, arbetsmiljölagstiftning m.m. Flera EU-länder har redan ratificerat ILO:s konvention 94 om arbetsklausuler i kontrakt där en offentlig myndighet är part. Detta bör även Sverige göra. Upphandlingen ska både stärka konkurrensen och ta större hänsyn till arbetstagarnas villkor och miljö.

Samma yrkande framförs även i *motion 2009/10:Fi252 av Alf Eriksson m.fl. (s)*.

Enligt *motion 2009/10:Fi305 av Ronny Olander m.fl. (s)* bör i bedömningen av anbud hänsyn tas till om villkoren för de anställda ligger i nivå med den bransch som upphandlingen berör. Detta ska enligt motionärerna gälla såväl löner, försäkringar, sociala förmåner som arbetsmiljö.

I *motion 2009/10:Fi292 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (mp)* anføres att sociala kriterier bör tydliggöras som ett möjligt instrument vid offentlig upphandling för att skapa arbete för grupper som är utanför arbetsmarknaden.

I *kommittémotion 2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3* anføres att sociala kriterier ska tydliggöras som ett strategiskt och naturligt instrument och uppmuntras av upphandlingsansvariga där så är lämpligt. De kan användas som utförarvillkor eller som utvärderingskriterier. LOU bör ses över med syftet att sociala företag ges bättre möjlighet att konkurrera vid offentlig upphandling.

I *motion 2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 4* anføres att det är av stor vikt att möjligheterna att ta sociala hänsyn vid upphandling tydliggörs. Det är viktigt att försäkra sig om att lagen om offentlig upphandling inte tolkas på ett för små kooperativa företag ogynnsamt sätt och att okunskap om socialt företagande inte utgör ett hinder för deras möjligheter. Små företag måste enligt motionärerna ges samma möjlighet att delta i upphandlingar som stora företag.

I *motion 2009/10:N282 av Kerstin Lundgren och Per Lodenius (båda c) yrkande 2* anføres att det finns ett behov av att lagen om offentlig upphandling förbättrar förutsättningarna för den s.k. sociala ekonomin. Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

I *motion 2009/10:Fi230 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (båda s) anføres att i bedömningen av anbud i samband med offentlig upphandling bör hänsyn tas till om villkoren för de anställda ligger i nivå med den bransch som upphandlingen berör. Detta bör gälla såväl löner, försäkringar, sociala förmåner som arbetsmiljö.*

I *motion 2009/10:Fi287 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s) anføres att när det gäller möjligheten att kräva kollektivavtal vid offentlig upphandling är den nuvarande upphandlingslagstiftningen bristfällig och behöver förändras. Enligt motionärerna ställer staten, kommunerna, landstingen och regionerna i dag alltför sällan krav på sina leverantörer vad gäller kollektivavtal och respekt för deklarationen om de mänskliga rättigheterna och för ILO:s kärnkonventioner.*

Även i *motion 2009/10:A213 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3* anføres att lagen om offentlig upphandling måste ändras så att det måste ställas krav på kollektivavtal vid all offentlig upphandling. För att minska problemen med hot och våld till följd av privatiseringar menar motionärerna dessutom att det vid offentlig upphandling ska krävas en strategi för att minska riskerna för hot och våld på grund av underbemanning, ensamarbete och bristfällig utbildning.

I *kommittémotion 2009/10:A210 av Torbjörn Björlund m.fl. (v) yrkande 3* anförs att det systematiska arbetsmiljöarbetet är viktigt för att förhindra ohälsa och arbetsolyckor. På olika sätt bör resultatet av detta uppmärksammas – t.ex. bör anbudsgivare vid offentlig upphandling bifoga ett ”belastningsregister” över arbetsmiljöbrott och anmärkningar från arbetsmiljötillsynen. Regeringen bör enligt motionärerna utarbeta formerna för detta.

I *motion 2009/10:C498 av Karin Svensson Smith (mp) yrkande 2* anförs att den statliga upphandlingen genom krav på underleverantörer och importörer ska följa den grundläggande arbetsrätten.

I *samma motions yrkande 4* anförs att orättvisorna i världen ökar. För att motverka detta är det angeläget att vi i Sverige ställer samma krav på arbetsförhållanden som vi gör i vårt eget land. Därför bör enligt motionären Sverige gå längre än vad EU-kommissionen anslutit sig till i form av det som föreskrivs i ILO:s åtta kärnkonventioner.

I *motion 2009/10:Fi216 av Lennart Axelsson (s)* anförs att det finns behov av ytterligare åtgärder för att skapa rättvisare förhållanden inom världshandeln. Regeringen bör enligt motionären ta initiativ för att ytterligare stimulera ett ökat användande av rättvisemärkta produkter i allmänhet och när det gäller offentliga myndigheter och organisationer i synnerhet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade under våren 2009 motioner om sociala hänsyn, kollektivavtal och frågan om ratificering av ILO:s konvention 94.

Motionsyrkandena avstyrktes då med hänvisning till bl.a. pågående beredningsarbete av frågorna.

Vissa kompletterande uppgifter

När det gäller frågan om sociala hänsyn kan konstateras att sociala hänsyn redan i dag kan beaktas i upphandlingens olika faser.

De gällande direktiven 2004/18/EG om offentlig upphandling och 2004/17/EG om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster innehåller bestämmelser som klargör hur sociala hänsyn redan i dag kan integreras i upphandlingsförloppetets olika delar. Bestämmelserna har genomförts i LOU och LUF och behandlas i förarbetena till lagarna (prop. 2006/07:128 s. 194 f.).

Sociala hänsyn kan beaktas i upphandlingens olika faser. Bland annat kan sådana hänsyn anges i de tekniska specifikationerna. I 6 kap. 1 § andra stycket i båda lagarna anges att specifikationerna när det är möjligt bör bestämmas med hänsyn till kriterier för tillgänglighet för personer med funktionshinder eller utformning med tanke på samtliga användares behov. I 13 § LUF finns bestämmelser om information om bl.a. miljöskydd, arbetarskydd och arbetsvillkor samt krav om arbetarskydd och arbetsvillkor.

Gemensamt för samtliga typer av krav är att de ska vara förenliga med principerna för offentlig upphandling enligt 1 kap. 9 § LOU och 1 kap. 24 § LUF. Myndigheterna och enheterna bör säkerställa att de villkor som de avser att ställa upp är uppföljningsbara och kontrollerbara. Krav som inte följs upp och kontrolleras av den upphandlande myndigheten eller enheten är, som tidigare nämnts, inte förenliga med EU-domstolens praxis.

Europeiska kommissionen håller på att ta fram en handbok i sociala krav vid offentlig upphandling. Synpunkter på ett utkast till handboken har inhämtats från medlemsstaterna inför publiceringen av en slutversion.

Miljöstyrningsrådet har tagit fram en vägledning till sociala och etiska krav vid offentlig upphandling. Rådet arbetar även med andra former av stöd, såsom olika slags utbildningar. Bland annat har det en webbaserad utbildning och helpdesk på sin webbplats samt arrangerar konferenser och seminarier.

I propositionen om nya rättsmedel på upphandlingsområdet föreslår regeringen en generell målsättningsparagraf som innebär att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta sociala hänsyn om upphandlingens art motiverar detta. Bestämmelsen införs mot bakgrund av bl.a. den ökade betoningen av sociala aspekter i unionsrätten och Sveriges inställning i dessa frågor. Regeln avser att skapa incitament för de upphandlande myndigheter och enheter som ännu inte prövar möjligheten att integrera sociala hänsyn i sina upphandlingar.

I 10 kap. LOU och LUF finns bestämmelser om uteslutning av leverantörer. Av 10 kap. 2 § första stycket 3 och 4 LOU och 10 kap. 3 § första stycket 3 och 4 LUF framgår att en leverantör får uteslutas från att delta i upphandlingen om leverantören genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott som avser yrkesutövningen respektive har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande myndigheten eller enheten kan visa detta. De relaterade bestämmelserna avser inte uttryckligen sociala hänsyn men är naturligtvis tillämpliga på brott mot social lagstiftning och allvarliga fel i yrkesutövningen som rör sociala frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis, liksom tidigare, att redan nuvarande lagstiftning gör det möjligt att ställa t.ex. krav av social karaktär vid upphandlingar.

Utskottet välkomnar att regeringen i den nu aktuella propositionen föreslår en generell målsättningsparagraf som innebär att upphandlande myndigheter och enheter bör beakta sociala hänsyn om upphandlingens art motiverar detta.

Med anledning av detta förslag anser inte utskottet att riksdagen för närvarande behöver ta ytterligare initiativ i frågan.

När det gäller krav på kollektivavtal vid upphandling noterar utskottet, liksom tidigare, att frågan har prövats rättsligt och att det enligt förvaltningsdomstolar ansetts strida mot upphandlingsreglerna (se t.ex. mål

2434-05 från Länsrätten i Hallands län). Även EU-domstolen har prövat tillåtligheten av vissa krav på kollektivavtal vid upphandlingar i det s.k. Ruffertmålet (mål C-346/06). Domstolen fann att sådana krav stred mot gemenskapsrätten. Mot denna bakgrund vidhåller utskottet sin ståndpunkt att det framstår som olämpligt att ta initiativ till att införa krav på kollektivavtal i svensk upphandlingslagstiftning.

Frågan om en svensk ratificering av ILO:s konvention 94 har enligt utskottets mening ett tydligt samband med frågan om krav på kollektivavtal vid upphandling. Utskottet konstaterar att det råder en osäkerhet vad gäller förhållandet mellan konventionens regler och EU-rätten. Utskottet noterar även att arbetsmarknadsutskottet har avstyrkt motioner om en svensk ratificering av ILO:s konvention 94 med hänvisning till den rådande osäkerheten om förhållandet mellan konventionen och gemenskapsrätten. Enligt utskottets mening framstår det inte som lämpligt att vidta åtgärder för att ratificera en konvention vars regler kan strida mot gemenskapsrätten.

Utskottet avstyrker motionerna 2009/10:A334 yrkande 3, 2009/10:Fi276, 2009/10:Fi256, 2009/10:Sk407 yrkande 4, 2009/10:Fi286, 2009/10:Fi252, 2009/10:Fi305, 2009/10:Fi292, 2009/10:N389 yrkande 3, 2009/10:N444 yrkande 4, 2009/10:N282 yrkande 2, 2009/10:Fi230, 2009/10:Fi287, 2009/10:A213 yrkande 3, 2009/10:A210 yrkande 3, 2009/10:C498 yrkandena 2 och 4 samt 2009/10:Fi216.

Avknoppning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om avknoppning inom offentlig verksamhet.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi206 av Katarina Brännström (m)* anförs att ett bra sätt att skapa konkurrens och valmöjligheter i skattefinansierade verksamheter som skola och primärvård, som ofta domineras av landstinget eller kommunen som utförare, är avknoppningar, dvs. att personal tar över offentligt driven verksamhet. Motionären anser att regeringen borde anpassa eller komplettera upphandlingsreglerna till de speciella omständigheter som råder inom offentlig sektor för att underlätta avknoppning.

Även i *motion 2009/10:Fi224 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 2* påtalas behovet av att säkerställa möjlighet till avknoppning inom offentlig verksamhet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade under våren 2009 i betänkande 2009/10:FiU29 frågan om avknoppning inom offentlig verksamhet.

Frågor om avknoppning behandlades även i finansutskottets betänkande Kommunala frågor (2008/09:FiU22). Utskottet underströk i detta sammanhang vikten av en större mångfald av utförare inom den offentligt finansierade välfärden och noterade att detta kan uppnås genom bl.a. avknoppning av offentlig verksamhet men även genom att införa valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Vidare noterade utskottet att regeringen hade gett Verket för näringslivsutveckling (Nutek) i uppdrag att driva ett program för att utveckla entreprenörskap och företagande inom vård och omsorg, och att Nutek tagit fram ett förslag till handlingsprogram.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågor om avknoppning har utretts av flera myndigheter och organisationer under 2008 och 2009. I promemorian Avknoppning av skolor – juridiska aspekter (2008-01-28) från Sveriges Kommuner och Landsting dras slutsatsen att det är möjligt att avknoppa skolor, men även att kommunallagen och EU-rätten leder till att tillgångar inte får överlåtas till ett underpris i förhållande till värdet enligt en marknadsmässig värdering. I en publikation från Nutek, Avknoppning av verksamheter inom vård och omsorg (Info 072-2008), konstateras att avknoppning i princip omfattas av EU:s statsstödsregler och att försäljningar till underpris också kan strida mot kommunallagens förbud mot stöd till enskilda företag. Myndigheter bör i samband med avknoppning förvissa sig om att överlåtelse sker till marknadsvärde. Statskontoret lämnade i april 2008 promemorian Prissättning vid överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal (s.k. avknoppning) – kommunalrättsliga och EG/EU-rättsliga aspekter. I promemorian anförs att det väsentliga vid transaktioner som innebär överföringar från kommun till den privata sektorn är att en värdering av det som ska överföras genomförs. Den praktiska huvudproblematiken ligger inom värderingsfrågan där marknadsprissättning gäller enligt såväl kommunalrätten som EG/EU-rätten. I princip ska inga försäljningar under marknadsvärdet genomföras.

Konkurrensverket analyserar i en promemoria från september 2008 (Konkurrensverket, pm 2008-09-04) de rättsliga förutsättningarna för att genomföra avknoppningar inom vård och omsorg. Enligt myndighetens bedömning är utgångspunkten vid avknoppning att kontrakt måste tilldelas efter en upphandling enligt LOU. Samtidigt framhålls att en kommun eller ett landsting inom ramen för gällande regler kan underlätta för små och medelstora företag att delta i anbudstävlan, t.ex. genom att dela upp en upphandling i flera mindre kontrakt; gällande regler medger även att bolag som är

under bildande kan komma in med anbud. Dessutom noteras i promemorian att den föreslagna lagen om valfrihetssystem kan göra det lättare för tjänsteleverantörer att etablera sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom tidigare, att det är viktigt att få till stånd en större mångfald av utförare inom den offentligt finansierade välfärden och välkomnar att regeringen driver en politik för att uppnå detta. Några ytterligare initiativ från riksdagens sida framstår inte som nödvändiga mot bakgrund av den lagstiftning som införts och de övriga initiativ som vidtagits på detta område. Utskottet avstyrker motionerna 2009/10:Fi206 och 2009/10:Fi224 yrkande 2.

Krav på djuromsorg och kvalitet i livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om krav på djuromsorg och kvalitet i livsmedel. Ett krav på att livsmedel ska vara producerade i enlighet med den svenska djurskyddslagstiftningen strider mot principerna om icke-diskriminering och likabehandling samt principen om ömsesidigt erkännande.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi271 av Cecilia Widegren (m)* anförs att lagstiftningen och reglerna kring den offentliga upphandlingen måste ses över så att innebörd och formuleringar i lagen om offentlig upphandling möjliggör för offentliga myndigheter, kommuner och landsting att ställa krav på att de livsmedel som de upphandlar har producerats enligt de riktlinjer och regler som svenska jordbrukare följer för att försäkra sig om en god kvalitet och bra djuromsorg.

I *motion 2009/10:Fi303 av Christer Winbäck (fp)* anförs att enligt Konkursverket får krav på svensk djuromsorg och svensk djurskyddslagstiftning inte uppställas vid offentlig upphandling, eftersom det begränsar konkurrensen och den fria rörligheten av varor och tjänster över gränserna. Det är enligt motionären orimligt att vi skapar en lagstiftning som våra svenska lantbrukare måste följa, men åsidosätter dem vid offentliga upphandlingar.

I *motion 2009/10:MJ329 av Betty Malmberg och Sven Yngve Persson (båda m) yrkande 2* anförs att det behövs bättre information och förtydliganden om vilka möjligheter som finns att kräva att svensk miljö- och djurskyddslagstiftning ska följas vid offentlig upphandling.

I *kommittémotion 2009/10:MJ358 av Helena Leander m.fl. (mp) yrkande 33* anføres att den offentliga upphandlingen bör styras mot minskad köttkonsumtion och att de animaliska produkter som köps in bör leva upp till högt ställda djurskyddskrav.

I *motion 2009/10:MJ369 av Ulf Nilsson (fp) yrkande 2* anføres att regeringen borde låta göra en översyn av lagen om offentlig upphandling. Om det visar sig att något formellt i lagen hindrar att man tar hänsyn till djurhållningen vid upphandling av livsmedel, bör lagen skrivas om eller förtydligas. Motionären menar att i förlängningen skulle en tydligare hållning i den offentliga upphandlingen kunna påverka matexportörer från andra länder så att de anpassar sin djurhållning till de svenska kraven.

I *partimotion 2009/10:MJ370 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 12* anføres att den genomsnittliga köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 50 % mellan 1990 och 2005. Eftersom hög köttkonsumtion är negativt för såväl hälsan som klimatet är detta en utveckling som enligt motionärerna bör brytas. Det måste självfallet finnas goda möjligheter att välja vegetarisk och vegansk mat i skolor, på sjukhus och äldreboenden. Barn behöver ges möjlighet att prova på vällagad vegetarisk mat i skolan, exempelvis genom en eller flera vegetariska dagar i veckan. Även i den statliga måltidsverksamheten i fängelser, försvaret m.m. bör det vegetariska inslaget öka.

I *motion 2009/10:MJ215 av Sten Bergheden (m) yrkande 2* anføres att mat som köps in av svenska offentliga inrättningar men som är producerad utomlands ska uppfylla kraven i svenskt regelverk.

Även i *motion 2009/10:Fi309 av Ulrika Carlsson i Skövde och Sven Bergström (båda c)* anføres att samma höga kvalitetskrav på livsmedel ska ställas oavsett ursprungsland.

I *kommittémotion 2009/10:Ub261 av Rossana Dinamarca m.fl. (v) yrkande 3* anføres att när det gäller skolmat finns ofta bra lokalproducerad mat som skolorna kan köpa in, vilket är att föredra ur miljösynpunkt. Motionärerna föreslår att lagen om offentlig upphandling ses över. Vid upphandling av mattjänster, och då avtal ingås, måste urvalskriterierna också omfatta faktorer som är avgörande för måltidens näringsmässiga kvalitet. Dessa kriterier ska enligt motionärerna väga minst lika tungt som ekonomiska faktorer.

I *motion 2009/10:MJ312 av Olle Thorell (s)* anføres att staten och dess myndigheter och de leverantörer de använder sig av är stora inköpare av varor, inte minst livsmedel. Staten och myndigheterna borde enligt motionären därför vara ett föredöme. De fiskarter som finns med på WWF:s och Art-databankens röda lista över hotade fiskarter bör inte få köpas in av staten och för myndigheters verksamhet. Regeringen bör ta initiativ till ett inköpsstopp för hotad fisk inom staten och dess myndigheter.

I motion 2009/10:C440 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 3 anfördes att staten i all offentlig upphandling bör ställa långtgående krav på möjliga leverantörer att inte direkt eller indirekt stödja reklam riktad till barn om ohälsosamma matvaror.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade i betänkande 2008/09:FiU29 motionsyrkanden i ämnet. Utskottet konstaterade då att det inte är möjligt att vid upphandling ställa krav på att upphandlade livsmedelsprodukter ska vara lokalt producerade eller producerade enligt svenska regler. Sådana krav skulle strida mot såväl bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling som mot upphandlingsdirektiven och de grundläggande EU-rättsliga principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering.

Miljö- och jordbruksutskottet har i sitt betänkande 2009/10:MJU19 anfört att utskottet från Jordbruksdepartementet har fått upplysning om att medel (enligt Jordbruksverkets regleringsbrev för 2009) har utbetalats till Miljöstyrningsrådet för att myndigheten ska arbeta för att höja kunskapsnivån och förbättra informationen kring området offentlig upphandling av mat. Miljöstyrningsrådet har också arbetat med frågan om man kan ställa krav på svensk djurskyddslagstiftning vid upphandling av livsmedel. Myndigheten anger att det kan vara möjligt att ställa vissa krav på att produktionen bl.a. har skett med en god djuromsorg, men att det inte är rimligt att ställa krav på att den svenska djurskyddslagstiftningen ska vara uppfylld i sin helhet eftersom det kan diskriminera producenter i andra länder. Det är däremot möjligt att ställa specifika krav som härrör från den svenska lagstiftningen. Vidare anges att det är viktigt att upphandlingskrav är tydliga och förutsägbara.

Frågan om oetisk reklam till barn har behandlats av finansutskottet i betänkande 2008/09:FiU29, och utskottet anförde då att när det gällde frågor om specifika upphandlingskrav när det gäller tillgänglighet eller etiska krav på leverantörer utgick utskottet, liksom tidigare, från att sådana krav ställs när det är motiverat. Utskottet ansåg inte att det fanns skäl att ta några ytterligare initiativ från riksdagens sida.

Vissa kompletterande uppgifter

Konkurrensverket har uttalat att det inte finns hinder mot att beakta miljökrav vid offentlig upphandling. Ett krav på att en produkt ska ha ett visst ursprung kan däremot strida mot en av hörnpelarna inom den europeiska gemenskapen – den fria rörligheten av varor och tjänster och principerna om likabehandling och icke-diskriminering innebär att ett förfrågningsunderlag inte får utarbetas på så sätt att det försätter anbudsgivarna i en ojämlig ställning.

Principen om ömsesidigt erkännande gäller för den offentliga upphandlingen. Denna princip innebär att en vara som lagligen tillverkats eller saluförts i ett av EU:s medlemsländer ska kunna säljas i alla de andra medlemsländerna. Enda undantaget från denna princip är de restriktioner som en stat kan införa om de är motiverade enligt de skäl som anges i artikel 30 i EU-fördraget (särskilda skyddsintressen för bl.a. människors och djurs liv och hälsa), eller av sådana tvingande hänsyn till allmänintresset som erkänts i EU-domstolens praxis.

En viktig del av reglerna för den offentliga upphandlingen är möjligheterna till uppföljning och kontroll, vilket framgår av EU-domstolens praxis. En upphandlande myndighet har bevisbördan i det fall den förkastar, kvalificerar eller tilldelar en leverantör ett kontrakt. Ett sådant beslut måste kunna motiveras.

EU:s djurskyddsdirektiv är s.k. minimidirektiv som tillåter medlemsstaterna att behålla nationella regler, men de får samtidigt inte hindra marknadstillträdet för varor som uppfyller de gemensamma reglerna. Den svenska djurskyddslagstiftningen skiljer sig från de EU-gemensamma reglerna och har i vissa hänseenden mer långtgående bestämmelser. Ett av EU:s mål är emellertid att förbättra djurvälståndet, och arbete pågår med att utveckla gemensamma riktlinjer för detta.

Konkurrensverket konstaterar att vid offentlig upphandling gäller bl.a. principerna om likabehandling och icke-diskriminering. Det innebär att de krav som ställs ska gälla lika och på samma sätt för samtliga anbudsgivare och anbudsgivarna får inte sättas i en ojämlig ställning. Principen om ömsesidigt erkännande gäller för den offentliga upphandlingen. Denna princip innebär att en vara som lagligen tillverkats eller saluförts i ett medlemsland inom EU ska kunna säljas i alla andra medlemsländer. Undantag finns då ett särskilt skyddsintresse kan hävdas till skydd för människors och djurs liv och hälsa. Djurskyddslagstiftningen inom EU är inte helt harmoniserad, utan medlemsstaterna har möjlighet att tillämpa nationella regler. I dessa fall gäller principen om ömsesidigt erkännande. Om ett land vill förhindra import av ett livsmedel måste ett särskilt skyddsintresse finnas enligt artikel 30 i EU-fördraget. Länder ska ha rätt att skydda sig mot framför allt djursjukdomar, men även mot växtskadegörare, dåliga livsmedel och undermåliga produktionsmetoder, men protektionistiska syften får inte ligga bakom. I EU-domstolens praxis har undantagsgrunderna i artikel 30 i EU-fördraget tillämpats restriktivt. För att undantagsreglerna vad gäller skydd av människors och djurs liv och hälsa ska kunna komma i fråga måste en unik situation förekomma i landet, den ska vara oförutsedd, baserad på nya fakta och innebära förändrade förutsättningar. Mistro mot t.ex. andra länders kontrollfunktioner är inte heller skäl nog.

Att svenska produkter har en sämre konkurrenskraft än produkter i andra länder på grund av en hårdare lagstiftning som bl.a. leder till högre produktionskostnader kan inte heller, enligt Konkurrensverket, utgöra ett skäl för enskilda myndigheter att ställa vissa krav vid offentlig upphandling. Generellt gäller att protektionistiska syften inte får förekomma.

Konkurrensverket drar slutsatsen att krav på att livsmedel ska vara producerade i enlighet med den svenska djurskyddslagstiftningen strider mot principerna om icke-diskriminering och likabehandling. Ett sådant krav strider dessutom mot principen om ömsesidigt erkännande och enskilda upphandlande myndigheter har inte till uppgift att avgöra huruvida ett särskilt skyddsintresse föreligger eller ej.

Rättspraxis avseende offentlig upphandling visar att krav som diskriminerar leverantörer och produkter från andra medlemsländer inom EU inte är tillåtna. Rättspraxis visar också att en upphandlande myndighet alltid måste ha möjlighet att kontrollera de krav som ställs och att ha en reell möjlighet att genomföra detta. Vägledande praxis som berör offentlig upphandling och djurskyddshänsyn är däremot knapphändig.

Konkurrensverket konstaterar att det enligt LOU och upphandlingsdirektiven finns möjlighet att hänvisa till specifikationer som ingår i ett miljömärkningssystem. Konkurrensverket är av den uppfattningen att det vore en felaktig tillämpning av den bestämmelsen att hänvisa till en viss lagstiftning. Enligt LOU:s bestämmelser om miljömärkning ska ett sådant system bl.a. vara fritt tillgängligt och öppet och specifikationerna ska vara lämpliga för att definiera egenskaperna hos de varor som ska upphandlas.

Konkurrensverket påpekar i sammanhanget möjligheten att upphandla ekologiskt producerade livsmedel som innebär en högre grad av djurskydd. Bestämmelserna för ekologisk produktion är harmoniserade genom förordning 834/2007/EG och kan användas vid offentliga upphandlingar. På samma sätt kan krav på frigående värphöns uppfyllas genom hänvisning till förordning 1028/2006/EG och direktiv 2002/4/EG. Enligt de bestämmelserna ska ägg märkas med produktionsmetod (frigående utomhus, frigående inomhus, burhöns eller ekologisk produktion).

Konkurrensverket anser sammanfattningsvis att det i sig inte är förbudet att ställa krav på djurskyddshänsyn vid offentlig upphandling. Däremot måste en upphandlande myndighet kunna säkerställa att alla leverantörer behandlas lika, att de ges lika förutsättningar att lämna ett anbud, att kraven är förutsebara och att myndigheten samtidigt har en reell möjlighet att kontrollera att de ställda kraven uppfylls. Kraven på djurskyddshänsyn ska också vara proportionella i förhållande till det syfte som ska uppnås och inte begränsa konkurrensen mer än nödvändigt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att flera av motionärernas yrkanden inte går att bifalla eftersom de strider mot principerna om den fria rörligheten av varor och tjänster och om likabehandling och icke-diskriminering. Ett förfrågningsunderlag får inte utarbetas på så sätt att det försätter anbudsgivarna i en ojämlig ställning.

Utskottet konstaterar dock att gällande regelverk och praxis ger vissa möjligheter att ställa krav på god djurhållning. Dessa möjligheter bör enligt utskottets mening utnyttjas av de upphandlande myndigheterna. Inom detta område, liksom inom andra, krävs att de personer som har till uppgift att genomföra upphandlingar har goda kunskaper på området och kontinuerligt utbildas allteftersom rättspraxis förändras. Utskottet noterar dock att rättspraxis vad avser krav på djurskyddshänsyn vid offentlig upphandling fortfarande är mycket begränsad och att det därför vore önskvärt att rättsläget klargjordes genom fler vägledande domstolsavgöranden. Utskottet avstyrker motionerna 2009/10:Fi271, 2009/10:Fi303, 2009/10: MJ329 yrkande 2, 2009/10: MJ358 yrkande 33, 2009/10: MJ369 yrkande 2, 2009/10: MJ370 yrkande 12, 2009/10: MJ215 yrkande 2, 2009/10: Fi309, 2009/10: Ub261 yrkande 3, 2009/10: MJ312 och 2009/10: C440 yrkande 3.

Innovativ upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsyrkanden som behandlar innovativ upphandling. Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till de i propositionen föreslagna ändringarna på området och till det pågående arbetet i Innovationsupphandlingsutredningen.

Jämför reservation 5 (v).

Motionerna

I motion 2009/10:Sk244 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 3 anförs att det bör utredas om ett s.k. SBIR-program (Small Business Innovation Research) kan tillämpas i Sverige. Det innebär att myndigheter ska låta en viss andel av budgeten gå till innovativ upphandling hos mindre företag. Sverige bör enligt motionärerna utreda hur det skulle kunna införlivas i de svenska myndigheterna.

I motion 2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 2 anförs att innovativ upphandling bör användas i större omfattning. Innovativ upphandling innebär att det i en upphandling finns krav på teknikinnehåll och teknikutveckling som kräver en viss FoU-insats.

I *samma motions yrkande 3* anføres att offentliga innovationsupphandlingar av miljö, energi, hälsa, säkerhet, IT och telekom ges en kraftfull statlig stimulans genom särskilt stöd, för att minska riskerna som möter enskilda statliga myndigheter, landsting och kommuner i deras upphandlingsprocesser och som därmed hämmar upphandlingar av innovativa lösningar.

Vissa kompletterande uppgifter

I den nu aktuella propositionen finns förslag om ett nytt upphandlingsförfarande, konkurrenspräglad dialog. Förfarandet är avsett för särskilt komplicerade kontrakt. Det kan användas när den upphandlande myndigheten i stort känner till vilket slutresultat som ska uppnås, men där myndigheten inte i förväg kan fastställa hur resultatet ska uppnås på bästa sätt i form av t.ex. finansiering, rättsfrågor eller tekniska lösningar. Genom förfarandet ökar möjligheten att beakta t.ex. tekniska innovationer när den upphandlande myndigheten fortlöpande kan diskutera och väga unika lösningar mot varandra.

Det finns också en utredning på området, Innovationsupphandlingsutredningen (N2009:12).

Av utredningsdirektiven (dir. 2009:104) kan utläsas att utredningen ska utreda förutsättningarna för offentlig innovationsupphandling i Sverige och lämna förslag till åtgärder för att öka tillämpningen av innovationsupphandling.

De åtgärder som föreslås ska syfta till att stärka den offentliga verksamhetens förnyelse, kvalitet i bred bemärkelse och effektivitet med stöd av innovationsupphandling. Detta kan även främja innovationsförmågan och förutsättningarna för strukturomvandling i näringslivet.

Regeringen redovisade i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) sin avsikt att låta utreda förutsättningarna för hur offentliga aktörers investeringar i samband med upphandling i ökad utsträckning kan bidra till utvecklingen av kunskapsintensiva företag. En särskild utredare har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för offentlig innovationsupphandling i Sverige och föreslå åtgärder för att öka tillämpningen av innovationsupphandling.

De åtgärder eller modeller som föreslås ska kunna tillämpas i stora delar av den offentliga sektorn. Utredaren ska därför samverka med kommuner och landsting för att förbättra förutsättningarna för att nå ökad innovationsupphandling.

Möjligheterna att främja innovation som kan stödja omställningen till ett hållbart samhälle ska utredas. Frågan om små och medelstora företags möjligheter att delta i innovationsupphandling ska särskilt uppmärksammas.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågående arbetet inom Innovationsupphandlingsutredningen inte bör föregripas. Enligt utskottets mening synes flertalet av frågeställningarna i motionsyrkandena omfattas av utredningens arbete.

Utskottet konstaterar även med tillfredsställelse att de förslag som regeringen lägger fram i nu aktuell proposition om nya rättsmedel på upphandlingsområdet ger ökade möjligheter för innovativa lösningar. Utskottet finner det sannolikt att upphandling genom konkurrenspräglad dialog kan stimulera framväxten av ny teknik och design av hög kvalitet.

Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta ytterligare initiativ i frågan och avstyrker således motionerna 2009/10:Sk244 yrkande 3 och 2009/10:Fi247 yrkandena 2 och 3.

Direktupphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om direktupphandling. Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till de förslag på området som föreslås i regeringens proposition.

Motionerna

I *motion 2009/10:A379 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3* anføres att direktupphandlingarnas konsekvenser för invandrarägda företag bör utredas och förbättringsåtgärder föreslås. I offentlig upphandling utgör invandrarägda företag endast 0,4 ‰ av alla leverantörer. En bidragande orsak till problematiken kan enligt motionären vara att lagen om offentlig upphandling efterlevs dåligt inom den offentliga sektorn och att många beställare direktupphandlar. I direktupphandlingar blir ofta invandrarföretag bortsorterade då dessa företag sällan är särskilt etablerade.

I *motion 2009/10:Fi274 av Gunnar Sandberg m.fl. (s)* anføres att många kommuner och andra upphandlande myndigheter under de senaste åren har beslutat om höjda gränsvärden för direktupphandling eftersom det har en rad fördelar för både den upphandlande myndigheten och leverantörerna. Motionärerna föreslår att det i LOU fastställs fasta värden för direktupphandling i nivå med vad som gäller i exempelvis Norge och Danmark, dvs. 600 000 kr.

Tidigare behandling

Utskottet har under våren 2009 behandlat motioner om direktupphandling och upphandling under tröskelvärdena. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till att pågående beredningsarbete pågick inom Regeringskansliet.

Vissa kompletterande uppgifter

Begreppet direktupphandling ska enligt LOU och LUF definieras som en upphandling utan krav på anbud i viss form.

När det gäller frågan om fastställande av fasta värden för direktupphandling föreslås i regeringens proposition att direktupphandling ska få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde som gäller för kommuner och landsting vid upphandling av varor och tjänster, vilket i dag uppgår till 1 919 771 kr, dvs. ca 287 000 kr. I LUF ska direktupphandling få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde vilket gäller vid upphandling av varor och tjänster, vilket i dag uppgår till 3 849 489 kr, dvs. ca 577 000 kr.

Direktupphandlingsgränserna gäller vid upphandling av såväl byggtrenader som varor och tjänster.

Kravet på upphandlande myndigheter och enheter att vid behov införa riktlinjer för direktupphandling ska tas bort.

När det gäller otillåten direktupphandling föreslår regeringen att leverantörer ges möjlighet att föra talan om ogiltighet av ett avtal som har slutits mellan upphandlande myndighet eller enhet och annan leverantör. Det föreslås vidare att en särskild avgift, en s.k. upphandlingsskadeavgift, ska kunna påföras upphandlande myndigheter och enheter vid otillåten direktupphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag om fasta värden för direktupphandling och konstaterar att motionsyrkandet med denna innebörd således synes bli tillgodosett. När det gäller frågan om otillåten direktupphandling gör utskottet bedömningen att även denna fråga tas om hand i regeringens nu aktuella proposition. En risk för att bli påförd en upphandlingsskadeavgift torde uppfattas avskräckande för de upphandlande myndigheter och enheter som eventuellt överväger att ägna sig åt otillåten direktupphandling. Att leverantörer ges möjlighet att föra talan om ogiltighet av ett avtal som har slutits mellan upphandlande myndighet eller enhet och annan leverantör är enligt utskottet ytterligare en förbättring inom området.

Utskottet anser i och med detta att motionsyrkandena 2009/10:A379 yrkande 3 och 2009/10:Fi274 inte behöver bifallas.

Oseriösa anbud

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som behandlar oseriösa anbud.

Motionen

I motion 2009/10:Fi218 av Birgitta Eriksson och Jan-Olof Larsson (båda s) yrkande 1 anføres att oseriösa företag inte sällan vinner offentliga upphandlingar. Upphandlingsansvariga i stat, landsting, regioner och kommuner måste få bättre redskap för att kontrollera och avvisa oseriösa anbud. Skattefusk och svartjobb måste mötas genom kontrollåtgärder från Skatteverkets sida och genom direkt brottsbekämpning gentemot den organiserade brottsligheten.

Ett stort ansvar vilar på upphandlingsansvariga. Branschorganisationer och fackliga företrädare har ofta ha god kontroll på vilka anbudsgivare och anbud som är oseriösa. Denna kunskap bör utnyttjas (yrkande 2). Förvaltningsdomstolarna, främst deras första instans förvaltningsrätten, måste enligt motionärerna ges möjlighet att avvisa överklaganden av uppenbart oseriösa anbudsgivare (yrkande 3). Staten borde kunna föregå med gott exempel och ta fram rutiner, handlingsplaner samt olika förslag till kontroll- och styrinstrument så att den offentliga upphandlingen kan sälla bort de oseriösa företagen (yrkande 4). Om det i dagsläget med nuvarande regelverk inte går att avvisa oseriösa anbud och överklaganden av oseriösa anbudsgivare måste lagen om offentlig upphandling och dess tillämpning enligt motionärernas mening ses över (yrkande 5).

Vissa kompletterande uppgifter

I 10 kap. LOU och LUF finns bestämmelser om möjligheter att utesluta leverantörer från att delta i en offentlig upphandling. Detta gäller t.ex. om myndigheten får kännedom om att leverantören enligt en lagakraftvunnen dom är dömd för vissa brott. Är leverantören en juridisk person, ska leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för vissa brott.

En leverantör får vidare uteslutas från att delta i en upphandling, om leverantören

- är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud
- är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande
- genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott avseende yrkesutövningen

- har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande myndigheten kan visa detta
- inte har fullgjort sina skyldigheter när det gäller socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i det land där upphandlingen sker eller
- i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts.

Myndigheten får i vissa fall begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören. Den upphandlande myndigheten ska som bevis för att det inte finns grund för att utesluta en leverantör i vissa fall godta utdrag ur officiellt register, annan likvärdig handling eller intyg från behörig myndighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att flera av de förslag som regeringen föreslår i propositionen om nya rättsmedel täcker in de problemställningar som motionärerna beskriver. Genom att dessutom ställa relevanta krav i kravspecifikationerna torde åtskilliga oseriösa anbud kunna sällas bort. Utskottet vill betona vikten av kunskaper och utbildning i offentlig upphandling hos upphandlande myndigheter och enheter. Detta tillsammans med de befintliga möjligheterna att enligt nuvarande 10 kap. LOU och LUF utesluta leverantörer från att delta i offentlig upphandling torde enligt utskottets mening vara tillfyllest. Utskottet avstyrker motion 2009/10:Fi218 yrkandena 1–5.

Uppdelning av upphandlingar och information om kommande upphandlingar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motionsyrkanden om uppdelning av upphandlingar och information om kommande upphandlingar. Utskottet avstyrker yrkandena med hänvisning till att redan gällande regelverk ger möjlighet till detta.

Motionerna

I motion 2009/10:Fi209 av Sten Bergheden (m) yrkande 1 påtalas att de offentliga upphandlingarna i dag ofta är alldeles för stora för att mindre och lokala företag ska kunna hantera hela upphandlingen. Med en uppdelning av de offentliga upphandlingarna i mindre poster kan fler företag vara med och slåss om delar av upphandlingen.

I *samma motion yrkande 2* påtalas att upphandlande enheter borde vara skyldiga att minst en gång om året gå ut och aktivt informera näringslivet hur turordningen ligger på nya upphandlingar och hur man lägger anbud på dessa upphandlingar. Detta skulle enligt motionären också underlätta för fler lokala företag att vara med.

I *motion 2009/10:Fi250 av Margareta B Kjellin (m)* påtalas att om fler aktörer får möjlighet att delta i offentliga upphandlingar ökar konkurrensen, vilket i sin tur ger skattebetalarna mer valuta för pengarna. Därför vore det enligt motionären önskvärt att se över möjligheten till en lagstadgad rätt att lägga bud på en andel av en verksamhet vid större upphandlingar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påtala att det självfallet är viktigt att på olika sätt sträva efter ett ökat deltagande av mindre företag i offentliga upphandlingar. Fler aktörer i anbudsgivningen innebär också att den upphandlande myndigheten får bättre förutsättningar för att göra goda affärer, och därigenom ökar möjligheterna för att skattemedlen används effektivt.

Utskottet konstaterar dock att tillämpningen av upphandlingslagstiftningen ibland innebär att mindre företag på olika sätt missgynnas, t.ex. på grund av att stora volymer efterfrågas. Utskottet vill dock betona att det finns en rad åtgärder som upphandlande myndigheter och enheter kan vidta för att mindre företag ska ha större möjligheter att delta i upphandlingar.

Den största möjligheten att förbättra förutsättningarna för mindre företag att delta i offentliga upphandlingar är i planeringsfasen av en upphandling och vid utformningen av förfrågningsunderlaget. Det är t.ex. möjligt för den upphandlande myndigheten att sprida information genom utannonserade informationsträffar via den egna webbplatsen eller via branschorganisationer. Det kan exempelvis handla om vilka upphandlingar som genomförs regelbundet, tidpunkt för dessa upphandlingar, vilka upphandlingsrutiner myndigheten har samt vilka krav som brukar ställas. Även om förhandsannonsering är obligatorisk endast vid förkortade tidsfrister kan den upphandlande myndigheten ändå annonsera inför kommande upphandlingar för att informera marknaden om dessa.

Det är vidare väsentligt att undvika för stora och omfattande avtal och att i onödan ställa krav på att en leverantör ska klara hela kontraktet.

Ingenting hindrar att förfrågningsunderlaget utformas så att det är möjligt att ge anbud på delar eller på helheten. Genom att anbudsgivare ges frihet i dessa avseenden kan konkurrensen öka och priserna pressas nedåt.

Utskottet anser sammantaget att det finns goda möjligheter för upphandlande myndigheter och enheter att inom ramen för gällande regelverk se till att små och medelstora företag får möjlighet att delta i offentliga upp-

handlingar. Utskottet anser därför inte att riksdagen bör ta ytterligare initiativ i frågan och avstyrker motionerna 2009/10:Fi209 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:Fi250.

Översyn av lagen om offentlig upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner som tar upp frågan om översyn av LOU. Utskottet hänvisar till att en sådan i och med regeringens proposition har genomförts.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi263 av Eliza Roszkowska Öberg (m)* anförs att lagen om offentlig upphandling har en stor betydelse för att säkerställa effektiv konkurrens på marknaden och stävja korruption.

Den nuvarande lagstiftningen innehåller dock enligt motionären en rad hinder för näringslivet och även för det offentliga Sverige. Beloppsgränsen för direktupphandling bör höjas, lagens 15 kap. bör förenklas och regeringen bör förenkla lagen som helhet genom att påverka EU. Detta är enligt motionären särskilt angeläget vad gäller delarna om ramavtal, så att ramavtal kan tecknas med flera aktörer.

I *motion 2009/10:Fi208 av Magdalena Andersson (m)* påtalas också brister i den nuvarande lagen om offentlig upphandling och motionären anser att lagen behöver ses över.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt regeringens nu aktuella proposition föreslås förenklingar i LOU och LUF i bl.a. 15 kap. Bland annat föreslås att upphandlande myndigheter och enheter ska ansvara för att begära in uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten om huruvida en leverantör sköter sina skatter och socialförsäkringsavgifter. Vidare föreslås att en upphandlande myndighet eller enhet får begränsa den krets av anbudssökande eller anbudsgivare för vilka lämpligheten kontrolleras. Det föreslås även att leverantörer vid upphandling enligt 15 kap. ska få åberopa andra företags kapacitet.

När det gäller frågan om fastställande av fasta värden för direktupphandling föreslås i regeringens proposition att direktupphandling ska få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde som gäller för kommuner och landsting vid upphandling av varor och tjänster, vilket i dag uppgår till 1 919 771 kr, dvs. ca 287 000 kr. I LUF ska direktupphandling få användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av det tröskelvärde som gäller vid upphandling av varor och tjänster, vilket i dag uppgår till 3 849 489 kr, dvs. ca 577 000 kr.

Direktupphandlingsgränserna gäller vid upphandling av såväl byggtrenprenader som varor och tjänster.

Kravet på upphandlande myndigheter och enheter att vid behov införa riktlinjer för direktupphandling ska tas bort.

När det gäller ramavtal föreslås i propositionen att vid upphandling enligt 15 kap. ska ramavtal där alla villkor är fastställda kunna ingås med ett valfritt antal leverantörer. Om ramavtal ingås med flera leverantörer vid upphandling måste de enligt gällande rätt vara minst tre.

Kommissionen har aviserat en utvärdering av förfarandedirektiven 2004/17/EG och 2004/18/EG. I ett första steg syftar utvärderingen inte till att utarbeta ny lagstiftning utan till att få en mer detaljerad bild av upphandlingsområdet samt titta på trender och förändringar inom området. Utvärderingen kommer inte att begränsas till förändringarna genom 2004 års direktiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottets förhoppning är att den nu genomförda översynen av upphandlingsregelverket kommer att medföra positiva effekter. Utskottet anser att dessa ska avvaktas men betonar att effekterna noggrant bör följas. Utskottet avstyrker motionerna 2009/10:Fi263 och 2009/10:Fi208.

Omsättningskrav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om avskaffande av möjligheten att ställa krav på en viss omsättning i upphandlingar.

Motionen

I motion 2009/10:Fi267 av Karin Granbom Ellison och Gunnar Andrén (båda fp) påtalas att det är viktigt att upphandlingar sker på ett sätt som gör det möjligt för alla typer av företag att lämna anbud. Motionärerna anser att regeringen bör utreda förslaget om att avskaffa möjligheten att ställa krav på en viss omsättning i upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt 11 kap. 1 § LOU ska den upphandlande myndigheten, innan den prövar anbuden, kontrollera lämpligheten hos de leverantörer som inte uteslutits. Ett sätt att pröva lämpligheten hos en leverantör är att denne presenterar bevis om sin finansiella och ekonomiska ställning. Inte sällan omfattar dessa bevis uppgifter om den totala omsättningen och omsätt-

ningen av de varor som är föremål för upphandlingskontraktet. Ett sådant kvalificeringskrav bör dock endast ställas under förutsättning att kravet är nödvändigt och relevant för att bedöma leverantörers kapacitet att leverera. Kravet måste också vara proportionerligt i förhållande till upphandlingens värde och art.

Frågan om omsättningskrav har bl.a. behandlats i ett avgörande från Kammarrätten i Göteborg (Kammarrätten i Göteborg mål 6010-07, se även länsrätten i Vänersborg mål 2459-07 E). Frågan om krav på viss omsättning har också prövats i länsrätten i Stockholm (länsrätten i Stockholm (mål Ö 11239-98 samt 25581-08) samt i Kammarrätten i Stockholm (Kammarrätten i Stockholm mål 7443-1998). Domstolen har i samtliga av dessa fall kommit till slutsatsen att ett krav på en viss omsättning varken kan anses strida mot nationell eller gemenskapsrättslig lagstiftning under förutsättning att omsättningskravet är proportionerligt i förhållande till den vara eller tjänst som ska upphandlas med hänsyn tagen till upphandlingens art, omfattning och värde.

Nämnden för offentlig upphandling (NOU), den tidigare tillsynsmyndigheten för offentlig upphandling, har uttryckt att ett krav på en viss omsättning måste stå i proportion till upphandlingens värde, samt grundas på objektiva skäl och inte strida mot kraven om icke-diskriminering, konkurrensneutralitet och affärsmässighet. Det föreligger således inte något hinder för en upphandlande myndighet att ställa krav på en viss omsättning, men detta bör endast ske under förutsättning att kravet är nödvändigt och relevant för att bedöma leverantörers kapacitet att leverera. Ett sådant krav måste dock baseras på objektiva grunder och stå i proportion till de mål som eftersträvas med beaktande av såväl upphandlingens art som värde samt också framgå av förfrågningsunderlaget för att kravet om transparens och förutsebarhet ska vara uppfyllt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att kravet på viss omsättning i vissa fall kan föra med sig att små och medelstora eller nystartade företag utestängs från att delta i offentliga upphandlingar, vilket den upphandlande myndigheten bör ha i åtanke inför en upphandling. Utskottet delar uppfattningen att omsättning inte alltid bör anses vara ett mått på leverantörens lämplighet eller kompetens och upphandlande myndigheter kan således gå miste om kompetenta leverantörer om omsättningskravet fastställs till ett för högt belopp. Ett av upphandlingslagstiftningens syften är att skattemedel ska utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. Risken med att uppställa krav på viss omsättning är att man inte uppnår detta syfte eftersom ett sådant krav inte tillförsäkrar att den bäst lämpade leverantören tilldelas kontraktet. Utskottet anser dock inte att riksdagen bör ta något initiativ i frågan. Utskottet avstyrker således motion 2009/10:Fi267.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens proposition, punkt 1 (s, v, mp)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Jörgen Hellman (s) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling med den ändringen att 12 kap. 2 § och 13 kap. 5 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3 samt att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen,
2. lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster med den ändringen att 15 kap. 23 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3 samt att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:180 punkt 3 och motion 2009/10:Fi12 av Thomas Östros m.fl. (s) och bifaller delvis proposition 2009/10:180 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Regeringens proposition innehåller förslag till lag om ändring i lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF).

Den offentliga upphandlingen motsvarar ca 16 % av EU-ländernas sammanlagda bruttonationalprodukt (BNP). Enligt en rapport från Konkurrensverket var under 2006 värdet på upphandlingspliktiga varor och tjänster i Sverige mellan 450 och 535 miljarder kronor, motsvarande mellan 15 och 18 % av BNP. Offentlig upphandling utgör därför en stor och viktig del av samhällsekonomin.

Principiellt anser vi att offentlig upphandling bör användas som ett verktyg för att genomföra sociala förbättringar i samhället och förbättra miljön i väsentligt högre grad än vad som görs i dag. Den offentliga upphandlingens stora omfattning gör att den har stor potential att styra den offentliga konsumtionen i mer miljövänlig riktning.

De utmaningar vi möter på miljöområdet, inte minst klimatproblemen, pekar på ett stort behov av fortsatt energieffektivisering och utveckling av miljövänliga produkter. Utan effektiva styrmedel är det inte sannolikt att marknadskrafterna på egen hand förmår uppnå dessa effekter. Vi anser att det behövs en aktiv offentlig sektor som tar ansvar och driver på i upphandlingar och offentliga investeringar.

I propositionen föreslås att bestämmelser ska införas i LOU och LUF som anger att upphandlande myndigheter och enheter *bör* beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta. Vi anser att upphandlande myndigheter och enheter inte bara *bör*, utan *ska* ta sådana hänsyn. Först då kommer den offentliga upphandlingen att bli ett så effektivt verktyg för samhällsförbättringar, särskilt på miljöområdet, som vi anser att den bör vara. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådana lagförslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Miljöhänsyn vid upphandling, punkt 2 (s, v, mp)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Jörgen Hellman (s) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljöhänsyn vid upphandling. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2009/10:Fi233 av Olle Thorell (s),

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 105,

2009/10:N336 av Jan Lindholm (mp) yrkande 2 och

2009/10:N338 av Per Bolund m.fl. (mp) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det på sikt är viktigt att de transporter som måste ske på vägar utförs av fordon som är ekologiskt hållbara och att bensin- och dieslbilar successivt fasas ut. Det måste till ett paket av åtgärder inom vägtransportsektorn.

Den nuvarande lagstiftningen för statens köp av miljöbilar började gälla den 1 januari 2006. Därefter har det skett regelbundna uppdateringar. Lagen är ett resultat av samarbetet mellan v, mp och s. De regelbundna uppdateringarna är viktiga för att möjliggöra för staten att "flytta fram" kraven på vad som är en rimlig definition av en miljöbil. Det är nu dags att ändra kraven så att alla bilar som statliga myndigheter köper in ska vara miljöbilar. Miljöhänsyn ska finnas med som ett krav vid upphandling. Kraven ska dessutom inte bara gälla de färdiga produkterna utan bör gälla hela upphandlingskedjan. På detta sätt kan staten bidra till att driva på en teknisk utveckling och skapa konkurrenskraft. På så sätt utnyttjas den ekonomiska kraften i den offentliga upphandlingen som en kraftfull hävstång för energieffektivisering samtidigt som efterfrågan på energisnåla lösningar ökar. Genom att man på detta sätt använder den offentliga upphandlingen på ett sätt som driver fram ny energiteknik kan en mycket snabb omställning av marknaden komma till stånd.

Att sätta tydliga mål som att ingen statlig myndighet ska köpa fossilberoende bilar efter 2010 eller att man i statliga upphandlingar ska ställa krav på att leverantörer endast använder den fossilsnålaste teknik som går att finna och i många fall en helt fossiloberoende teknik borde enligt vår mening vara självklarheter.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling, punkt 6 (v, mp)

av Ulla Andersson (v) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lokal upphandling samt små och medelstora företags möjligheter att medverka vid upphandling. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1 och

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 18 och avslår motionerna

2009/10:Fi219 av Håkan Juholt (s),

2009/10:Fi253 av Krister Örnfjäder m.fl. (s) och

2009/10:Fi281 av Marie Weibull Kornias (m).

Ställningstagande

Vi anser att det krävs åtgärder för att underlätta för små- och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Det offentliga behov av varor och tjänster har stor och ibland avgörande betydelse för att det uppstår nya marknader för varor och tjänster. Det har också stor betydelse för utvecklingen av redan befintliga marknader. Politiska beslut och myndigheters förverkligande av dem har stor betydelse för företags och entreprenörers innovationslust.

Ju fler anställda ett företag har, desto vanligare är det att de lämnar anbud i offentliga upphandlingar. Många småföretag anser att krångel och administration är ett stort hinder för att delta i anbudsförfarandet vid offentlig upphandling. Det största problemet upplevs vara förfrågningsunderlaget och dess utformning. Samtidigt ska det, för att motverka svartarbete och osund konkurrens, finnas krav på kollektivavtal vid all offentlig upphandling. Med tanke på komplexiteten i samband med offentlig upphandling kan det vara nödvändigt med en särskild utbildning för de personer inom offentlig sektor som ska upphandla. Det är viktigt att de villkor och krav som ställs i förfrågningsunderlaget står i proportion till kontraktets storlek.

Vi anser också att offentlig upphandling är ett underskattat styrinstrument för att gynna de lokala matproducenterna. Det är angeläget att förenkla regelverket, att mer ta fasta på kvalitetskriterier än lägsta pris och att utbilda upphandlare i möjligheterna att ställa andra krav än bara pris vid upphandling.

En kritisk faktor för att små lokala matproducenter ska kunna ge anbud är transporten av varorna. Om kommuner verkligen vill gynna lokal upphandling av mat bör de erbjuda logistiska lösningar som tar vid där den lilla leverantörens kapacitet sätter stopp.

Detta bör ges regeringen till känna.

4. Krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94, punkt 8 (s, v, mp)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Jörgen Hellman (s) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om krav på sociala hänsyn och kollektivavtal vid upphandling samt ratificering av ILO:s konvention 94. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2009/10:Fi230 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (båda s),

2009/10:Fi256 av Jan Björkman m.fl. (s),

2009/10:Fi276 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s),

2009/10:Fi287 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s),

2009/10:Fi292 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (båda mp),

2009/10:Fi305 av Ronny Olander m.fl. (s),
2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 och
2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3 och
avslår motionerna
2009/10:Fi216 av Lennart Axelsson (s),
2009/10:Fi252 av Alf Eriksson m.fl. (s),
2009/10:Fi286 av Fredrik Olovsson (s),
2009/10:C498 av Karin Svensson Smith (mp) yrkandena 2 och 4,
2009/10:N282 av Kerstin Lundgren och Per Lodenius (båda c) yrkande 2,
2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 4,
2009/10:A210 av Torbjörn Björlund m.fl. (v) yrkande 3,
2009/10:A213 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3 och
2009/10:A334 av Agneta Berliner m.fl. (fp) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att kollektivavtal kan och ska krävas vid offentlig upphandling.

Varje år köper stat, kommuner och landsting varor och tjänster för runt 400 miljarder kronor. Offentliga upphandlare ställer i dag ytterst sällan några krav på sina leverantörer vad gäller kollektivavtal, efterlevnad av deklarationen om de mänskliga rättigheterna eller ILO:s kärnkonventioner.

Sedan LOU infördes och efter en dom av Kammarrätten i Stockholm (dom 1995-03-28 mål nr 1713-1995) har frågan om rätten att ställa sociala, etiska och miljömässiga krav, bl.a. på kollektivavtal, i samband med offentliga upphandlingar varit föremål för debatt. Motståndare till rätten att ställa sådana krav har ofta hänvisat till EU-rätten, trots att LOU aldrig prövats av Europeiska unionens domstol.

För att utreda frågan tillsattes Upphandlingsutredningen som kom med sitt slutbetänkande 2006 (SOU 2006:28). Där dras slutsatsen att det inte finns rättsliga hinder i vare sig EU-rätten eller svensk lagstiftning mot att ställa sociala, etiska och miljömässiga krav – inklusive krav på kollektivavtal – vid offentlig upphandling. Men vi anser att i grund och botten är frågan ändå politisk och inte juridisk. Det står riksdagen fritt att ändra lagen om offentlig upphandling så att krav på kollektivavtal kan ställas. Det borde vara en självklarhet att stat, kommuner och landsting aktivt deltar i kampen mot social dumpning, utnyttjande av svart arbetskraft och skattefiffel genom att kräva kollektivavtal för att köpa tjänster av privata entreprenörer för skattepengar.

Därför bör regeringen genomföra de förändringar av lagstiftningen som krävs för att kollektivavtal kan och ska krävas vid all offentlig upphandling. Även möjligheten för sociala företag att konkurrera vid offentlig upphandling bör utredas liksom möjligheten att använda s.k. sociala kriterier. Detta bör enligt vår mening riksdagen begära. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. **Innovativ upphandling, punkt 11 (v)**

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om innovativ upphandling. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 2 och 3 samt avslår motion 2009/10:Sk244 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 3.

Ställningstagande

De små och medelstora företagen är de som under 2000-talet har stått för den stora ökningen av antalet anställda. En stor del av dessa arbetstillfällena har kommit till i tjänstesektorn och andra sektorer med låg miljöpåverkan. För att påverka småföretagssektorn positivt under krisen måste den offentliga upphandlingen förbättras och förstärkas i grön riktning.

Det offentliga behov av varor och tjänster har stor och ibland avgörande betydelse för att det uppstår nya marknader för varor och tjänster. Det har också stor betydelse för utvecklingen av redan befintliga marknader. Politiska beslut och myndigheters förverkligande av dem har stor betydelse för företags och entreprenörers innovationslust.

Den offentliga sektorn upphandlar varor och tjänster för ca 500 miljarder kronor årligen. Förutom den svenska marknaden finns även en europeisk marknad för offentlig upphandling, och detta innebär stora affärsmöjligheter för landets företag.

Innovativ upphandling innebär att det i en upphandling finns krav på teknikinnehåll och teknikutveckling som kräver en viss FoU-insats. Sådan upphandling bör användas i större omfattning.

Vinnova har föreslagit att offentliga innovationsupphandlingar av miljö, energi, hälsa, säkerhet, IT och telekom ges en kraftfull statlig stimulans genom särskilt stöd, för att minska de risker som möter enskilda statliga myndigheter, landsting och kommuner i deras upphandlingsprocesser och som därmed hämmar upphandlingar av innovativa lösningar. Detta tänkande ligger helt i linje med vår politik på detta område. Offentliga aktörer kan på så sätt använda offentlig upphandling för att driva utvecklingen framåt vad avser FoU, innovationer och teknikutveckling på dessa områden. Vi skulle vilja att 50 miljoner kronor per år avsätts för detta stöd. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:180 Nya rättsmedel på upphandlingsområdet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2009/10:Fi12 av Thomas Östros m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bestämmelser ska införas i LOU och LUF som anger att upphandlande myndigheter och enheter ska beakta miljöhänsyn och social hänsyn i sina upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fi206 av Katarina Brännström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avknoppningsmöjligheter för att främja konkurrens.

2009/10:Fi208 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra lagen om offentlig upphandling

2009/10:Fi209 av Sten Bergheden (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att dela upp de offentliga upphandlingarna för att möjliggöra för fler företag att delta.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra och förtydliga informationen till näringslivet om hur man ska hantera de offentliga upphandlingarna när de kommer.

2009/10:Fi211 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa utmaningsrätt i hela Sverige.

2009/10:Fi216 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ytterligare åtgärder för att skapa rättvisare förhållanden inom världshandeln.

2009/10:Fi218 av Birgitta Eriksson och Jan-Olof Larsson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upphandlingsansvariga i stat, landsting, regioner och kommuner måste få bättre redskap för att kontrollera och avvisa oseriösa anbud.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den kunskap som finns hos branschorganisationer och fackliga organisationer om oseriösa företag används vid upphandling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förvaltningsdomstolarna, främst deras första instans förvaltningsrätten, ges möjlighet att avvisa överklaganden av uppenbart oseriösa anbudsgivare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inom statsförvaltningen bör påbörjas ett arbete för att utveckla rutiner samt styr- och kontrollinstrument som kan bli en modell för andra huvudmäns upphandlingsansvariga.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling (LOU) och dess tillämpning bör ses över om det inte utifrån nuvarande regelverk går att avvisa oseriösa anbud och överklaganden av oseriösa anbudsgivare.

2009/10:Fi219 av Håkan Juholt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling (LOU) bör förändras i syfte att underlätta för kommuner att stärka de näringsidkare och organisationer som driver varaktig verksamhet på landsbygden.

2009/10:Fi222 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en obligatorisk utmaningsrätt.

2009/10:Fi224 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att säkerställa fri konkurrens och mångfald inom sjukvårdens område.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att säkerställa möjlighet till avknoppning inom offentlig verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över reglerna i LOU så att hälso- och sjukvården i sin helhet inte omfattas av denna lagstiftning.

2009/10:Fi229 av Curt Linderoth (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i de upphandlingsrättsliga regelverken införa regler om diskvalifikation av offentliga aktörer som lämnar anbud i strid med kommunallagen eller annan för dem bindande reglering.

2009/10:Fi230 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor för entreprenader.

2009/10:Fi233 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att krav på miljöhänsyn alltid ska ställas vid kommunala upphandlingar.

2009/10:Fi247 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förfrågningsunderlagets utformning och villkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om innovativ upphandling.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag om stimulans för offentliga upphandlingar enligt vad som anförs i motionen.

2009/10:Fi249 av Margareta B Kjellin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stävja illojal konkurrens från den offentliga sektorn inom offentlig upphandling.

2009/10:Fi250 av Margareta B Kjellin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att lägga bud på en del av offentlig verksamhet.

2009/10:Fi251 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera till att utmaningsrätt införs i hela Sverige.

2009/10:Fi252 av Alf Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att lagen om offentlig upphandling ändras vad gäller möjligheten att ställa krav på kollektivavtal och krav som tillgodoser lokal och regional utveckling.

2009/10:Fi253 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling bör förtydligas vad gäller möjligheten till lokal upphandling.

2009/10:Fi256 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att kunna ställa krav på villkor för anställda motsvarande svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling.

2009/10:Fi263 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera reglerna kring offentlig upphandling.

2009/10:Fi267 av Karin Granbom Ellison och Gunnar Andrén (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förslaget om att avskaffa möjligheten att sätta omsättningskrav i upphandlingar enligt LOU.

2009/10:Fi271 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling för att möjliggöra krav på svenska produktionsregelverk vid upphandling av livsmedel.

2009/10:Fi274 av Gunnar Sandberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fasta belopp vid offentliga direktupphandlingar.

2009/10:Fi276 av Börje Vestlund och Sylvia Lindgren (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ratificering av ILO:s konvention 94 och att det i lagen om offentlig upphandling uttryckligen ska framgå att leverantörer till stat, lands- ting och kommuner samt de underleverantörer som dessa använder sig av ska följa gällande svenska kollektivavtal.

2009/10:Fi281 av Marie Weibull Kornias (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling.

2009/10:Fi286 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att underlätta för små och medelstora företag vid offentlig upphandling samt att kunna ställa sociala krav vid upphandlingen i enlighet med ILO:s konvention 94.

2009/10:Fi287 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av lagen om offentlig upphandling.

2009/10:Fi292 av Ulf Holm och Mikaela Valtersson (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sociala kriterier bör tydliggöras som ett möjligt instrument vid offentlig upphandling för att skapa arbete för grupper som är utanför arbetsmarknaden.

2009/10:Fi296 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsyn över kommunala inköpskarteller.

2009/10:Fi300 av Siw Wittgren-Ahl och Ronny Olander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tolkförmedlingar.

2009/10:Fi303 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av lika konkurrensvillkor.

2009/10:Fi305 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av lika villkor vid upphandling av entreprenader.

2009/10:Fi309 av Ulrika Carlsson i Skövde och Sven Bergström (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vid offentlig upphandling ställa samma höga kvalitetskrav på livsmedel oavsett ursprungsland.

2009/10:Sk244 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett svenskt SBIR-program, för innovativ upphandling.

2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett lagförslag som innebär att kollektivavtal kan och ska krävas vid offentlig upphandling i enlighet med vad som anförs i motionen.

2009/10:C440 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda den offentliga upphandlingen för att motverka att företag riktar reklam om ohälsosamma matvanor till barn.

2009/10:C498 av Karin Svensson Smith (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i den statliga upphandlingen genom krav på underleverantörer och importörer följa grundläggande arbetsrätt.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till nya kriterier för etisk upphandling, utöver anslutning till ILO:s åtta kärnkonventioner.

2009/10:Ub261 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling bör ses över.

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v):

105. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla bilar som statliga myndigheter köper in ska vara miljöbilar.

2009/10: MJ215 av Sten Bergheden (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mat som köps in av svenska offentliga inrättningar uppfyller kraven i svenskt regelverk.

2009/10: MJ312 av Olle Thorell (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till inköpsstopp av hotade fiskarter till stat och myndigheter.

2009/10: MJ329 av Betty Malmberg och Sven Yngve Persson (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre information och förtydliganden om vilka möjligheter som finns att kräva att svensk miljö- och djurskyddslagstiftning ska följas vid offentlig upphandling.

2009/10: MJ358 av Helena Leander m.fl. (mp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja vegetarisk mat i offentliga verksamheter.

2009/10: MJ369 av Ulf Nilsson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling.

2009/10: MJ370 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vegetarisk mat i offentliga kök.

2009/10: N282 av Kerstin Lundgren och Per Lodenius (båda c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att lagen om offentlig upphandling förbättrar förutsättningarna för den sociala ekonomin.

2009/10: N336 av Jan Lindholm (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en tydlig målstyrning från regeringen mot lägre oljeförbrukning i statlig verksamhet.

2009/10: N338 av Per Bolund m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda den offentliga upphandlingen för att minska energianvändningen.

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokal offentlig upphandling.

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att LOU bör ses över med syftet att sociala företag ges bättre möjlighet att konkurrera vid offentlig upphandling.

2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att lagen om offentlig upphandling inte tolkas på ett för små kooperativa företag ogynnsamt sätt.

2009/10:A210 av Torbjörn Björlund m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bifoga belastningsregister i arbetsmiljöfrågor vid offentlig upphandling.

2009/10:A213 av Josefin Brink m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka ökade problem med hot och våld i arbetslivet till följd av privatiseringar genom att ändra lagen om offentlig upphandling.

2009/10:A334 av Agneta Berliner m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kollektivavtal inte får vara ett krav vid offentlig upphandling.

2009/10:A379 av Désirée Pethrus Engström (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda direktupphandlingarnas konsekvenser för invandrarägda företag.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2007:1091) om offentlig upphandling

dels att 15 kap. 6, 7, 10 och 14 §§ samt 16 kap. ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 15 kap. 6, 7, 10 och 14 §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 1 och 2 §§, 2 kap. 1 och 23 §§, 3 kap. 1 och 2 §§, 4 kap. 1, 2, 4–6 §§, 7 kap. 3 §, 8 kap. 3, 5, 6 och 10–12 §§, 9 kap. 1, 9 och 12 §§, 10 kap. 2 §, 11 kap. 3, 4 och 15 §§, 12 kap. 2 och 4 §§, 13 kap. 1 och 5 §§, 14 kap. 2 §, 15 kap. 2–5, 9, 15, 17–19 och 21–23 §§ samt rubrikerna närmast före 4 kap. 1 §, 8 kap. 3, 10–12 §§, 15 kap. 4, 5 och 22 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya kapitel, 5 a, 16, 17 och 18 kap., 25 nya paragrafer, 1 kap. 9 a §, 2 kap. 6 a, 9 a och 10 a §§, 4 kap. 10–22 §§, 7 kap. 4 §, 10 kap. 4 §, 11 kap. 17 §, 15 kap. 3 a, 5 a, 13 a, 13 b och 15 a §§, samt närmast före 4 kap. 10, 12–14, 16–18 och 20–22 §§, 7 kap. 4 §, 11 kap. 17 § samt 15 kap. 3 a, 5 a, 13 b och 15 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och tillämpningsområde samt allmänna bestämmelser (1 kap.),
- definitioner (2 kap.),
- tröskelvärden (3 kap.),
- upphandlingsförfaranden (4 kap.),
- ramavtal (5 kap.),
- *elektronisk auktion (5 a kap.),*
- tekniska specifikationer och särskilda kontraktsvillkor i förfrågningsunderlag m.m. (6 kap.),
- annonsering av upphandling (7 kap.),
- tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud m.m. (8 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (EUT L 335, 20.12.2007, s. 31, Celex 32007L0066) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster (EUT L 134, 30.4.2004, s. 114, Celex 32004L0018), senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 1177/2009 (EUT L 134, 1.12.2009, s. 64, Celex 32009R1177).

- kommunikation, information och dokumentation (9 kap.),
- uteslutning av leverantörer (10 kap.),
- kontroll av leverantörers lämplighet och val av deltagare m.m. (11 kap.),
- tilldelning av kontrakt (12 kap.),
- byggkoncessioner (13 kap.),
- projekttävlingar på tjänsteområdet (14 kap.),
- upphandling som inte omfattas av direktivet (15 kap.), *och*
- överprövning, skadestånd m.m. (16 kap.),
- upphandling som inte omfattas av direktivet (15 kap.),
- *avtalsspärr*, överprövning *och* skadestånd (16 kap.),
- *upphandlingssskadeavgift* (17 kap.), *och*
- *tillsyn* (18 kap.).

Till lagen hör följande bilagor:

- Förteckning över byggtreprenadkontrakt (bilaga 1)
- Förteckning över tjänstekontrakt (A-tjänster) (bilaga 2)
- Förteckning över tjänstekontrakt (B-tjänster) (bilaga 3)
- Definition av vissa tekniska specifikationer (bilaga 4)

2 §

Denna lag gäller för offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster samt av byggkoncessioner. Lagen gäller även när upphandlande myndigheter anordnar projekttävlingar. Vad som avses med offentlig upphandling och upphandlande myndighet anges i 2 kap. 13 § respektive 19 §.

Endast 15 och 16 kap. tillämpas i fråga om offentlig upphandling som

1. avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster),
2. avser andra kontrakt, vars värde understiger de tröskelvärden som anges i lagen,
3. görs på försvarsområdet och som avser varor eller tjänster som omfattas av artikel 296 i EG-fördraget, eller
3. görs på försvarsområdet och som avser varor eller tjänster som omfattas av artikel 346 i EUF-fördraget, eller
4. omfattas av sekretess eller andra särskilda begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet.

I fråga om offentlig upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 2 (A-tjänster) tillämpas inte 13 och 14 kap.

En upphandling som avser både A-tjänster och B-tjänster *skall* anses vara en upphandling av A-tjänster om värdet av A-tjänsterna överstiger värdet av B-tjänsterna. I annat fall *skall* upphandlingen i sin helhet anses vara en upphandling av B-tjänster.

En upphandling som avser både A-tjänster och B-tjänster *ska* anses vara en upphandling av A-tjänster om värdet av A-tjänsterna överstiger värdet av B-tjänsterna. I annat fall *ska* upphandlingen i sin helhet anses vara en upphandling av B-tjänster.

I fråga om tjänstekoncessioner gäller endast 1 kap. 12 §.

9 a §

Upphandlande myndigheter bör beakta miljöhänsyn och sociala

hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta.

2 kap.

1 §

Med anbudssökande avses den som ansöker om att få delta i ett selektivt eller förhandlat förfarande eller i ett urvalsförfarande enligt 15 kap.

Med anbudssökande avses den som ansöker om att få delta i ett selektivt eller förhandlat förfarande, *i en konkurrenspräglad dialog* eller i ett urvalsförfarande enligt 15 kap.

6 a §

Med elektronisk auktion avses en upprepad process med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbudena.

9 a §

Med inköpscentral avses en upphandlande myndighet som

1. ingår ramavtal om byggentreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för andra upphandlande myndigheter, eller

2. medverkar vid en offentlig upphandling i egenskap av ombud åt flera upphandlande myndigheter.

10 a §

Med konkurrenspräglad dialog avses ett förfarande som varje leverantör kan begära att få delta i och där den upphandlande myndigheten för en dialog med de anbudssökande som har bjudits in att delta i detta förfarande.

23 §

Med direktupphandling avses ett förfarande utan krav på anbud.

Med direktupphandling avses en upphandling utan krav på anbud i viss form.

3 kap.

1 §

Denna lag *skall* tillämpas på kontrakt vilkas värde beräknas uppgå till minst de belopp (tröskelvärden) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

Denna lag *ska* tillämpas på kontrakt vilkas värde beräknas uppgå till minst de belopp (tröskelvärden) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

1. a) varor som upphandlas av en central statlig myndighet, i fråga om sådana myndigheter inom försvarsområdet dock endast då kontraktet avser produkter som anges i bilaga V till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster, senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 2083/2005,

1. b) tjänster som upphandlas av en central statlig myndighet, om inte annat följer av andra stycket,

2. varor och tjänster i andra fall än som avses i 1, eller

3. byggtreprenader.

Vid upphandling som görs av en central statlig myndighet tillämpas samma tröskelvärde som gäller enligt första stycket 2, om upphandlingen avser

1. sådana forsknings- och utvecklingstjänster som omfattas av kategori 8 i bilaga 2,

2. sådana telekommunikationstjänster i kategori 5 i bilaga 2, vilkas referensnummer i CPV-nomenklaturen motsvarar referensnumren CPC 7524, 7525 och 7526, eller

3. sådana tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster).

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor samt en förteckning över de försvarsprodukter som avses i första stycket 1. a).

Särskilda bestämmelser om tröskelvärden vid projekttävlingar finns i 14 kap. 2 och 3 §§.

Värdet av kontraktet *skall* beräknas exklusive mervärdesskatt.

Värdet av kontraktet *ska* beräknas exklusive mervärdesskatt.

2 §

Denna lag *skall* tillämpas på kontrakt som upphandlas av någon annan än en upphandlande myndighet eller av en upphandlande myndighet för någon annans räkning, om mer än hälften av kostnaden för kontraktet täcks av direkta bidrag från en upphandlande myndighet och kontraktets värde beräknas uppgå till minst de

Denna lag *ska* tillämpas på kontrakt som upphandlas av någon annan än en upphandlande myndighet eller av en upphandlande myndighet för någon annans räkning, om mer än hälften av kostnaden för kontraktet täcks av direkta bidrag från en upphandlande myndighet och kontraktets värde beräknas uppgå till minst de

belopp (tröskelvärden) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

belopp (tröskelvärden) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

1. en byggtreprenad som gäller uppförande av sjukhus, anläggningar för sport, rekreation och fritid, skol- eller universitetsbyggnader eller byggnader för administrationsändamål, eller

2. tjänster som har samband med en byggtreprenad som avses i 1.

Den upphandlande myndighet som lämnar ett sådant bidrag *skall* se till att bestämmelserna i denna lag tillämpas om kontraktet upphandlas av någon annan än myndigheten.

Den upphandlande myndighet som lämnar ett sådant bidrag *ska* se till att bestämmelserna i denna lag tillämpas om kontraktet upphandlas av någon annan än myndigheten.

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

4 kap.

Öppet, selektivt och förhandlat förfarande

Öppet, selektivt och förhandlat förfarande *samt konkurrenspräglad dialog*

Vid offentlig upphandling *skall* öppet eller selektivt förfarande användas.

Förhandlat förfarande med eller utan föregående annonsering får dock användas under de förutsättningar och på det sätt som anges i 2–9 §§.

1 §

Vid offentlig upphandling *ska* öppet eller selektivt förfarande användas.

Förhandlat förfarande med eller utan föregående annonsering får dock användas under de förutsättningar och på det sätt som anges i 2–9 §§.

Konkurrenspräglad dialog får användas under de förutsättningar och på det sätt som anges i 10–21 §§.

2 §

Förhandlat förfarande med föregående annonsering får användas

1. om de anbud som lämnats vid ett öppet eller ett selektivt förfarande är ogiltiga eller inte kan godtas med hänsyn till vad som föreskrivs i

a) 1 kap. 10 § andra stycket om att juridiska personer i vissa fall *skall* uppge namn och yrkes-

1. om de anbud som lämnats vid ett öppet eller ett selektivt förfarande *eller vid en konkurrenspräglad dialog* är ogiltiga eller inte kan godtas med hänsyn till vad som föreskrivs i

a) 1 kap. 10 § andra stycket om att juridiska personer i vissa fall *ska* uppge namn och yrkes-

kvalifikationer på personer som *skall* utföra en tjänst som omfattas av upphandlingen,

b) 6 kap. 9 § andra och fjärde styckena om att otillåtna alternativa anbud inte får beaktas respektive att endast alternativa anbud som uppfyller ställda minimikrav får beaktas,

c) 6 kap. 11 § om att en anbudsgivare *skall* ange hur stor del som kan komma att läggas ut på tredje man,

d) 6 kap. 12 § andra stycket om att anbudsgivare och anbudssökande *skall* bekräfta att hänsyn tagits till bestämmelserna om arbetarskydd och arbetsvillkor vid utformning av anbudet,

e) 9 kap. 8 § andra stycket om att en leverantör *skall* förtydliga och komplettera handlingar som getts in,

f) 10 kap. om uteslutning av leverantörer,

g) 11 kap. om kontroll av leverantörers lämplighet och val av leverantörer m.m., eller

h) 12 kap. om tilldelning av kontrakt,

2. om det som *skall* upphandlas är av sådant slag eller förenat med sådana risker att det på grund av särskilda omständigheter inte går att ange något totalpris i förväg,

3. för finansiella och intellektuella tjänster som är av sådan art att det inte går att utarbeta tillräckligt exakt förfrågningsunderlag för att kunna genomföra upphandlingen genom att välja det bästa anbudet enligt bestämmelserna för öppna eller selektiva förfaranden, eller

4. för byggtreprenad, som endast har forsknings-, provnings- eller utvecklingsändamål och som inte syftar till vinst eller till att täcka forsknings- och utvecklingskostnader.

Första stycket 1 gäller bara om villkoren för kontraktet i förhållande till den tidigare upphandlingen inte ändras väsentligt.

4 §

En upphandlande myndighet får i annonsen eller i förfrågningsunderlaget ange att förhandlat förfarande med föregående annonsering *skall* äga rum i successiva steg för att minska det antal anbud som förhandlingen *skall* omfatta. Därvid *skall* de tilldelningskriterier tillämpas som anges i annonsen om upphandlingen *eller* i förfrågningsunderlaget. Det slut-

kvalifikationer på personer som *ska* utföra en tjänst som omfattas av upphandlingen,

b) 6 kap. 9 § om att en anbudsgivare *ska* ange hur stor del som kan komma att läggas ut på tredje man,

c) 6 kap. 11 § om att en anbudsgivare *ska* ange hur stor del som kan komma att läggas ut på tredje man,

d) 6 kap. 12 § andra stycket om att anbudsgivare och anbudssökande *ska* bekräfta att hänsyn tagits till bestämmelserna om arbetarskydd och arbetsvillkor vid utformning av anbudet,

e) 9 kap. 8 § andra stycket om att en leverantör *ska* förtydliga och komplettera handlingar som getts in,

f) 10 kap. om uteslutning av leverantörer,

g) 11 kap. om kontroll av leverantörers lämplighet och val av leverantörer m.m., eller

h) 12 kap. om tilldelning av kontrakt,

2. om det som *ska* upphandlas är av sådant slag eller förenat med sådana risker att det på grund av särskilda omständigheter inte går att ange något totalpris i förväg,

3. för finansiella och intellektuella tjänster som är av sådan art att det inte går att utarbeta tillräckligt exakt förfrågningsunderlag för att kunna genomföra upphandlingen genom att välja det bästa anbudet enligt bestämmelserna för öppna eller selektiva förfaranden, eller

4. för byggtreprenad, som endast har forsknings-, provnings- eller utvecklingsändamål och som inte syftar till vinst eller till att täcka forsknings- och utvecklingskostnader.

Första stycket 1 gäller bara om villkoren för kontraktet i förhållande till den tidigare upphandlingen inte ändras väsentligt.

En upphandlande myndighet får i annonsen eller i förfrågningsunderlaget ange att förhandlat förfarande med föregående annonsering *ska* äga rum i successiva steg för att minska det antal anbud som förhandlingen *ska* omfatta. Därvid *ska* de tilldelningskriterier tillämpas som anges i annonsen om upphandlingen, i förfrågningsunderlaget *eller* i det beskrivande

liga antalet anbud *skall* alltid vara så stort att effektiv konkurrens uppnås, under förutsättning att det finns ett tillräckligt antal lämpliga anbudssökande eller anbudsgivare.

dokumentet. Det slutliga antalet anbud *ska* alltid vara så stort att effektiv konkurrens uppnås, under förutsättning att det finns ett tillräckligt antal lämpliga anbudssökande eller anbudsgivare.

5 §

En upphandlande myndighet får använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering vid tilldelning av kontrakt som avser bygg-entreprenader, varor och tjänster om

1. det vid ett öppet eller selektivt förfarande inte lämnats några anbudsansökningar eller inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud och de ursprungliga villkoren för kontraktet inte ändrats väsentligt,

2. det som *skall* upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan fullgöras av endast en viss leverantör, eller

3. det är absolut nödvändigt att tilldela kontraktet, men synnerlig brådskas, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av den upphandlande myndigheten gör det omöjligt att hålla tidsfristerna vid öppet, selektivt eller förhandlat förfarande med föregående annonsering.

Om *Europeiska gemenskapernas kommission* begär det, *skall* den upphandlande myndigheten i en rapport till kommissionen redovisa sådana ärenden där bestämmelsen i första stycket 1 har tillämpats av myndigheten.

2. det som *ska* upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan fullgöras av endast en viss leverantör, eller

Om *Europeiska kommissionen* begär det, *ska* den upphandlande myndigheten i en rapport till kommissionen redovisa sådana ärenden där bestämmelsen i första stycket 1 har tillämpats av myndigheten.

6 §

I de fall som avses i 2 § 1 får en upphandlande myndighet avstå från att annonsera om upphandling, om den i ett förhandlat förfarande bjuder in endast anbudsgivare som uppfyller kraven i 10 och 11 kap. och som i ett föregående öppet eller selektivt förfarande har lämnat anbud som uppfyller de formella kraven vid upphandlingen. I förfarandet får inte andra än sådana anbudsgivare delta.

I de fall som avses i 2 § 1 får en upphandlande myndighet avstå från att annonsera om upphandling, om den i ett förhandlat förfarande bjuder in endast anbudsgivare som uppfyller kraven i 10 och 11 kap. och som i ett föregående öppet eller selektivt förfarande *eller i en föregående konkurrenspräglad dialog* har lämnat anbud som uppfyller de formella kraven vid upphandlingen. I förfarandet får inte andra än sådana anbudsgivare delta.

Konkurrenspräglad dialog

Förutsättningar

10 §

En upphandlande myndighet får använda sig av konkurrenspräglad dialog vid tilldelning av ett särskilt komplicerat kontrakt och då öppet eller selektivt upphandlingsförfarande inte medger tilldelning av kontraktet.

11 §

Ett kontrakt anses som särskilt komplicerat, om det inte rimligen kan krävas av en upphandlande myndighet att den ska kunna

1. definiera de prestanda- eller funktionskrav enligt 6 kap. 3 § som kan tillgodose myndighetens behov eller med vilka dess mål kan uppnås, eller

2. ange den rättsliga eller finansiella utformningen av ett projekt.

Annonsering

12 §

Om en upphandlande myndighet avser att använda sig av en konkurrenspräglad dialog, ska den i en annons ange detta. I annonsen eller i ett beskrivande dokument ska myndigheten ange sina behov och krav.

Inledande av dialog

13 §

Den upphandlande myndigheten ska inleda en dialog med de anbudssökande som har valts ut med tillämpning av 10 och 11 kap.

Dialogens syfte ska vara att identifiera och bestämma hur den upphandlande myndighetens behov bäst kan tillgodoses. Under dialogen får myndigheten disku-

tera alla aspekter av kontraktet med de utvalda anbudssökandena, för att nå fram till en eller flera lösningar som kan tillgodose myndighetens behov och utgöra grunden för de anbud som de utvalda anbudssökandena bjuds in att lämna.

Genomförande av dialogen

14 §

Den upphandlande myndigheten får bestämma att dialogen ska genomföras i successiva steg för att begränsa antalet lösningar som ska diskuteras under dialogen. I så fall ska det anges i annonsen eller i det beskrivande dokumentet.

15 §

Den upphandlande myndigheten ska fortsätta dialogen fram till dess att myndigheten har funnit den eller de lösningar som tillgodoser myndighetens behov. Dialogen ska därefter förklaras avslutad och de deltagande anbudssökandena ska snarast möjligt skriftligen underrättas om detta.

Uppmaning att lämna slutgiltiga anbud

16 §

När en underrättelse har lämnats enligt 15 §, ska den upphandlande myndigheten uppmana de deltagande anbudssökandena att lämna sina slutgiltiga anbud på grundval av den eller de lösningar som har lagts fram och preciserats under dialogen. Anbudet ska innehålla alla de faktorer och villkor som är nödvändiga för projektets genomförande.

Klarläggande och precisering av anbud

17 §

Den upphandlande myndigheten får uppmana en deltagande anbudsgivare att klarlägga och precisera sitt anbud.

Sådana åtgärder eller kompletterande upplysningar får dock inte leda till att grundläggande delar av anbudet eller inbjudan att lämna anbud ändras så att det snedvrider konkurrensen eller leder till diskriminering.

Värdering av anbud

18 §

Den upphandlande myndigheten ska värdera anbuden på grundval av tilldelningskriterierna. Tilldelningskriterierna ska anges i annonsen eller i det beskrivande dokumentet.

19 §

Den upphandlande myndigheten ska anta det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga.

Precisering av anbud eller bekräftande av åtaganden

20 §

Den upphandlande myndigheten får uppmana den anbudsgivare vars anbud har identifierats som det ekonomiskt mest fördelaktiga att precisera vissa aspekter i anbudet eller att bekräfta åtaganden som anges där.

En sådan precisering eller ett sådant bekräftande får dock inte leda till

1. att väsentliga delar av anbudet eller inbjudan ändras,
2. att konkurrensen snedvrids, eller
3. diskriminering.

Priser eller betalning till deltagare

21 §

Den upphandlande myndigheten får bestämma att priser eller betalning ska ges till deltagarna i dialogen.

Inköpscentraler

22 §

En upphandlande myndighet får anskaffa byggtreprenader, varor och tjänster med hjälp av en inköpscentral.

5 a kap. Elektronisk auktion**Tillämpningsområdet**

1 §

En upphandlande myndighet får, om förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig grad av exakthet, som en avslutande del av ett upphandlingsförfarande genomföra en elektronisk auktion vid

1. öppet förfarande,
2. selektivt förfarande,
3. ett sådant förhandlat förfarande som får användas i det fall som avses i 4 kap. 2 § 1,
4. förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal enligt 5 kap. 7 §,
5. förenklat förfarande, och
6. urvalsförfarande.

2 §

Den elektroniska auktionen ska möjliggöra en rangordning på grund av automatiska utvärderingsmetoder och ska grundas på

1. priser, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som erbjudit det lägsta priset, eller
2. priser eller nya värden på de delar av anbudet som angetts i förfrågningsunderlaget, när kon-

traktet ska tilldelas den leverantör som har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

3 §

Om elektronisk auktion kommer att användas, ska den upphandlande myndigheten ange det i annonsen om upphandling.

Förfrågningsunderlag

4 §

Av förfrågningsunderlaget ska bl.a. framgå

1. de delar av anbuden, vars värden kan kvantifieras och uttryckas i siffror eller procenttal, som kommer att vara föremål för den elektroniska auktionen,

2. de eventuella gränserna för de värden som kan presenteras, baserade på en bedömning av specifikationerna för föremålet för upphandlingen,

3. vilka uppgifter som kommer att göras tillgängliga för anbudsgivarna under den elektroniska auktionen och när detta kommer att ske,

4. relevanta uppgifter om genomförandet av den elektroniska auktionen,

5. på vilka villkor anbudsgivarna kan lämna anbud, däribland de minsta skillnader mellan anbuden som kan ha bestämts, och

6. relevanta uppgifter om den elektroniska utrustning som används och om anslutningen till denna utrustning.

Första utvärdering av anbud

5 §

Innan en upphandlande myndighet inleder en elektronisk auktion, ska myndigheten genomföra en första fullständig utvärdering av anbuden i enlighet med tilldelningskriterierna och den fast-

ställda viktningen för dessa.

Inbjudan att lämna nya priser eller värden m.m.

6 §

Alla anbudsgivare som har lämnat godtagbara anbud ska bjudas in med elektroniska medel att lämna nya priser eller värden.

En inbjudan ska innehålla alla relevanta upplysningar för individuell anslutning till den elektroniska utrustning som används och uppgift om vid vilken tidpunkt den elektroniska auktionen kommer att inledas, genomföras och avslutas.

7 §

Vid tilldelning av kontrakt på grundval av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska inbjudan åtföljas av resultatet av en fullständig bedömning av den berörda anbudsgivarens anbud som gjorts i enlighet med viktningen av tilldelningskriterierna.

8 §

I inbjudan ska anges den matematiska formel som används för att vid den elektroniska auktionen automatiskt bestämma rangordningen med hänsyn till de nya priser och nya värden som lämnas under auktionen.

Den matematiska formeln ska innefatta den i annonsen eller i förfrågningsunderlaget angivna viktningen av alla de kriterier som fastställts för att bestämma vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Om kriterieviktningen angetts som intervall ska dessa i förväg fastställas till ett bestämt värde.

Om alternativa anbud är tillåtna ska separata formler ges för varje anbud.

9 §

Den elektroniska auktionen får inte inledas tidigare än två arbetsdagar efter den dag då inbjudan har skickats ut.

10 §

Den elektroniska auktionen får genomföras i flera på varandra följande etapper.

Upplysningar till anbudsgivarna

11 §

Under varje etapp i en elektronisk auktion ska den upphandlande myndigheten omedelbart meddela varje anbudsgivare tillräckliga upplysningar för att de ska ha kännedom om sin plats i rangordningen.

Den upphandlande myndigheten får också lämna andra upplysningar om priser eller värden, under förutsättning att detta har angetts i förfrågningsunderlaget.

Den upphandlande myndigheten får lämna upplysningar om antalet deltagare i den elektroniska auktionen.

Avslutande av en elektronisk auktion

12 §

En elektronisk auktion ska avslutas av den upphandlande myndigheten

1. vid den tidpunkt då auktionen enligt inbjudan att delta i auktionen ska avslutas,

2. när det inte längre lämnas några nya priser eller nya värden som motsvarar angivna krav på minsta skillnader, eller

3. då det antal auktionsetapper som fastställts i inbjudan att delta i auktionen har genomförts.

I det fall som avses i första stycket 2 ska den upphandlande myndigheten i inbjudan att delta i

auktionen ange hur långt efter det att den har tagit emot det sista budet som den kommer att avsluta auktionen.

I det fall som avses i första stycket 3 ska tidsplanen för varje etapp i auktionen anges i inbjudan att delta i auktionen.

13 §

När den elektroniska auktionen har avslutats, ska den upphandlande myndigheten tilldela kontraktet på grundval av resultatet av den elektroniska auktionen.

7 kap.

3 §

En upphandlande myndighet som har tilldelat ett kontrakt eller ingått ett ramavtal *skall* till Europeiska gemenskapernas kommission skicka en annons om upphandlingsresultatet senast 48 dagar efter det att kontraktet tilldelats eller ramavtalet ingåtts (efterannonsering).

En upphandlande myndighet som har tilldelat ett kontrakt eller ingått ett ramavtal *ska* till Europeiska kommissionen skicka en annons om upphandlingsresultatet senast 48 dagar efter det att kontraktet tilldelats eller ramavtalet ingåtts (efterannonsering).

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för tilldelning av kontrakt som görs med stöd av ett ramavtal som ingåtts i enlighet med denna lag.

Annonsering vid förhandsinsyn

4 §

En upphandlande myndighet som avser att tilldela ett kontrakt genom förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 5–9 §§ får skicka en annons om sin avsikt till Europeiska kommissionen (förhandsinsyn).

8 kap.

Tidsfrister vid selektivt förfarande och förhandlat förfarande med föregående annonsering

Tidsfrister vid selektivt förfarande, konkurrenspräglad dialog och förhandlat förfarande med föregående annonsering

3 §

Vid selektivt förfarande och förhandlat förfarande med föregående annonsering *skall* tidsfristen för att komma in med anbudsansökningar vara minst 37 dagar från den dag då annonsen om upphandling skickades för publicering.

Vid selektivt förfarande *skall* tidsfristen för att komma in med anbud vara minst 40 dagar från den dag då en inbjudan enligt 10 § skickades till utvalda anbuds-sökande.

Det som anges i första och andra styckena gäller om inte något annat följer av 4–8 §§.

Vid selektivt förfarande, *konkurrenspräglad dialog* och förhandlat förfarande med föregående annonsering *ska* tidsfristen för att komma in med anbudsansökningar vara minst 37 dagar från den dag då annonsen om upphandling skickades för publicering.

Vid selektivt förfarande *ska* tidsfristen för att komma in med anbud vara minst 40 dagar från den dag då en inbjudan enligt 10 § skickades till utvalda anbuds-sökande.

5 §

Om en annons utarbetas och skickas med elektroniska medel, får tidsfristerna enligt 2 och 4 §§ för att komma in med anbud vid öppet förfarande och tidsfristen enligt 3 § första stycket för att komma in med anbudsansökningar vid selektivt *eller* förhandlat förfarande med föregående annonsering, förkortas med sju dagar.

Om en annons utarbetas och skickas med elektroniska medel, får tidsfristerna enligt 2 och 4 §§ för att komma in med anbud vid öppet förfarande och tidsfristen enligt 3 § första stycket för att komma in med anbudsansökningar vid selektivt förfarande, *konkurrenspräglad dialog eller* förhandlat förfarande med föregående annonsering, förkortas med sju dagar.

6 §

Tidsfristerna för att komma in med anbud vid öppet och selektivt förfarande får, utöver vad som följer av 5 §, förkortas med fem dagar, om den upphandlande myndigheten med elektroniska medel ger fri, direkt och fullständig tillgång till hela förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om upphandlingen skickades till *Europeiska gemenskapernas kommission* för publicering. Den Internetadress där förfrågningsunderlaget finns tillgängligt *skall* anges i annonsen.

Tidsfristerna för att komma in med anbud vid öppet och selektivt förfarande får, utöver vad som följer av 5 §, förkortas med fem dagar, om den upphandlande myndigheten med elektroniska medel ger fri, direkt och fullständig tillgång till hela förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om upphandlingen skickades till *Europeiska kommissionen* för publicering. Den Internetadress där förfrågningsunderlaget finns tillgängligt *ska* anges i annonsen.

Inbjudan att komma in med anbud eller att förhandla

Skriftlig inbjudan att komma in med anbud eller att förhandla vid selektivt respektive förhandlat förfarande

Vid selektivt förfarande och förhandlat förfarande med föregående annonsering *skall* en upphandlande myndighet vid ett och samma tillfälle skicka en skriftlig inbjudan till samtliga utvalda anbudssökande att komma in med anbud eller att förhandla.

Inbjudan *skall* innehålla förfrågningsunderlaget. Om förfrågningsunderlaget är direkt tillgängligt med elektroniska medel, är det dock tillräckligt att inbjudan innehåller en uppgift om var underlaget hålls tillgängligt.

En inbjudan *skall* dessutom innehålla minst uppgift om

1. tidsfristen för att begära kompletterande handlingar, om det är aktuellt, samt belopp och betalningssätt, om det *skall* betalas en avgift för handlingarna,

2. sista dag för att ta emot anbud samt till vilken adress anbudet *skall* skickas och på vilket eller vilka språk det *skall* skrivas,

3. en hänvisning till annonsen om upphandlingen,

4. vilka handlingar som *skall* bifogas,

5. den inbördes viktningen av kriterierna för tilldelning av kontrakt eller kriteriernas prioritets-

Inbjudan att komma in med anbud, att förhandla eller att föra dialog

Skriftlig inbjudan att komma in med anbud, att förhandla eller att föra dialog vid selektivt respektive förhandlat förfarande eller konkurrenspräglad dialog

10 §

Vid selektivt förfarande, *konkurrenspräglad dialog* och förhandlat förfarande med föregående annonsering *ska* en upphandlande myndighet vid ett och samma tillfälle skicka en skriftlig inbjudan till samtliga utvalda anbudssökande att komma in med anbud, *att delta i dialogen* eller att förhandla.

En inbjudan *ska* innehålla förfrågningsunderlaget *eller, i förekommande fall, det beskrivande dokumentet*. Om förfrågningsunderlaget *eller det beskrivande dokumentet* är direkt tillgängligt med elektroniska medel, är det dock tillräckligt att inbjudan innehåller en uppgift om var underlaget hålls tillgängligt.

En inbjudan *ska* dessutom innehålla minst uppgift om

1. tidsfristen för att begära kompletterande handlingar, om det är aktuellt, samt belopp och betalningssätt, om det *ska* betalas en avgift för handlingarna,

2. sista dag för att ta emot anbud samt till vilken adress anbudet *ska* skickas och på vilket eller vilka språk det *ska* skrivas, *eller, vid konkurrenspräglad dialog, uppgift om dag och plats för dialogens början samt om det eller de språk som ska användas,*

4. vilka handlingar som *ska* bifogas,

5. den inbördes viktningen av kriterierna för tilldelning av kontrakt eller kriteriernas prioritets-

ordning, om dessa upplysningar inte framgår av annonsen om upphandling eller av förfrågningsunderlaget och

6. övriga uppgifter av betydelse för upphandlingen.

Om någon annan än den upphandlande myndigheten skall lämna ut förfrågningsunderlaget

ordning, om dessa upplysningar inte framgår av annonsen om upphandling, *det beskrivande dokumentet* eller av förfrågningsunderlaget, och

Om någon annan än den upphandlande myndigheten ska lämna ut förfrågningsunderlaget eller det beskrivande dokumentet

11 §

Om någon annan än den upphandlande myndigheten på begäran *skall* lämna ut hela eller delar av förfrågningsunderlaget, *skall* adressen anges i inbjudan. Om en tidsfrist gäller för en sådan begäran och om en avgift *skall* betalas för de begärda handlingarna, *skall* upplysning om fristen och avgiften samt betalningsvillkor anges i inbjudan.

De begärda handlingarna *skall* skickas till leverantörerna så snart som möjligt efter det att begäran har tagits emot.

Tillhandahållande av kompletterande handlingar och upplysningar vid selektivt och förhandlat förfarande

Om någon annan än den upphandlande myndigheten på begäran *ska* lämna ut hela eller delar av förfrågningsunderlaget, *det beskrivande dokumentet eller de kompletterande handlingarna*, *ska* adressen anges i inbjudan. Om en tidsfrist gäller för en sådan begäran och om en avgift *ska* betalas för de begärda handlingarna, *ska* upplysning om fristen och avgiften samt betalningsvillkor anges i inbjudan.

De begärda handlingarna *ska* skickas till leverantörerna så snart som möjligt efter det att begäran har tagits emot.

Tillhandahållande av kompletterande handlingar och upplysningar vid selektivt och förhandlat förfarande samt konkurrenspräglad dialog

12 §

Den upphandlande myndigheten *skall* vid selektivt och förhandlat förfarande lämna ut kompletterande upplysningar om förfrågningsunderlaget eller kompletterande handlingar senast sex dagar före angiven sista dag för att komma in med anbud, förutsatt att sådana upplysningar begärts i god tid.

Vid påskyndat förfarande enligt

Den upphandlande myndigheten *ska* vid selektivt och förhandlat förfarande *samt vid konkurrenspräglad dialog* lämna ut kompletterande upplysningar om förfrågningsunderlaget, *det beskrivande dokumentet* eller kompletterande handlingar senast sex dagar före angiven sista dag för att komma in med anbud, förutsatt att sådana upplysningar begärts i god tid.

Vid påskyndat förfarande enligt

8 § andra stycket *skall* denna tidsfrist vara fyra dagar.

8 § andra stycket *ska* denna tidsfrist vara fyra dagar.

9 kap.

1 §

Anbudsansökningar och anbud *skall* lämnas skriftligen om inte något annat följer av *andra eller tredje stycket*.

En upphandlande myndighet får bestämma att anbudsansökningar och anbud *skall* lämnas med *något* elektroniskt medel.

Myndigheten får tillåta att en anbudsansökan görs per telefon.

Myndigheten *skall* i en annons ange hur anbudsansökningar får lämnas och i en annons eller ett förfrågningsunderlag ange hur anbud får lämnas.

Anbudsansökningar och anbud *ska* lämnas skriftligen om inte något annat följer av tredje stycket.

En upphandlande myndighet får bestämma att anbudsansökningar och anbud *ska* lämnas med *ett* elektroniskt medel *eller på något annat sätt*.

Myndigheten *ska* i en annons ange hur anbudsansökningar får lämnas och i en annons eller ett förfrågningsunderlag ange hur anbud får lämnas.

9 §

En upphandlande myndighet *skall* snarast möjligt skriftligen underrätta anbudssökandena och anbudsgivarna om de beslut som fattats om att sluta ett ramavtal eller att tilldela ett kontrakt och om skälen för besluten.

En *sådan* underrättelse *skall* lämnas även när en upphandlande myndighet beslutar att avbryta en upphandling för vilken det har gått ut inbjudan att lämna anbud samt vid beslut att göra om upphandlingen.

En upphandlande myndighet *skall* för varje upphandling upprätta ett protokoll där bl.a. *skall* framgå skälen till att

En upphandlande myndighet *ska* snarast möjligt skriftligen underrätta anbudssökandena och anbudsgivarna om de beslut som *har* fattats om att sluta ett ramavtal eller att tilldela ett kontrakt och om skälen för besluten. *I underrättelsen ska myndigheten ange den period under vilken avtal enligt 16 kap. 6 § inte får ingås (avtalsspärr)*.

En *skriftlig* underrättelse *ska* snarast möjligt lämnas till anbudssökandena och anbudsgivarna även när en upphandlande myndighet beslutar att avbryta en upphandling för vilken det har gått ut inbjudan att lämna anbud samt vid beslut att göra om upphandlingen. *I underrättelsen ska skälen för beslutet anges*.

12 §

En upphandlande myndighet *ska* för varje upphandling upprätta ett protokoll där bl.a. *ska* framgå skälen till att

1. ett anbud som ansetts vara onormalt lågt förkastats,
2. ett kontrakt eller ramavtal inte tilldelats en leverantör, och
3. förhandlat förfarande enligt bestämmelserna i 4 kap. 2–8 §§ tillämpats.

En upphandlande myndighet är skyldig att på *Europeiska gemenskapernas kommissions* begäran sända protokollet eller huvuddragen i det till kommissionen.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vad ett protokoll *skall* innehålla.

En upphandlande myndighet är skyldig att på *Europeiska kommissionens* begäran sända protokollet eller huvuddragen i det till kommissionen.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vad ett protokoll *ska* innehålla.

10 kap.

2 §

En leverantör får uteslutas från att delta i en upphandling, om leverantören

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott avseende yrkesutövningen,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande myndigheten kan visa detta,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i det land där upphandlingen sker, eller

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av *denna bestämmelse*.

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av *bestämmelserna i 10 eller 11 kap.*

Är leverantören en juridisk person, får leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brott som avses i första stycket 3 eller gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

Myndigheten får begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 5.

Myndigheten får, *utom i de fall som avses i 4 §*, begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 5.

4 §

Vid kontroll av om en leverantör har fullgjort sina åligganden

avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i Sverige enligt 2 § första stycket 5 ska den upphandlande myndigheten inhämta uppgifter om detta från behörig myndighet.

11 kap.

3 §

Vid selektivt förfarande *och* förhandlat förfarande med föregående annonsering får den upphandlande myndigheten begränsa antalet anbudssökande som den kommer att bjuda in att lämna anbud *eller att* förhandla.

Den upphandlande myndigheten *skall* i anonsen ange

1. vilka kriterier eller regler som

2. det lägsta antal anbudssökande som kommer att *inbjudas* och, om ett högsta antal kommer att *inbjudas*, detta antal.

Vid selektivt förfarande, förhandlat förfarande med föregående annonsering *och konkurrenspräglad dialog* får den upphandlande myndigheten begränsa antalet anbudssökande som den kommer att bjuda in att lämna anbud, *förhandla med eller inleda en dialog med.*

Den upphandlande myndigheten *ska* i anonsen ange

den kommer att tillämpa vid valet av

2. det lägsta antal anbudssökande som kommer att *bjudas in* och, om ett högsta antal kommer att *bjudas in*, detta antal.

4 §

Antalet anbudssökande som bjuds in att delta vid ett selektivt förfarande *och* vid ett förhandlat förfarande med föregående annonsering *skall* vara tillräckligt stort för att en effektiv konkurrens *skall* kunna uppnås. Antalet anbudssökande som bjuds in att delta vid ett selektivt förfarande får inte vara mindre än fem och vid förhandlat förfarande med föregående annonsering inte mindre än tre.

Antalet anbudssökande som bjuds in att delta vid ett selektivt förfarande, vid ett förhandlat förfarande med föregående annonsering *eller vid en konkurrenspräglad dialog ska* vara tillräckligt stort för att en effektiv konkurrens *ska* kunna uppnås. Antalet anbudssökande som bjuds in att delta vid ett selektivt förfarande får inte vara mindre än fem och vid förhandlat förfarande med föregående annonsering *eller vid en konkurrenspräglad dialog* inte mindre än tre.

15 §

Om en upphandlande myndighet i de fall som avses i 11 § andra stycket 7 kräver att få tillgång till ett av ett oberoende organ upp-

Om en upphandlande myndighet i de fall som avses i 11 § andra stycket 7 kräver att få tillgång till ett av ett oberoende organ upp-

rättat certifikat som intygar att leverantören uppfyller vissa miljöledningsstandarder, *skall* myndigheten hänvisa till förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljöredovisningsordning (EMAS) eller till miljöledningsstandarder som bygger på relevanta europeiska eller internationella standarder. Miljöledningsstandarderna *skall* vara certifierade av organ som uppfyller *gemenslagsstiftningen* eller internationella standarder för certifiering.

Myndigheten *skall* godta likvärdiga intyg från andra organ som är etablerade inom EES. Den *skall* även godta andra bevis på likvärdiga miljöledningsåtgärder som lämnas av leverantörer.

rättat certifikat som intygar att leverantören uppfyller vissa miljöledningsstandarder, *ska* myndigheten hänvisa till förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljöredovisningsordning (EMAS) eller till miljöledningsstandarder som bygger på relevanta europeiska eller internationella standarder. Miljöledningsstandarderna *ska* vara certifierade av organ som uppfyller *unionslagstiftningen* eller internationella standarder för certifiering.

Myndigheten *ska* godta likvärdiga intyg från andra organ som är etablerade inom EES. Den *ska* även godta andra bevis på likvärdiga miljöledningsåtgärder som lämnas av leverantörer.

Begränsad kontroll

17 §

En upphandlande myndighet får begränsa kontrollen av sådana handlingar som rör leverantörens lämplighet till de anbudssökande och anbudsgivare som anges i andra och tredje styckena. Leverantören ska ges skälig tid att komma in med de begärda handlingarna.

I ett öppet förfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller den eller de anbudsgivare som myndigheten avser att tilldela kontraktet eller ramavtalet. Kontrollen ska göras innan anbudsgivarna underrättas om tilldelningsbeslutet enligt 9 kap. 9 § första stycket.

I ett selektivt eller förhandlat förfarande eller vid en konkurrenspräglad dialog ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när

det gäller de anbudssökande som myndigheten avser att bjuda in att lämna anbud respektive att förhandla.

12 kap.

2 §

Den upphandlande myndigheten *skall* ange hur sådana kriterier som avses i 1 § andra stycket kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning. Om det enligt den upphandlande myndigheten inte är möjligt att ange viktningen av de olika kriterierna, *skall* dessa anges i fallande prioritetsordning.

Viktningen av kriterierna eller kriteriernas prioritetsordning *skall* anges i

1. annonsen om upphandlingen,
2. förfrågningsunderlaget, *eller i*
3. en inbjudan att lämna anbud eller att delta i förhandlingar

Den upphandlande myndigheten *ska* ange hur sådana kriterier som avses i 1 § andra stycket kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning. Om det enligt den upphandlande myndigheten inte är möjligt att ange viktningen av de olika kriterierna, *ska* dessa anges i fallande prioritetsordning.

Viktningen av kriterierna eller kriteriernas prioritetsordning *ska* anges i

1. annonsen om upphandlingen,
2. förfrågningsunderlaget,
3. en inbjudan att lämna anbud eller att delta i förhandlingar, *eller i*

4. det beskrivande dokumentet.

4 §

Om en upphandlande myndighet finner att ett anbud är onormalt lågt på grund av att anbudsgivaren har fått statligt stöd, får myndigheten begära en förklaring av anbudsgivaren. Kan anbudsgivaren inte efter en sådan begäran och inom en skälig tidsfrist som angetts av den upphandlande myndigheten visa att det är fråga om ett med *EG-fördraget* förenligt stöd, får anbudet förkastas.

En upphandlande myndighet som förkastar ett anbud enligt första stycket *skall* underrätta *Europeiska gemenskapernas kommission* om det.

Om en upphandlande myndighet finner att ett anbud är onormalt lågt på grund av att anbudsgivaren har fått statligt stöd, får myndigheten begära en förklaring av anbudsgivaren. Kan anbudsgivaren inte efter en sådan begäran och inom en skälig tidsfrist som angetts av den upphandlande myndigheten visa att det är fråga om ett med *EUF-fördraget* förenligt stöd, får anbudet förkastas.

En upphandlande myndighet som förkastar ett anbud enligt första stycket *ska* underrätta *Europeiska kommissionen* om det.

13 kap.

1 §

Om inte något annat följer av 1 kap. tillämpas bestämmelserna i detta kapitel vid upphandling av en byggkoncession, om kontraktet har ett värde som uppgår till minst det belopp (tröskelvärde) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om. Värdet *skall* beräknas enligt de regler för byggentreprenader som gäller enligt 3 kap. 3–5, 7 och 8 §§.

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

5 §

Om den som tilldelas en byggkoncession inte är en upphandlande myndighet, *skall* kontraktet innehålla villkor om att koncessionshavaren, om han avser att tilldela tredje man ett byggentreprenadkontrakt, som uppgår till det värde (tröskelvärde) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, *skall* annonsera sådan upphandling och ange tidsfrister enligt andra och tredje styckena.

Annonseringen *skall* ske enligt föreskrifterna i 7 kap. 1 §.

Annonsering krävs dock inte i sådana fall då en upphandlande myndighet enligt 4 kap. 5 eller 8 § har fått använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering.

Tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud *skall* anges enligt 8 kap. 3 §. Tidsfrister får förkortas enligt 8 kap. 5 och 6 §§ och förlängas enligt 8 kap. 7 §.

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

Om inte något annat följer av 1 kap. tillämpas bestämmelserna i detta kapitel vid upphandling av en byggkoncession, om kontraktet har ett värde som uppgår till minst det belopp (tröskelvärde) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om. Värdet *ska* beräknas enligt de regler för byggentreprenader som gäller enligt 3 kap. 3–5, 7 och 8 §§.

Om den som tilldelas en byggkoncession inte är en upphandlande myndighet, *ska* kontraktet innehålla villkor om att koncessionshavaren, om han avser att tilldela tredje man ett byggentreprenadkontrakt, som uppgår till det värde (tröskelvärde) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, *ska* annonsera sådan upphandling och ange tidsfrister enligt andra och tredje styckena.

Annonseringen *ska* ske enligt föreskrifterna i 7 kap. 1 §.

Tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud *ska* anges enligt 8 kap. 3 §. Tidsfrister får förkortas enligt 8 kap. 5 och 6 §§ och förlängas enligt 8 kap. 7 §.

14 kap.

2 §

Tröskelvärdet vid projektäv- Tröskelvärdet vid projektävlingar
lingar är de värden som är de värden som *Europeiska*
Europeiska gemenskapernas *kommissionen* vid varje tid har
kommission vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande
beslutat eller lämnat meddelande om, om tävlingen
om, om tävlingen

1. anordnas av en central statlig myndighet,
2. a) anordnas av en annan upphandlande myndighet, eller
2. b) anordnas av alla upphandlande myndigheter och avser sådana forsknings- och utvecklingstjänster som omfattas av kategori 8 i bilaga 2 (A-tjänster), telekommunikationstjänster i kategori 5 i bilagan, vilkas positioner i CPV-nomenklaturen motsvarar referensnumren CPC 7524, 7525 och 7526 eller sådana tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster).

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

15 kap.

2 §

Vid offentlig upphandling enligt detta kapitel tillämpas även 1 kap., 2 kap., 5 kap., 11 kap. 6 §, 13 kap. och 16 kap.

Vid offentlig upphandling enligt detta kapitel tillämpas även

- 1 kap. (*lagens innehåll och tillämpningsområde samt allmänna bestämmelser*),
- 2 kap. (*definitioner*),
- 4 kap. 22 § (*inköpscentraler*),
- 5 kap. (*ramavtal*), utom såvitt avser 5 kap. 5 § *beträffande kravet på minst tre leverantörer för sådana ramavtal som omfattas av 5 kap. 6 §*,
- 6 kap. 4 § (*uppgifter om ursprung, tillverkning m.m.*),
- 6 kap. 7 § (*miljömärken*),
- 6 kap. 13 § (*särskilda villkor för fullgörande av kontrakt*),
- 8 kap. 11 § (*om någon annan än den upphandlande myndigheten ska lämna ut förfrågningsunderlaget eller det beskrivande dokumentet*),
- 8 kap. 12 § (*tillhandahållande av kompletterande handlingar och upplysningar vid selektivt och förhandlat förfarande samt konkurrenspräglad dialog*),
- 11 kap. 6 § (*krav på registrering*),

- 13 kap. (byggkoncessioner),
- 16 kap. (avtalsspärr, överprövning och skadestånd),
- 17 kap. (upphandlingsskadeavgift), och
- 18 kap. (tillsyn).

Vid offentlig upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–8 §§, om värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.

En upphandlande myndighet får publicera annonser om upphandlingar på det sätt som gäller för upphandlingar enligt 7 kap.

Vidare tillämpas bestämmelserna om konkurrenspräglad dialog i 4 kap. 1 § tredje stycket, 4, 6 och 10–21 §§, 8 kap. 3 § första stycket, 5 och 10 §§ samt 11 kap. 3 och 4 §§.

Vid offentlig upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§, när värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.

En upphandlande myndighet får publicera annonser om upphandlingar på det sätt som gäller för upphandlingar enligt 7 kap.

3 §

En offentlig upphandling enligt detta kapitel skall göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande.

Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl. Den upphandlande myndigheten skall vid behov besluta riktlinjer för användning av sådant förfarande.

En offentlig upphandling enligt detta kapitel ska göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande.

Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av det tröskelvärde som avses i 3 kap. 1 § första stycket 2 och andra stycket. Vidare får direktupphandling användas i tillämplig omfattning i de fall förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering som avses i 4 kap. 5–9 §§ är uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl.

Konkurrenspräglad dialog får, i enlighet med 2 §, användas om inte förenklat förfarande eller urvalsförfarande medger tilldelning av kontrakt.

Beräkning av värdet av ett kontrakt

3 a §

Värdet av ett kontrakt ska upp-

skattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. En upphandling får inte delas upp i syfte att kringgå bestämmelserna i denna lag.

Vid beräkningen ska options- och förlängningsklausuler beaktas som om de utnyttjats.

Vid beräkningen ska den upphandlande myndigheten beakta direktupphandlingar av samma slag gjorda av myndigheten under räkenskapsåret.

Annonsering vid förenklat förfarande

Annonsering

4 §

Vid förenklat förfarande skall den upphandlande myndigheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens.

Vid förenklat förfarande ska den upphandlande myndigheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens.

Vid urvalsförfarande ska den upphandlande myndigheten publicera en ansökningsinbjudan genom en annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig. Myndigheten får i sin inbjudan ange det antal leverantörer som den avser att bjuda in. Antalet ska bestämmas med hänsyn till arten av det som ska upphandlas och vara tillräckligt stort för att effektiv konkurrens ska uppnås.

Begäran om anbud utan föregående annonsering

Innehåll i en annons m.m.

5 §

En upphandlande myndighet får utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om.

1. det vid ett annonserat förenklat förfarande inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud och under

En annons om upphandling enligt 4 § ska innehålla uppgift om föremålet för upphandlingen och kontaktuppgifter till den upphandlande myndigheten.

föresättning att kontraktsvillkoren i förfrågningsunderlaget inte ändras väsentligt,

2. det gäller varor som framställs enbart för forsknings-, utvecklings-, experiment- eller studieändamål och under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör, eller

4. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäliga tekniska eller ekonomiska olägenheter.

Vid förenklat förfarande ska det dessutom framgå

- 1. hur anbud får lämnas,*
- 2. den dag då anbud senast ska ha kommit in, och*
- 3. den dag till och med vilken anbudet ska vara bindande.*

Vid urvalsförfarande ska annonsen med ansökningsinbjudan innehålla uppgift om

- 1. hur en anbudsansökan får lämnas, och*
- 2. den dag ansökan senast ska ha kommit in.*

Annonsering vid förhandsinsyn

5 a §

En upphandlande myndighet som avser att tilldela ett kontrakt genom direktupphandling enligt 3 § andra stycket får annonsera sin avsikt i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig (förhandsinsyn).

Regeringen meddelar föreskrifter om innehållet i en annons

om förhandsinsyn.

9 §

Anbudssökande och anbudsgivare *skall* ges skälig tid att komma in med ansökningar respektive anbud. Tiden för att komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 6 §.

Anbudssökande och anbudsgivare *ska* ges skälig tid att komma in med ansökningar respektive anbud. Tiden för att komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 4 § *andra stycket*.

13 a §

Vid kontroll av om en leverantör har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i Sverige enligt 10 kap. 2 § första stycket 5 ska den upphandlande myndigheten inhämta uppgifter om detta från behörig myndighet.

Begränsad kontroll

13 b §

En upphandlande myndighet får begränsa kontrollen av sådana handlingar som rör leverantörens lämplighet till de anbudssökande och anbudsgivare som anges i andra och tredje styckena. Leverantören ska ges skälig tid att komma in med de begärda handlingarna.

I ett förenklat förfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller den eller de anbudsgivare som myndigheten avser att bjuda in till förhandling eller, om ingen förhandling sker, den eller de anbudsgivare som myndigheten avser tilldela kontraktet eller ramavtalet. Kontrollen ska göras innan anbudsgivarna bjuds in till förhandling respektive underrättas om tilldelningsbeslutet enligt 19 §.

I ett urvalsförfarande eller vid en konkurrenspräglad dialog ska uppgifterna enligt första stycket

begäras in och kontrolleras när det gäller de anbudssökande som myndigheten avser att bjuda in att lämna anbud respektive att förhandla.

15 §

En upphandlande myndighet *skall* pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har kommit in i rätt tid, om inte något annat följer av *andra stycket eller* 13 §.

En upphandlande myndighet får förkasta en ansökan eller ett anbud av samma skäl som en myndighet får utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare enligt 13 § första och andra styckena.

En upphandlande myndighet *ska* pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har kommit in i rätt tid, om inte något annat följer av 13 §.

Tillgång till andra företagskapacitet

15 a §

En leverantör får vid behov när det gäller ett visst kontrakt åberopa andra företags kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från de andra företagen eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

17 §

Den upphandlande myndigheten får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

En upphandlande myndighet får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

18 §

En upphandlande myndighet *skall* anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt *som avser lågt värde.*

En upphandlande myndighet *ska* anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt *vilkas värde uppgår till högst det i 3 § andra stycket angivna värdet.*

19 §

Vid förenklat förfarande och urvals förfarande *skall* den upphandlande myndigheten *till anbudssökande och anbudsgivare lämna underrättelse* om de beslut som avses i 9 kap. 9 § och sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 och 4 *skall* den upphandlande myndigheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet *snarast möjligt*.

En anbudsgivare är bunden av sitt anbud även om anbudsgivaren har fått sådan underrättelse eller sådana upplysningar som avses i första stycket.

Vid förenklat förfarande och urvals förfarande *ska* den upphandlande myndigheten *snarast möjligt skriftligen underrätta anbudssökandena och anbudsgivarna* om de beslut som avses i 9 kap. 9 § och *lämna* sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 och 4 *ska* den upphandlande myndigheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet *snarast möjligt*.

21 §

Om ett kontrakt som avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster) uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap., *skall* den upphandlande myndigheten senast inom 48 dagar efter det att kontraktet tilldelats meddela *Europeiska gemenskapernas kommission* om det. *I meddelandet skall den upphandlande myndigheten ange om den godkänner att meddelandet publiceras.*

Om ett kontrakt som avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster) uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap., *ska* den upphandlande myndigheten senast inom 48 dagar efter det att kontraktet tilldelats meddela *Europeiska kommissionen* om det.

Upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

Undantag vid upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

22 §

I fråga om upphandling som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 och 4 får regeringen i enskilda fall besluta om

1. undantag från bestämmelserna om annonsering i detta kapitel, och
2. de undantag i övrigt från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Härutöver får regeringen överlåta till en upphandlande myndighet att själv besluta om sådana undantag som avses i första stycket.

Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser *materiel eller tjänster* inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av *materiel eller tjänster*, eller

2. avser *varor, tjänster eller byggtreprenader* inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av *varor, tjänster eller byggtreprenader*, eller

3. har ett värde som understiger 25 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kronor.

Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kronor.

23 §

Bestämmelserna i 14 kap. 1 § första stycket, 4 och 6–9 §§ gäller även för projektävlingar som understiger tröskelvärdet i 14 kap. 2 §, om *inte tävlingen avser lågt värde*.

Vid anordnande av projektävlingar *skall* 3 § tillämpas. En projektävling *skall* annonseras enligt 4 eller 6 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *skall* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *skall* vinnaren respektive vinnarna *inbjudas* att delta i förhandlingar.

Bestämmelserna i 14 kap. 1 § första stycket, 4 och 6–9 §§ gäller även för projektävlingar som understiger tröskelvärdet i 14 kap. 2 §, om *tävlingens värde uppgår till högst det i 3 § andra stycket angivna värdet*.

Vid anordnande av projektävlingar *ska* 3 § tillämpas. En projektävling *ska* annonseras enligt 4 eller 5 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *ska* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *ska* vinnaren respektive vinnarna *bjudas in* att delta i förhandlingar.

16 kap. Avtalsspärr, överprövning och skadestånd

Ansökan om överprövning

1 §

En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärd enligt 5 eller 15 § (ansökan om överprövning).

Behörig domstol

2 §

En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förbud mot överklagande

3 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Interimistiska beslut

4 §

I fall då avtalsspärr enligt 6, 8 eller 9 § inte gäller får rätten besluta att den upphandlande myndigheten inte får ingå avtal innan något annat har bestämts. Rätten får också besluta att, till dess något annat har bestämts, ett avtal inte får fullgöras.

Rätten får avstå från att fatta interimistiska beslut enligt första stycket, om den skada eller olägenhet som åtgärden skulle medföra kan bedömas vara större än skadan för leverantören.

Regler om interimistiskt beslut vid förlängd avtalsspärr finns i 9 §.

Överprövning av en upphandling

5 §

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Avtalsspärr

6 §

Om en upphandlande myndighet är skyldig att skicka en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 § och underrättelsen har skickats med ett elektroniskt medel, får den upphandlande myndigheten inte ingå avtal (avtalsspärr) förrän tio dagar har gått från det att underrättelsen skickades.

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare, får avtal inte ingås förrän 15 dagar har gått från utskickandet.

Om en upphandlande myndighet i underrättelsen har angett en längre avtalsspärr än den föreskrivna minimifristen, får avtal inte ingås förrän efter utgången av den angivna perioden.

Undantag från avtalsspärr

7 §

Avtalsspärr gäller inte

1. vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 eller 4, om undantag har beslutats med stöd av 15 kap. 22 §,

2. vid tilldelning av kontrakt efter upphandling utan föregående annonsering med stöd av 4 kap. 5–9 §§,

3. vid tilldelning av kontrakt på grund av ramavtal enligt 5 kap. 7 §, eller

4. vid direktupphandling enligt 15 kap. 3 § andra stycket.

Avtalsspärr vid förhandsinsyn

8 §

Vid förhandsinsyn enligt 7 kap. 4 § eller 15 kap. 5 a § får den upphandlande myndigheten inte ingå

avtal förrän tio dagar har gått från det att annonsen om förhandsinsyn publicerats.

Förlängd avtalsspärr

9 §

Om en ansökan om överprövning av en upphandling har gjorts, fortsätter avtalsspärr enligt 6 eller 8 § att gälla under handläggningen i förvaltningsrätten (förlängd avtalsspärr).

Rätten får besluta att någon förlängd avtalsspärr inte ska gälla.

Tiodagarsfrist

10 §

När en förlängd avtalsspärr gäller enligt 9 §, får den upphandlande myndigheten inte ingå avtal förrän tio dagar har gått från det att förvaltningsrätten har avgjort målet.

När en förvaltningsrätt eller en kammarrätt har fattat ett beslut enligt 4 §, får avtal inte ingås förrän tio dagar har gått från det att domstolen har avgjort målet eller upphävt beslutet.

När Regeringsrätten har fattat ett beslut enligt 4 § och beslutat att återförvisa målet till lägre instans, får avtal inte ingås förrän tio dagar har gått från beslutet om återförvisning.

Rätten får besluta att någon tiodagarsfrist inte ska gälla.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av en upphandling

11 §

En ansökan om överprövning av en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten före utgången av sådan avtalsspärr som avses i 6 eller 8 §.

12 §

En ansökan om överprövning av

ett beslut att avbryta en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten innan tio dagar har gått från det att den upphandlande myndigheten med ett elektroniskt medel har skickat en underrättelse om beslutet och angett skälen för detta.

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare, ska en ansökan om överprövning ha kommit in till förvaltningsrätten innan 15 dagar har gått från utskickandet.

När överprövning av en upphandling inte längre får ske

13 §

Överprövning av en upphandling får inte ske efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör.

14 §

Om den upphandlande myndigheten under pågående överprövning av en upphandling ingår ett avtal i strid med 4, 6, 8, 9 eller 10 §, ska rätten, på yrkande av leverantören, överpröva avtalets giltighet i enlighet med 15–17 §§.

Överprövning av ett avtals giltighet

15 §

Rätten ska besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits

1. utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 eller 2 §, 13 kap. 2 eller 5 §, 14 kap. 5 § eller 15 kap. 4 eller 6 §, eller

2. enligt ett förfarande i 5 kap. 7 § utan att de villkor har följts

som framgår av den paragrafen eller av det ramavtal som ligger till grund för det nya anbuds-förfarandet och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Ett avtal ska också förklaras ogiltigt, om det har slutits i strid med ett interimistiskt beslut enligt 4 §, bestämmelserna om avtalsspärr i 6, 8 eller 9 §, tiodagarsfristen i 10 § eller om avtalet har slutits före en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 §. För ogiltighet i sådana fall krävs dessutom att de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag har överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

När ett avtal inte får ogiltigförklaras

16 §

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse, ska rätten besluta att avtalet får bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet enligt 15 § är uppfyllda.

17 §

Bestämmelserna om ogiltighet i 15 § ska inte tillämpas

1. på avtal som har slutits av en upphandlande myndighet med stöd av ramavtal enligt 5 kap. 7 §, om den upphandlande myndigheten skickat en underrättelse om tilldelningsbeslutet enligt 9 kap. 9 § första stycket, samt iakttagit en avtalsspärr enligt 6 §, eller

2. om en upphandlande myndighet genom förhandsinsyn enligt 7 kap. 4 § eller 15 kap. 5 a § har meddelat sin avsikt att upphandla och har iakttagit avtalsspärren vid förhandsinsyn enligt 8 §.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av ett avtals giltighet

18 §

En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet ska, om inte annat följer av andra stycket, ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts.

Ansökan ska dock ha kommit in till förvaltningsrätten innan 30 dagar har gått från det att

1. Europeiska kommissionen har publicerat en annons enligt 7 kap. 3 § eller ett meddelande enligt 15 kap. 21 §, eller

2. den upphandlande myndigheten skriftligen har underrättat anbudssökandena och anbudsgivarna om att avtalet har slutits samt har lämnat en sammanfattning av sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Beräkning av vissa tider

19 §

Vid beräkningen av längden av en avtalsspärr samt av tiodagarsfrister enligt 10 § och tidsfrister för ansökan om överprövning ska 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid tillämpas.

Skadestånd

20 §

En upphandlande myndighet som inte har följt bestämmelserna i denna lag ska ersätta därigenom uppkommen skada för en leverantör.

Rätten till skadestånd inbegriper ersättning till en anbudssökande eller anbudsgivare som har deltagit i en offentlig upphandling och som har haft kostnader för att förbereda anbud och i övrigt delta i upphandlingen, om åsidosätt-

andet av bestämmelserna i denna lag menligt har påverkat hans eller hennes möjligheter att tilldelas kontraktet.

21 §

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol inom ett år från den tidpunkt då avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör eller har förklarats ogiltigt enligt 15 § genom ett avgörande som har vunnit laga kraft. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

17 kap. Upphandlingsskadeavgift

Allmänna bestämmelser om upphandlingsskadeavgift

1 §

Allmän förvaltningsdomstol får besluta att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om

1. allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har vunnit laga kraft fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 6, 8 eller 9 §,

2. allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har vunnit laga kraft fastställt att ett avtal får bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 16 §, eller

3. myndigheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 eller 2 §, 13 kap. 2 eller 5 §, 14 kap. 5 § eller, 15 kap. 4 eller 6 §.

2 §

Tillsynsmyndigheten ska hos all-

män förvaltningsdomstol ansöka om att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift i de fall som anges i 1 § 1 och 2.

Tillsynsmyndigheten får hos allmän förvaltningsdomstol ansöka om att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift i de fall som avses i 1 § 3.

Behörig domstol

3 §

En ansökan om att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Avgiftens storlek

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

Beräkningen av kontraktsvärdet ska ske enligt 3 kap. 3 och 4 §§ eller 15 kap. 3 a §.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tidsfrister för ansökan om avgift

6 §

En ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 eller 2 ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den

tidpunkt då det avgörande som ansökan grundas på har vunnit laga kraft.

7 §

När en ansökan om upphandlingskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 18 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft.

När ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 18 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Betalning av avgift m.m.

8 §

Upphandlingskadeavgiften tillfaller staten.

9 §

Upphandlingskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att avgörandet beträffande avgiften har vunnit laga kraft eller inom den längre tid som anges i avgörandet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

10 §

En beslutad upphandlingskade-

avgift faller bort, om avgörandet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att avgörandet har vunnit laga kraft.

18 kap. Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 §

Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag.

2 §

Vid sin tillsyn får myndigheten inhämta alla nödvändiga upplysningar för sin tillsynsverksamhet från upphandlande myndigheter eller den som kan antas vara en upphandlande myndighet. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten.

3 §

En upphandlande myndighet och den som kan antas vara en upphandlande myndighet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Föreläggande

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller den som kan

antas vara en upphandlande myndighet att lämna uppgift, att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av handlingen.

Ett föreläggande enligt första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart hos allmän förvaltningsdomstol.

Behörig domstol

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande enligt 4 § får överklagas hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2010.
  2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

dels att 15 kap. 6, 7, 10 och 14 §§ samt 16 kap. ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 15 kap. 6, 7, 10 och 14 §§ ska utgå,

dels att 1 kap. 1, 12, 13, 18 och 23 §§, 2 kap. 26 §, 3 kap. 1 §, 7 kap. 6 §, 8 kap. 7 §, 9 kap. 1 och 9 §§, 10 kap. 3 §, 11 kap. 3 och 12 §§, 12 kap. 4 §, 13 kap. 2 och 7 §§, 14 kap. 1 §, 15 kap. 2–5, 9, 15, 17–19 och 21–23 §§ samt rubrikerna närmast före 15 kap. 4, 5 och 22 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya kapitel, 5 a, 16, 17 och 18 kap., tolv nya paragrafer, 1 kap. 24 a §, 2 kap. 6 a och 9 a §§, 4 kap. 4 §, 7 kap. 7 §, 10 kap. 5 §, 11 kap. 13 §, 15 kap. 3 a, 5 a, 13 a, 13 b och 15 a §§, samt närmast före 4 kap. 4 §, 7 kap. 7 §, 11 kap. 13 § samt 15 kap. 3 a, 5 a, 13 b och 15 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och tillämpningsområde samt allmänna bestämmelser (1 kap.),
- definitioner (2 kap.),
- tröskelvärden (3 kap.),
- upphandlingsförfaranden (4 kap.),
- ramavtal (5 kap.),
- *elektronisk auktion* (5 a kap.),
- tekniska specifikationer och särskilda kontraktsvillkor i förfrågningsunderlag m.m. (6 kap.),
- annonsering av upphandling (7 kap.),
- tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud m.m. (8 kap.),
- kommunikation, information och dokumentation (9 kap.),
- uteslutning av leverantörer (10 kap.),
- kvalificering och urvalsbedömning (11 kap.),
- tilldelning av kontrakt (12 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (EUT L 335, 20.12.2007, s. 31, Celex 32007L0066) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet) (EUT L 134, 30.4.2004, s. 1, Celex 32004L0017) senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 1177/2009 (EUT L 134, 1.12.2009, s. 64, Celex 32009R1177).

- projektävlingar på tjänsteområdet (13 kap.),
  - anbud som omfattar varor med ursprung i tredje land (14 kap.)
  - upphandling som inte omfattas av direktivet (15 kap.) *och*
  - överprövning, skadestånd *m.m.* (16 kap.).
- upphandling som inte omfattas av direktivet (15 kap.),
- *avtalsspärr*, överprövning *och* skadestånd (16 kap.),
- *upphandlingsskadeavgift* (17 kap.), *och*
- *tillsyn* (18 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor
- Förteckning över byggtrenadkontrakt (bilaga 1)
  - Förteckning över tjänstecontrakt (A-tjänster) (bilaga 2)
  - Förteckning över tjänstecontrakt (B-tjänster) (bilaga 3)
  - Definition av vissa tekniska specifikationer (bilaga 4)
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggtrenadkontrakt (bilaga 1)
  - Förteckning över tjänstecontrakt (A-tjänster) (bilaga 2)
  - Förteckning över tjänstecontrakt (B-tjänster) (bilaga 3)
  - Definition av vissa tekniska specifikationer (bilaga 4)

12 §

Denna lag gäller inte för anskaffningar som görs vid återförsäljning eller uthyrning till tredje man, om den upphandlande enheten inte har någon särskild rättighet eller ensamrätt att sälja eller hyra ut föremålet för kontraktet och även andra har rätt att sälja eller hyra ut det på samma villkor som den upphandlande enheten.

En upphandlande enhet är skyldig att på begäran av *Europeiska gemenskapernas kommission* anmäla de varukategorier och verksamheter som den anser vara undantagna enligt första stycket.

En upphandlande enhet är skyldig att på begäran av *Europeiska kommissionen* anmäla de varukategorier och verksamheter som den anser vara undantagna enligt första stycket.

13 §

Denna lag gäller inte vid upphandling som görs för att i ett land som inte är bundet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) utöva sådan verksamhet som omfattas av lagens tillämpningsområde enligt 4–10 §§ utan fysisk användning av något nät eller geografiskt område i ett eller flera EES-länder.

En upphandlande enhet är skyldig att på begäran av *Europeiska gemenskapernas kommission* anmäla de verksamheter som den anser vara undantagna enligt första stycket.

En upphandlande enhet är skyldig att på begäran av *Europeiska kommissionen* anmäla de verksamheter som den anser vara undantagna enligt första stycket.

18 §

På begäran av *Europeiska gemenskapernas kommission* skall en upphandlande enhet som tilldelat ett kontrakt med tillämpning av något av undantagen i 15 eller

På begäran av *Europeiska kommissionen* ska en upphandlande enhet som tilldelat ett kontrakt med tillämpning av något av undantagen i 15 eller 17 §

17 § lämna uppgifter till kommissionen om namnen på de berörda företagen eller samriskföretagen och om de berörda kontraktens art och värde samt tillhandahålla det underlag som kommissionen anser vara nödvändigt för att visa att relationerna mellan företaget eller samriskföretaget och den upphandlande enheten motsvarar kraven i 15–17 §§.

lämna uppgifter till kommissionen om namnen på de berörda företagen eller samriskföretagen och om de berörda kontraktens art och värde samt tillhandahålla det underlag som kommissionen anser vara nödvändigt för att visa att relationerna mellan företaget eller samriskföretaget och den upphandlande enheten motsvarar kraven i 15–17 §§.

23 §

Denna lag gäller inte om det fastställts enligt det särskilda förfarande som anges i artikel 30 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 2083/2005, att verksamheten är direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde.

Europeiska gemenskapernas kommission prövar efter begäran från en upphandlande enhet om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda för viss verksamhet.

Denna lag gäller inte om det fastställts enligt det särskilda förfarande som anges i artikel 30 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 2083/2005, att verksamheten är direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde.

Europeiska kommissionen prövar efter begäran från en upphandlande enhet om förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda för viss verksamhet.

24 a §

Upphandlande enheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid upphandling om upphandlingens art motiverar detta.

2 kap.

6 a §

Med elektronisk auktion avses en upprepad process med hjälp av elektroniska medel för att presentera nya lägre priser eller nya värden för vissa delar av anbuden.

9 a §

Med *inköpscentral* avses en upphandlande myndighet som

1. ingår ramavtal om byggentreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för upphandlande enheter, eller

2. medverkar vid en upphandling i egenskap av ombud åt flera upphandlande enheter.

26 §

Med *direktupphandling* avses ett förfarande utan krav på anbud.

Med *direktupphandling* avses en upphandling utan krav på anbud i viss form.

3 kap.

1 §

Denna lag *skall* tillämpas på kontrakt vilkas värde beräknas uppgå till minst de belopp (tröskelvärden) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

1. varu- eller tjänstekontrakt, eller
2. byggentreprenadkontrakt.

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

Särskilda bestämmelser om tröskelvärden vid projektävlingar finns i 13 kap. 2 och 3 §§.

Värdet av kontraktet *skall* beräknas exklusive mervärdesskatt.

Denna lag *ska* tillämpas på kontrakt vilkas värde beräknas uppgå till minst de belopp (tröskelvärden) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, om kontraktet avser

Värdet av kontraktet *ska* beräknas exklusive mervärdesskatt.

4 kap.***Inköpscentraler***

4 §

En upphandlande enhet får anskaffa byggentreprenader, varor och tjänster med hjälp av en *inköpscentral*.

5 a kap. Elektronisk auktion

Tillämpningsområdet

1 §

En upphandlande enhet får, om förfrågningsunderlaget kan fastställas med tillräcklig grad av exakthet, som en avslutande del av ett upphandlingsförfarande genomföra en elektronisk auktion vid

- 1. öppet förfarande,*
- 2. selektivt förfarande,*
- 3. förhandlat förfarande med föregående annonsering,*
- 4. förenklat förfarande, och*
- 5. urvalsförfarande.*

2 §

Den elektroniska auktionen ska möjliggöra en rangordning på grund av automatiska utvärderingsmetoder och ska grundas på

- 1. priser, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som erbjudit det lägsta priset, eller*
- 2. priser eller nya värden på de delar av anbuden som angetts i förfrågningsunderlaget, när kontraktet ska tilldelas den leverantör som har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.*

3 §

Om elektronisk auktion kommer att användas, ska den upphandlande enheten ange det i annonsen om upphandling.

Förfrågningsunderlag

4 §

Av förfrågningsunderlaget ska bl.a. framgå

- 1. de delar av anbuden, vars värden kan kvantifieras och uttryckas i siffror eller procenttal, som kommer att vara föremål för den elektroniska auktionen,*
- 2. de eventuella gränserna för*

de värden som kan presenteras, baserade på en bedömning av specifikationerna för föremålet för upphandlingen,

3. vilka uppgifter som kommer att göras tillgängliga för anbudsgivarna under den elektroniska auktionen och när detta kommer att ske,

4. relevanta uppgifter om genomförandet av den elektroniska auktionen,

5. på vilka villkor anbudsgivarna kan lämna anbud, däribland de minsta skillnader mellan anbuden som kan ha bestämts, och

6. relevanta uppgifter om den elektroniska utrustning som används och om anslutningen till denna utrustning.

Första utvärdering av anbud

5 §

Innan en upphandlande enhet inleder en elektronisk auktion, ska enheten genomföra en första fullständig utvärdering av anbuden i enlighet med tilldelningskriterierna och den fastställda viktningen för dessa.

Inbjudan att lämna nya priser eller värden m.m.

6 §

Alla anbudsgivare som har lämnat godtagbara anbud ska bjudas in med elektroniska medel att lämna nya priser eller värden.

En inbjudan ska innehålla alla relevanta upplysningar för individuell anslutning till den elektroniska utrustning som används och uppgift om vid vilken tidpunkt den elektroniska auktionen kommer att inledas, genomföras och avslutas.

7 §

Vid tilldelning av kontrakt på

grundval av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska inbjudan åtföljas av resultatet av en fullständig bedömning av den berörda anbudsgivarens anbud som gjorts i enlighet med viktningen av tilldelningskriterierna.

8 §

I inbjudan ska anges den matematiska formel som används för att vid den elektroniska auktionen automatiskt bestämma rangordningen med hänsyn till de nya priser och nya värden som lämnas under auktionen.

Den matematiska formeln ska innefatta den i annonsen eller i förfrågningsunderlaget angivna viktningen av alla de kriterier som fastställts för att bestämma vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Om kriterieviktningen angetts som intervall ska dessa i förväg fastställas till ett bestämt värde.

Om alternativa anbud är tillåtna ska separata formler ges för varje anbud.

9 §

Den elektroniska auktionen får inte inledas tidigare än två arbetsdagar efter den dag då inbjudan har skickats ut.

10 §

Den elektroniska auktionen får genomföras i flera på varandra följande etapper.

Upplysningar till anbudsgivarna

11 §

Under varje etapp i en elektronisk auktion ska den upphandlande enheten omedelbart meddela varje anbudsgivare tillräckliga upplysningar för att de ska ha kännedom om sin plats i rangordningen.

Den upphandlande enheten får också lämna andra upplysningar om priser eller värden, under förutsättning att detta har angetts i förfrågningsunderlaget.

Den upphandlande enheten får lämna upplysningar om antalet deltagare i den elektroniska auktionen.

Avslutande av en elektronisk auktion

12 §

En elektronisk auktion ska avslutas av den upphandlande enheten

1. vid den tidpunkt då auktionen enligt inbjudan att delta i auktionen ska avslutas,

2. när det inte längre lämnas några nya priser eller nya värden som motsvarar angivna krav på minsta skillnader, eller

3. då det antal auktionsetapper som fastställts i inbjudan att delta i auktionen har genomförts.

I det fall som avses i första stycket 2 ska den upphandlande enheten i inbjudan att delta i auktionen ange hur långt efter det att den har tagit emot det sista budet som den kommer att avsluta auktionen.

I det fall som avses i första stycket 3 ska tidsplanen för varje etapp i auktionen anges i inbjudan att delta i auktionen.

13 §

När den elektroniska auktionen har avslutats, ska den upphandlande enheten tilldela kontraktet på grundval av resultatet av den elektroniska auktionen.

7 kap.**6 §**

En upphandlande enhet som har tilldelat ett kontrakt eller ingått ett ramavtal *skall* till *Europeiska gemenskapernas kommission* skicka en annons om upphandlingsresultatet senast två månader efter det att kontraktet tilldelats eller ramavtalet ingåtts (efterannonsering).

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för tilldelning av kontrakt som görs med stöd av ett ramavtal som ingåtts i enlighet med denna lag.

En upphandlande enhet som har tilldelat ett kontrakt eller ingått ett ramavtal *ska* till *Europeiska kommissionen* skicka en annons om upphandlingsresultatet senast två månader efter det att kontraktet tilldelats eller ramavtalet ingåtts (efterannonsering).

Annonsering vid förhandsinsyn**7 §**

En upphandlande enhet som avser att tilldela ett kontrakt genom förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 2 eller 3 § får skicka en annons om sin avsikt till Europeiska kommissionen (förhandsinsyn).

8 kap.**7 §**

Tidsfristerna för att komma in med anbud vid öppet förfarande enligt 2 och 5 §§ får, utöver vad som följer av 6 §, förkortas med fem dagar, om den upphandlande enheten med elektroniska medel ger fri, direkt och fullständig tillgång till förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om upphandlingen skickades till *Europeiska gemenskapernas kommission* för publicering.

Tidsfristen för att komma in med anbud vid selektivt förfarande eller förhandlat förfarande enligt 4 § andra stycket får förkortas med fem dagar, om den upphandlande enheten ger fri, direkt och fullständig tillgång med elektroniska medel till förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om

Tidsfristerna för att komma in med anbud vid öppet förfarande enligt 2 och 5 §§ får, utöver vad som följer av 6 §, förkortas med fem dagar, om den upphandlande enheten med elektroniska medel ger fri, direkt och fullständig tillgång till förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om upphandlingen skickades till *Europeiska kommissionen* för publicering.

Tidsfristen för att komma in med anbud vid selektivt förfarande eller förhandlat förfarande enligt 4 § andra stycket får förkortas med fem dagar, om den upphandlande enheten ger fri, direkt och fullständig tillgång med elektroniska medel till förfrågningsunderlaget från den dag då annonsen om

upphandlingen skickades till *Europeiska gemenskapernas kommission* för publicering. Tidsfristen får dock aldrig vara kortare än den minsta tid som anges i 4 § andra stycket.

Den Internetadress där förfrågningsunderlaget finns tillgängligt *skall* anges i annonsen.

upphandlingen skickades till *Europeiska kommissionen* för publicering. Tidsfristen får dock aldrig vara kortare än den minsta tid som anges i 4 § andra stycket.

Den Internetadress där förfrågningsunderlaget finns tillgängligt *ska* anges i annonsen.

9 kap.

1 §

Anbudsansökningar och anbud *skall* lämnas skriftligen om inte något annat följer av *andra eller tredje* stycket.

En upphandlande enhet får bestämma att anbudsansökningar och anbud *skall* lämnas *med något* elektroniskt medel.

Enheten får tillåta att en anbudsansökan görs per telefon.

Enheten *skall* i en annons ange hur anbudsansökningar får lämnas och i en annons eller ett förfrågningsunderlag ange hur anbud får lämnas.

Anbudsansökningar och anbud *ska* lämnas skriftligen om inte något annat följer av tredje stycket.

En upphandlande enhet får bestämma att anbudsansökningar och anbud *ska* lämnas *med ett* elektroniskt medel *eller på något annat sätt*.

Enheten *ska* i en annons ange hur anbudsansökningar får lämnas och i en annons eller ett förfrågningsunderlag ange hur anbud får lämnas.

9 §

En upphandlande enhet *skall* snarast möjligt skriftligen underätta anbudssökandena och anbudsgivarna om de beslut som fattats om att sluta ett ramavtal eller att tilldela ett kontrakt och om skälen för besluten.

En *sådan* underrättelse *skall* lämnas även när en upphandlande enhet beslutar att avbryta en upphandling för vilken det har gått ut inbjudan att lämna anbud samt vid beslut att göra om upphandlingen.

En upphandlande enhet *ska* snarast möjligt skriftligen underätta anbudssökandena och anbudsgivarna om de beslut som *har* fattats om att sluta ett ramavtal eller att tilldela ett kontrakt och om skälen för besluten. *I underrättelsen ska enheten ange den period under vilken avtal enligt 16 kap. 6 § inte får ingås (avtals-spärr).*

En *skriftlig* underrättelse *ska snarast möjligt* lämnas *till anbudssökandena och anbudsgivarna* även när en upphandlande enhet beslutar att avbryta en upphandling för vilken det har gått ut inbjudan att lämna anbud samt vid beslut att göra om upphandlingen. *I underrättelsen ska skälen för*

beslutet anges.

10 kap.

3 §

En upphandlande enhet får, utöver vad som följer av 1 och 2 §§, utesluta en leverantör från att delta i ett kvalificeringssystem eller i en upphandling, om leverantören

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott avseende yrkesutövningen,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande enheten kan visa detta,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i det land där upphandlingen sker, eller

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av *denna bestämmelse*.

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av *bestämmelserna i 10 eller 11 kap.*

Är leverantören en juridisk person, får leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brott som avses i första stycket 3 eller gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

Enheten får begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 5.

Enheten får, *utom i de fall som avses i 5 §*, begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 5.

5 §

Vid kontroll av om en leverantör har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i Sverige enligt 3 § första stycket 5 ska den upphandlande enheten inhämta uppgifter om detta från behörig myndighet.

11 kap.**3§**

Den upphandlande enheten *skall* ange kriterier och regler för urval till ett kvalificeringssystem, och i den utsträckning som framgår av 10 kap., grunder för uteslutning från ett sådant system. Detta kan göras genom en hänvisning till andra företags kvalificeringssystem.

Kriterierna och reglerna *skall* tillhandahållas den leverantör som begär det.

En leverantör kan när som helst *kan* ansöka om att bli kvalificerad.

Kriterierna och villkoren för urval får vid behov uppdateras. Berörda leverantörer *skall* underlättas om de ändringar som gjorts.

Den upphandlande enheten *ska* ange kriterier och regler för urval till ett kvalificeringssystem, och i den utsträckning som framgår av 10 kap., grunder för uteslutning från ett sådant system. Detta kan göras genom en hänvisning till andra företags kvalificeringssystem.

Kriterierna och reglerna *ska* tillhandahållas den leverantör som begär det.

En leverantör kan när som helst ansöka om att bli kvalificerad.

Kriterierna och villkoren för urval får vid behov uppdateras. Berörda leverantörer *ska* underlättas om de ändringar som gjorts.

12 §

När det gäller byggtreprenad- eller tjänstekontrakt kan en upphandlande enhet, när det behövs, kräva att leverantörerna anger de åtgärder för miljöledning som de kommer att tillämpa när kontraktet fullgörs, för att därigenom kontrollera deras tekniska förmåga.

Om den upphandlande enheten i ett sådant fall kräver att få tillgång till ett av ett oberoende organ upprättat certifikat som intygar att leverantören uppfyller vissa miljöledningsstandarder, *skall* enheten hänvisa till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljöredovisningsordning (EMAS) eller till miljöledningsstandarder som bygger på relevanta europeiska eller internationella standarder. Miljöledningsstandarderna *skall* vara certifierade av organ som uppfyller *gemenslagslagstiftningen* eller relevanta europeiska eller internationella standarder för certifiering.

Enheten *skall* godta likvärdiga intyg från andra organ som är

Om den upphandlande enheten i ett sådant fall kräver att få tillgång till ett av ett oberoende organ upprättat certifikat som intygar att leverantören uppfyller vissa miljöledningsstandarder, *ska* enheten hänvisa till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljöredovisningsordning (EMAS) eller till miljöledningsstandarder som bygger på relevanta europeiska eller internationella standarder. Miljöledningsstandarderna *ska* vara certifierade av organ som uppfyller *unionslagstiftningen* eller relevanta europeiska eller internationella standarder för certifiering.

Enheten *ska* godta likvärdiga intyg från andra organ som är

etablerade inom EES. Den *skall* även godta andra bevis på likvärdiga miljöledningsåtgärder som lämnas av leverantörerna.

etablerade inom EES. Den *ska* även godta andra bevis på likvärdiga miljöledningsåtgärder som lämnas av leverantörerna.

Begränsad kontroll

13 §

En upphandlande enhet får begränsa kontrollen av sådana handlingar som rör leverantörens lämplighet till de anbudssökande och anbudsgivare som anges i andra och tredje styckena. Leverantören ska ges skälig tid att komma in med de begärda handlingarna.

I ett öppet förfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller den eller de anbudsgivare som enheten avser att tilldela kontraktet eller ramavtalet. Kontrollen ska göras innan anbudsgivarna underrättas om tilldelningsbeslutet enligt 9 kap. 9 § första stycket.

I ett selektivt eller förhandlat förfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller de anbudssökande som enheten avser att bjuda in att lämna anbud respektive att förhandla.

12 kap.

4 §

Om en upphandlande enhet finner att ett anbud är onormalt lågt på grund av att anbudsgivaren har fått statligt stöd, får enheten begära en förklaring av anbudsgivaren. Kan anbudsgivaren inte efter en sådan begäran och inom en skälig tidsfrist som angetts av den upphandlande enheten visa att det är fråga om ett med *EG-fördraget* förenligt stöd, får anbudet förkastas.

Om en upphandlande enhet finner att ett anbud är onormalt lågt på grund av att anbudsgivaren har fått statligt stöd, får enheten begära en förklaring av anbudsgivaren. Kan anbudsgivaren inte efter en sådan begäran och inom en skälig tidsfrist som angetts av den upphandlande enheten visa att det är fråga om ett med *EUF-fördraget* förenligt stöd, får anbudet förkastas.

En upphandlande enhet som förkastar ett anbud enligt första stycket *skall* underrätta *Europeiska gemenskapernas kommission* om det.

En upphandlande enhet som förkastar ett anbud enligt första stycket *ska* underrätta *Europeiska kommissionen* om det.

13 kap.

2 §

Tröskelvärdet vid projekt-tävlingar är de värden som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om.

Tröskelvärdet vid projekt-tävlingar är de värden som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om.

Regeringen tillkännager i Svensk författningssamling tröskelvärdena i euro och svenska kronor.

7 §

Resultatet av en projekt-tävling *skall* sändas till *Europeiska gemenskapernas kommission* inom två månader efter det att projekt-tävlingen har avslutats.

Resultatet av en projekt-tävling *ska* sändas till *Europeiska kommissionen* inom två månader efter det att projekt-tävlingen har avslutats.

14 kap.

1 §

För anbud som omfattar varor med ursprung i tredje land, med vilket *Europeiska gemenskapen* inte har slutit avtal som till-försäkrar företag från *gemen-skapen* jämförbart och faktiskt tillträde till marknaden i detta tredje land, tillämpas 2 och 3 §§.

Bestämmelserna i 1–3 §§ tillämpas inte om något annat följer av åtaganden som *gemen-skapen* eller Sverige har med tredje land.

För anbud som omfattar varor med ursprung i tredje land, med vilket *Europeiska unionen* inte har slutit avtal som tillförsäkrar före-tag från *unionen* jämförbart och faktiskt tillträde till marknaden i detta tredje land, tillämpas 2 och 3 §§.

Bestämmelserna i 1–3 §§ tillämpas inte om något annat följer av åtaganden som *unionen* eller Sverige har med tredje land.

15 kap.

2 §

Vid upphandling enligt detta kapitel tillämpas även 1 kap., 2 kap., 5 kap. och 16 kap. 1–10 §§.

Vid upphandling enligt detta kapitel tillämpas även
– 1 kap. (*lagens innehåll och tillämpningsområde samt all-männa bestämmelser*),

- 2 kap. (definitioner),
- 4 kap. 4 § (inköpscentraler),
- 5 kap. (ramavtal),
- 6 kap. 4 § (uppgifter om ursprung, tillverkning m.m.),
- 6 kap. 7 § (miljömärken),
- 6 kap. 14 § (särskilda villkor för fullgörande av kontrakt),
- 8 kap. 12 § (om någon annan än den upphandlande enheten ska lämna ut förfrågningsunderlaget),
- 8 kap. 13 § (tillhandahållande av kompletterande handlingar och upplysningar vid selektivt och förhandlat förfarande),
- 16 kap. (avtals spärr, överprövning och skadestånd),
- 17 kap. (upphandlingsskadeavgift), och
- 18 kap. (tillsyn).

Vid upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–8 §§, om värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.

En upphandlande enhet får publicera annonser om upphandlingar på det sätt som gäller för upphandlingar enligt 7 kap.

Vid upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§, när värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.

Ett särskilt kvalificeringssystem enligt 11 kap. 2 § får tillämpas vid användning av urvalsförfarande för tilldelning av kontrakt eller ramavtal enligt detta kapitel.

En upphandlande enhet får publicera annonser om upphandlingar på det sätt som gäller för upphandlingar enligt 7 kap.

3 §

En upphandling enligt detta kapitel *skall* göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande.

Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl. Den upphandlande enheten skall vid behov besluta riktlinjer för användning av sådant förfarande.

En upphandling enligt detta kapitel *ska* göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande.

Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av det tröskelvärde som avses i 3 kap. 1 § första stycket 1. Vidare får direktupphandling användas i tillämplig omfattning i de fall då förutsättningarna för tilldelning av kontrakt utan föregående annonsering som avses i 4 kap. 2 och 3 §§ är

uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl.

Beräkning av värdet av ett kontrakt

3 a §

Värdet av ett kontrakt ska uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. En upphandling får inte delas upp i syfte att kringgå bestämmelserna i denna lag.

Vid beräkningen ska options- och förlängningsklausuler beaktas som om de utnyttjats.

Vid beräkningen ska den upphandlande enheten beakta direktupphandlingar av samma slag gjorda av enheten under räkenskapsåret.

Annonsering vid förenklat förfarande

Annonsering

4 §

Vid förenklat förfarande *skall* den upphandlande enheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens.

Vid förenklat förfarande *ska* den upphandlande enheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens.

Vid urvals förfarande ska den upphandlande enheten publicera en ansökningsinbjudan genom en annons i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig. Enheten får i sin inbjudan ange det antal leverantörer som den avser att bjuda in. Antalet ska bestämmas med hänsyn till arten av det som ska upphandlas och vara tillräckligt stort för att effektiv konkurrens ska uppnås.

Begäran om anbud utan föregående annonsering

Innehåll i en annons m.m.

5 §

En upphandlande enhet får utan

En annons om upphandling

föregående annonsering begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om

1. det vid annonserat förenklat förfarande inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud och under förutsättning att kontraktsvillkoren i förfrågningsunderlaget inte ändras väsentligt,

2. det gäller varor som framställs enbart för forsknings-, utvecklings-, experiment- eller studieändamål och under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör, eller

4. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäligen tekniska eller ekonomiska olägenheter.

enligt 4 § ska innehålla uppgift om föremålet för upphandlingen och kontaktuppgifter till den upphandlande enheten.

Vid förenklat förfarande ska det dessutom framgå

1. hur anbud får lämnas,
2. den dag då anbud senast ska ha kommit in, och
3. den dag till och med vilken anbudet ska vara bindande.

Vid urvalsförfarande ska annonsen med ansökningsinbjudan innehålla uppgift om

1. hur en anbudsansökan får lämnas, och
2. den dag ansökan senast ska ha kommit in.

Annonsering vid förhandsinsyn

5 a §

En upphandlande enhet som

avser att tilldela ett kontrakt genom direktupphandling enligt 3 § andra stycket får annonsera sin avsikt i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig (förhandsinsyn).

Regeringen meddelar föreskrifter om innehållet i en annons om förhandsinsyn.

9 §

Anbudssökande och anbudsgivare *skall* ges skälig tid att komma in med ansökningar eller anbud. Tiden för att få komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 6 §.

Anbudssökande och anbudsgivare *ska* ges skälig tid att komma in med ansökningar *respektive* anbud. Tiden för att komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 4 § andra stycket.

13 a §

Vid kontroll av om en leverantör har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i Sverige enligt 10 kap. 3 § första stycket 5 ska den upphandlande enheten inhämta uppgifter om detta från behörig myndighet.

Begränsad kontroll

13 b §

En upphandlande enhet får begränsa kontrollen av sådana handlingar som rör leverantörens lämplighet till de anbudssökande och anbudsgivare som anges i andra och tredje styckena. Leverantören ska ges skälig tid att komma in med de begärda handlingarna.

I ett förenklat förfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller den eller de anbudsgivare som enheten avser att bjuda in till förhandling eller, om ingen förhandling sker, den eller de anbudsgivare som enheten avser

tilldela kontraktet eller ramavtalet. Kontrollen ska göras innan anbudsgivarna bjuds in till förhandling respektive underrättas om tilldelningsbeslutet enligt 19 §.

I ett urvalsförfarande ska uppgifterna enligt första stycket begäras in och kontrolleras när det gäller de anbudssökande som enheten avser att bjuda in att lämna anbud respektive att förhandla.

15 §

En upphandlande enhet *skall* pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har kommit in i rätt tid, om inte något annat följer av *andra stycket* eller 13 §.

En upphandlande enhet får förkasta en ansökan eller ett anbud av samma skäl som en enhet får utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare enligt 13 § första och andra styckena.

En upphandlande enhet *ska* pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har kommit in i rätt tid, om inte något annat följer av 13 §.

Tillgång till andra företags kapacitet

15 a §

En leverantör får vid behov när det gäller ett visst kontrakt åberopa andra företags kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från de andra företagen eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

17 §

Den upphandlande *enheten* får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan enheten skriftligen begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

En upphandlande *enhet* får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan enheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

18 §

En upphandlande enhet *skall* anteckna skälen för sina beslut och

En upphandlande enhet *ska* anteckna skälen för sina beslut och

annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt *som avser lågt värde*.

annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt *vilkas värde uppgår till högst det i 3 § andra stycket angivna värdet*.

19 §

Vid förenklat förfarande och urvalsförfarande *skall* den upphandlande enheten *till anbudsökande och anbudsgivare lämna underrättelse* om de beslut som avses i 9 kap. 9 § och sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 *skall* den upphandlande enheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet *snarast möjligt*.

En anbudsgivare är bunden av sitt anbud även om anbudsgivaren har fått sådan underrättelse eller sådana upplysningar som avses i första stycket.

Vid förenklat förfarande och urvalsförfarande *ska* den upphandlande enheten *snarast möjligt skriftligen underrätta anbudsökandena och anbudsgivarna* om de beslut som avses i 9 kap. 9 § och *lämna* sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 *ska* den upphandlande enheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet *snarast möjligt*.

21 §

Om ett kontrakt som avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster) uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap., *skall* den upphandlande enheten senast inom 60 dagar efter det att kontraktet tilldelats meddela *Europeiska gemenskapernas kommission* om det. *I meddelandet skall den upphandlande enheten ange om den godkänner att meddelandet publiceras.*

Upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

Om ett kontrakt som avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster) uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap., *ska* den upphandlande enheten senast inom 60 dagar efter det att kontraktet tilldelats meddela *Europeiska kommissionen* om det.

Undantag vid upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

22 §

I fråga om *kontrakt* som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 får regeringen i enskilda fall *meddela beslut* om

1. undantag från bestämmelserna om annonsering i detta kapitel, och
2. de undantag i övrigt från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Härutöver får regeringen i

I fråga om *upphandling* som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 får regeringen i enskilda fall *besluta* om

enskilda fall överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag som avses i första stycket.

23 §

Bestämmelserna i 13 kap. 1 § första stycket, 4, 6 och 8–10 §§ gäller även för projekttävlingar som understiger tröskelvärdet i 13 kap. 2 §, om *inte tävlingen avser lågt värde.*

Vid anordnande av projekttävlingar *skall* 3 § tillämpas. En projekttävling *skall* annonseras enligt 4 eller 6 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *skall* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *skall* vinnaren respektive vinnarna *inbjudas* att delta i förhandlingar.

Bestämmelserna i 13 kap. 1 § första stycket, 4, 6 och 8–10 §§ gäller även för projekttävlingar som understiger tröskelvärdet i 14 kap. 2 §, om *tävlingens värde uppgår till högst det i 3 § andra stycket angivna värdet.*

Vid anordnande av projekttävlingar *ska* 3 § tillämpas. En projekttävling *ska* annonseras enligt 4 eller 5 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *ska* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *ska* vinnaren respektive vinnarna *bjudas in* att delta i förhandlingar.

16 kap. Avtalsspärr, överprövning och skadestånd

Ansökan om överprövning

1 §

En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärd enligt 5 eller 15 § (ansökan om överprövning).

Behörig domstol

2 §

En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande enheten har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förbud mot överklagande**3 §**

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunalagen (1991:900).

Interimistiska beslut**4 §**

I fall då avtalsspärr enligt 6, 8 eller 9 § inte gäller får rätten besluta att den upphandlande enheten inte får ingå avtal innan något annat har bestämts. Rätten får också besluta att, till dess något annat har bestämts, ett avtal inte får fullgöras.

Rätten får avstå från att fatta interimistiska beslut enligt första stycket, om den skada eller olägenhet som åtgärden skulle medföra kan bedömas vara större än skadan för leverantören.

Regler om interimistiskt beslut vid förlängd avtalsspärr finns i 9 §.

Överprövning av en upphandling**5 §**

Om den upphandlande enheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 24 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Avtalsspärr**6 §**

Om en upphandlande enhet är skyldig att skicka en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 § och underrättelsen har

skickats med ett elektroniskt medel, får den upphandlande enheten inte ingå avtal (avtalsspärr) förrän tio dagar har gått från det att underrättelsen skickades.

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elektroniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare, får avtal inte ingås förrän 15 dagar har gått från utskickandet.

Om en upphandlande enhet i underrättelsen har angett en längre avtalsspärr än den föreskrivna minimifristen, får avtal inte ingås förrän efter utgången av den angivna perioden.

Undantag från avtalsspärr

7 §

Avtalsspärr gäller inte

1. vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3, om undantag har beslutats med stöd av 15 kap. 22 §,

2. vid tilldelning av kontrakt efter upphandling utan föregående annonsering med stöd av 4 kap. 2 eller 3 §, eller

3. vid direktupphandling enligt 15 kap. 3 § andra stycket.

Avtalsspärr vid förhandsinsyn

8 §

Vid förhandsinsyn enligt 7 kap. 7 § eller 15 kap. 5 a § får den upphandlande enheten inte ingå avtal förrän tio dagar har gått från det att annonsen om förhandsinsyn publicerats.

Förlängd avtalsspärr

9 §

Om en ansökan om överprövning av en upphandling har gjorts, fortsätter avtalsspärr enligt 6 eller 8 § att gälla under hand-

läggningen i förvaltningsrätten (förlängd avtalsspärr).

Rätten får besluta att någon förlängd avtalsspärr inte ska gälla.

Tiodagarsfrist

10 §

När en förlängd avtalsspärr gäller enligt 9 §, får den upphandlande enheten inte ingå avtal förrän tio dagar har gått från det att förvaltningsrätten har avgjort målet.

När en förvaltningsrätt eller en kammarrätt har fattat ett beslut enligt 4 §, får avtal inte ingås förrän tio dagar har gått från det att domstolen har avgjort målet eller upphävt beslutet.

När Regeringsrätten har fattat ett beslut enligt 4 § och beslutat att återförvisa målet till lägre instans, får avtal inte ingås förrän tio dagar har gått från beslutet om återförvisning.

Rätten får besluta att någon tiodagarsfrist inte ska gälla.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av en upphandling

11 §

En ansökan om överprövning av en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten före utgången av sådan avtalsspärr som avses i 6 eller 8 §.

12 §

En ansökan om överprövning av ett beslut att avbryta en upphandling ska ha kommit in till förvaltningsrätten innan tio dagar har gått från det att den upphandlande enheten med ett elektroniskt medel har skickat en underrättelse om beslutet och angett skälen för detta.

Om underrättelsen har skickats på annat sätt än med ett elek-

troniskt medel till en eller flera anbudssökande eller anbudsgivare, ska en ansökan om överprövning ha kommit in till förvaltningsrätten innan 15 dagar har gått från utskickandet.

När överprövning av en upphandling inte längre får ske

13 §

Överprövning av en upphandling får inte ske efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande enheten och en leverantör.

14 §

Om den upphandlande enheten under pågående överprövning av en upphandling ingår ett avtal i strid med 4, 6, 8, 9 eller 10 §, ska rätten, på yrkande av leverantören, överpröva avtalets giltighet i enlighet med 15–17 §§.

Överprövning av ett avtals giltighet

15 §

Rätten ska besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande enhet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1, 2, 3, 4 eller 5 §, 13 kap. 5 § eller 15 kap. 4 eller 6 §.

Ett avtal ska också förklaras ogiltigt, om det har slutits i strid med ett interimistiskt beslut enligt 4 §, bestämmelserna om avtals spärr i 6, 8 eller 9 § eller tio-dagarsfristen i 10 § eller om avtalet har slutits före en under rättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 §. För ogiltighet i sådana fall krävs dessutom att de grundläggande principerna i 1 kap. 24 § eller någon annan bestämmelse i denna lag har

överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

När ett avtal inte får ogiltigförklaras

16 §

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse, ska rätten besluta att avtalet får bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet enligt 15 § är uppfyllda.

17 §

Bestämmelserna om ogiltighet i 15 § ska inte tillämpas om en upphandlande enhet genom förhandsinsyn enligt 7 kap. 7 § eller 15 kap. 5 a § har meddelat sin avsikt att upphandla och har iakttagit avtalsspärren vid förhandsinsyn enligt 8 §.

Tidsfrister för ansökan om överprövning av ett avtals giltighet

18 §

En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet ska, om inte annat följer av andra stycket, ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex måndader från det att avtalets slöts.

Ansökan ska dock ha kommit in till förvaltningsrätten innan 30 dagar har gått från det att

1. Europeiska kommissionen har publicerat en annons enligt 7 kap. 6 § eller ett meddelande enligt 15 kap. 21 §, eller

2. den upphandlande enheten skriftligen har underrättat anbudssökandena och anbudsgivarna om att avtalet har slutits samt har lämnat en sammanfattning av sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Beräkning av vissa tider

19 §

Vid beräkningen av längden av en avtalsspärr samt av tiodagarsfrister enligt 10 § och tidsfrister för ansökan om överprövning ska 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid tillämpas.

Skadestånd

20 §

En upphandlande enhet som inte har följt bestämmelserna i denna lag ska ersätta därigenom uppkommen skada för en leverantör.

Rätten till skadestånd inbegriper ersättning till en anbudssökande eller anbudsgivare som har deltagit i en upphandling och som har haft kostnader för att förbereda anbud och i övrigt delta i upphandlingen, om åsidosättandet av bestämmelserna i denna lag menligt har påverkat hans eller hennes möjligheter att tilldelas kontraktet.

21 §

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol inom ett år från den tidpunkt då avtal har slutits mellan den upphandlande enheten och en leverantör eller har förklarats ogiltigt enligt 15 § genom ett avgörande som har vunnit laga kraft. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

17 kap. Upphandlingsskadeavgift

Allmänna bestämmelser om upphandlingsskadeavgift

1 §

Allmän förvaltningsdomstol får besluta att en upphandlande enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om

1. allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har vunnit laga kraft fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 6, 8 eller 9 §,

2. allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har vunnit laga kraft fastställt att ett avtal får bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 16 §, eller

3. enheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1, 2, 3, 4 eller 5 §, 13 kap. 5 §, eller 15 kap. 4 eller 6 §.

2 §

Tillsynsmyndigheten ska hos allmän förvaltningsdomstol ansöka om att en upphandlande enhet ska betala upphandlingsskadeavgift i de fall som anges i 1 § 1 och 2.

Tillsynsmyndigheten får hos allmän förvaltningsdomstol ansöka om att en upphandlande enhet ska betala upphandlingsskadeavgift i de fall som avses i 1 § 3.

Behörig domstol

3 §

En ansökan om att en upphandlande enhet ska betala upphandlingsskadeavgift ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande enheten har sin hemvist.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Avgiftens storlek

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

Beräkningen av kontraktsvärdet ska ske enligt 3 kap. 2 och 3 §§ eller 15 kap. 3 a §.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tidsfrister för ansökan om avgift

6 §

En ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 eller 2 ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som ansökan grundas på har vunnit laga kraft.

7 §

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 18 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft.

När ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 18 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Betalning av avgift m.m.

8 §

Upphandlingskadeavgiften tillfaller staten.

9 §

Upphandlingskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att avgörandet beträffande avgiften har vunnit laga kraft eller inom den längre tid som anges i avgörandet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

10 §

En beslutad upphandlingskadeavgift faller bort, om avgörandet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att avgörandet har vunnit laga kraft.

18 kap. Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 §

Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som utövar tillsyn över upphandling enligt denna lag.

2 §

Vid sin tillsyn får myndigheten inhämta alla nödvändiga upplysningar för sin tillsynsverksamhet från upphandlande enheter eller den som kan antas vara en upphandlande enhet. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfattning, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

3 §

En upphandlande enhet och den som kan antas vara en upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Föreläggande

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande enhet eller den som kan antas vara en upphandlande enhet att lämna uppgift, att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av handlingen.

Ett föreläggande enligt första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart hos allmän förvaltningsdomstol.

Behörig domstol

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande enligt 4 § får överklagas hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar

*sig till har sin hemvist.
Prövningstillstånd krävs vid
överklagande till kammarrätten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2010.
  2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nytthet, om det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs. Begreppet tjänst omfattar inte arbete som för en myndighets behov utförs av dess egen eller någon annan myndighets personal, om det inte är fråga om ett arbete som en myndighet i konkurrens med andra myndigheter eller enskilda erbjuder sig att utföra.

Om ett ärende enligt första stycket rör upphandling, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. Sekretessen enligt detta stycke gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Om ett ärende enligt första stycket rör upphandling, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. *Under en elektronisk auktion får dock lämnas sådana uppgifter som avses i 5 a kap. 11 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller 5 a kap. 11 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.* Sekretessen enligt detta stycke gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Om ett ärende enligt första stycket rör försäljning av lös egendom för det allmännas räkning, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller avtal har slutits eller ärendet annars har slutförts.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Beträffande handling som anger villkoren i slutet avtal gäller sekretessen dock längst till dess två år, eller hos statliga affärsverk och Försvarets materielverk samt i kommunal affärsverksamhet fem år, har gått från det avtalet slöts.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2010.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***12 kap.**

2 §

Den upphandlande myndigheten *skall* ange hur sådana kriterier som avses i 1 § andra stycket kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning.

Om det enligt den upphandlande myndigheten inte är möjligt att ange viktningen av de olika kriterierna, *skall* dessa anges i fallande prioritetsordning.

Viktningen av kriterierna eller kriteriernas prioritetsordning *skall* anges i

1. annonsen om upphandlingen,
2. förfrågningsunderlaget, *eller i*
3. en inbjudan att lämna anbud eller att delta i förhandlingar.

Den upphandlande myndigheten *ska* ange hur sådana kriterier som avses i 1 § andra stycket kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning.

Om det enligt den upphandlande myndigheten inte är möjligt att ange viktningen av de olika kriterierna, *ska* dessa anges i fallande prioritetsordning.

Viktningen av kriterierna eller kriteriernas prioritetsordning *ska* anges i

1. annonsen om upphandlingen,
2. förfrågningsunderlaget,
3. en inbjudan att lämna anbud eller att delta i förhandlingar, *eller i*
4. *det beskrivande dokumentet.*

13 kap.

5 §

Om den som tilldelas en byggkoncession inte är en upphandlande myndighet, *skall* kontraktet innehålla villkor om att koncessionshavaren, om han avser att tilldela tredje man ett byggtreprenadkontrakt, som uppgår till det värde (tröskelvärde) som *Europeiska gemenskapernas kommission* vid

Om den som tilldelas en byggkoncession inte är en upphandlande myndighet, *ska* kontraktet innehålla villkor om att koncessionshavaren, om han avser att tilldela tredje man ett byggtreprenadkontrakt, som uppgår till det värde (tröskelvärde) som *Europeiska kommissionen* vid varje tid har beslutat eller lämnat

varje tid har beslutat eller lämnat meddelande om, *skall* annonsera sådan upphandling och ange tidsfrister enligt andra och tredje styckena.

Annonseringen *skall* ske enligt föreskrifterna i 7 kap. 1 §. Annonsering krävs dock inte i sådana fall då en upphandlande myndighet enligt 4 kap. 5 eller 8 § har fått använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering.

Tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud *skall* anges enligt 8 kap. 3 §. Tidsfrister får förkortas enligt 8 kap. 5 och 6 §§ och förlängas enligt 8 kap. 7 §.

Regeringen tillkännager i Svensk

meddelande om, *ska* annonsera sådan upphandling och ange tidsfrister enligt andra och tredje styckena.

Annonseringen *ska* ske enligt föreskrifterna i 7 kap. 1 §. Annonsering krävs dock inte i sådana fall då en upphandlande myndighet enligt 4 kap. 5 eller 8 § har fått använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering.

Tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud *ska* anges enligt 8 kap. 3 §. Tidsfrister får förkortas enligt 8 kap. 5 och 6 §§ och förlängas enligt 8 kap. 7 §.

författningssamling tröskelvärdena i

euro och svenska kronor.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

23 §

Bestämmelserna i 13 kap. 1 § första stycket, 4, 6 och 8–10 §§ gäller även för projekttävlingar som understiger tröskelvärdet i 13 kap. 2 §, om *inte tävlingen avser lågt värde*.

Vid anordnande av projekttävlingar *skall* 3 § tillämpas. En projekttävling *skall* annonseras enligt 4 eller 6 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *skall* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *skall* vinnaren respektive vinnarna *inbjudas* att delta i förhandlingar.

Bestämmelserna i 13 kap. 1 § första stycket, 4, 6 och 8–10 §§ gäller även för projekttävlingar som understiger tröskelvärdet i 13 kap. 2 §, om *tävlingens värde uppgår till högst det i 3 § andra stycket angivna värdet*.

Vid anordnande av projekttävlingar *ska* 3 § tillämpas. En projekttävling *ska* annonseras enligt 4 eller 5 §.

Om ett kontrakt enligt tävlingsreglerna *ska* tilldelas vinnaren eller en av vinnarna, *ska* vinnaren respektive vinnarna *bjudas in* att delta i förhandlingar.